

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Scientia universalis concionandi seu dictionarium morale - Cod. Ettenheim-Münster 88-91

P-Z - Ettenheim-Münster 91

Richard, Jean

[S.l.], 1776

R (Relapsus)

[urn:nbn:de:bsz:31-110889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-110889)

Eadem habet lib. 3. c. 19 et libro septimo capite primo.

Memorabilia sunt ea, quae R. Didacus Alvarez Ord. S. Dominici c. 12. De auxilio Dei eloquitur, praecipue circa curam, quam providentia de probis gerit, ubi praestantissimos S. Augustini et S. Bernardi in Psal. 90. textus refert.

S. Gregorius variis operum suorum locis de diversis providentia proprietatibus differt: 1º Quod sit immutabilis, et quod omnia succedant prout ipsa disposuit. Si jam in hoc mundo peccatorem vult punire, nihil ei ad vota succedit: Arescit in ejus laboribus terra, conculcitur in ejus naufragiis mare, ignis in ejus sudoribus aer, obturbabrescit contra eum inundationibus coelum, inardescunt in ejus oppressionibus homines. In hac verba: Ipsa solus est, et nemo potest avertare cogitationem ejus.

2º Quod sit universalis. Respondunt legi ea, quae de ea dicit lib. 25. et 27. Moralium in Job.

3º Quod sit infinita, perspicax et justa. 4º Quod specialem curam gerat proborum, atque ipsamet eorum inimicorum malitia utatur ad probandam illorum virtutem, atque ad eminentissimam sanctitatem eos perducatur: miro dispensationis ordine dum tantantur; dum humiliantur Behemot esse jam desinat, electos Dei unde malignus hostis contemnit, inde amittit: unde tantat ut perdat, agit inde ne pereant. occultis Dei dispensationibus servians, sanctorum animas ad incertum tantat volans, sed ad regnum tentando scivit invitus. Quod quia non humana, sed divina providentia agitur, ut uti libati justorum ipsa vetusti adversarii astutia suffragatur.

R.
Relapsus
in
Peccatum.

Miser Status illorum qui in peccata sua relabuntur, necessitas perseverantia Christiana, et media eam acquirandi.

Sermo Primus.

siunt novissima hominis illius peiora prioribus. Luca 11. v. 26.

Quale spectaculum hic oculis vestris expositum. Si enim et quam deplorandus est hominis illius status, cujus possessionem quamvis unicus esset, cepit? Ordinarii hostes laboribus hostes sola corpora nostra adorantur, sed ille et corpora et animas nostras perdere satagit. Ordinarii hostes labore

Pro Dom. 37
Quadr. vel
pro fest. 4. post
Dom. 1. Mart.

et fatigationibus exhausti quiescunt ille nunquam dormit nec
quiescit. Aliis pacis condiciones offeruntur, quas saepe acceptant.
Si ille quibundam consentire videtur, tum id a ratione omni-
taxat facit, ut nova capiat consilia atque cum majori astutia
nos decipiat. Alius pudor, quod victi fuerint, spem et animum
saepe adimit: ille vero post multas acceptas clades adhuc fit
insolentior, arrogantior, obstinatior ad restaurandam pugnam.

Miser homo, quam deplorandus igitur est status tuus, ubi tibi
cum aduerso terribili hoste pugnadum est, quamvis solus et sine pro-
sidio esset! Sed maiora adhuc infortunia tibi praedicanda ha-
beo, quando copias auxiliaves sumit, ut duritiam tyrannidis
suae te vehementius sentire faciat, atque in loco unde non
amplius egredi statuit, se muniat.

Loquamur cum expressionibus minus figuratis, quamvis
ex nostro Evangelio contra sint. Peccator semper legendus est,
quamvis non nisi unicum peccatum mortale commisisset: Sed
si obtenta illius venia novis relapsibus Daemonem, quem
gratia Sacramentorum expulerat, denuo revolet, tum tyran-
nesticam contumeliam qua affectus fuit irritatus, et ultionis im-
patiens, alios septem Spiritus nequiores se sumit, atque fatali
potestate, quam ipse peccator ei tribuit illius novissi-
mum statum pejorem priori efficit.

Anima inconstans, qua modo cum lacrymis misericor-
diam Dei imploratis, modo ipsius bonitatis divitias contem-
nitis, id parum cogitatis. Anima inconstantes et infideles,
quarum vita in continua virtutum et vitiorum, promissionum
Dei factarum, et violatarum, juramentorum fidelitatis,
et perfidia criminum circulatione transigitur: id, inquam,
parum cogitatis.

Aperientes denuo corda vestra Daemoni, non ea, quam
vobis temere pollicemini, facilitate illum expelletis, gratis,
quas recepistis abutentes, inter vos et Deum murum Sepa-
rationis erigatis, quem nulla humana potentia rumpere
valabit, et relapsibus vestris nova obstacula vestrae conver-
sioni ponentes, novissimus status vester priori ^{pejor} evadet ex
duabus rationibus, quas affert S. Chrysostomus*, et sermo-
nem hunc constituent.

* hom. 56. in
c. 27. Genes.

Divisio.

In peccata vestra recedentes, vestris relapsibus Deum
minus propitium et magis inexorabilem et peiores effici-
mini; prima ratio. In peccata vestra recedentes, vestris

relapsibus Deum minus propitium, et minus affectum ad ea vobis indulgentia afficitis; Secunda ratio. Crimen vestrum enormius est, venia illius difficilior, major iniquitas, difficilior venia, inquit S. Chrysostomus.

Quamdiu viatores in hoc mundo sumus, inconstantia cedit nobis in partem. Transimus à peccato ad gratiam, et à gratiâ ad peccatum. Modò è confinibus Babylonis egredimur, ad cantanda in Jerusalem Sava Cantica, modo Solemnitates Jerusalem relinquimus, ut dissolutis Babylonis gaudiis nos tradamus. Certis quibusdam temporibus Creatori offerimus sacrificia cordis humiliati et contriti; aliis verò fraudulentis creaturarum illecebris seducti quod nobis charissimum est, eis immolamus.

Quot reperiuntur, qui hodie Deum laudant, et cras blasphemis illum offendant, ait S. Augustinus. Quot qui hodie sunt casti, et qui cras tales esse cessabunt? Casti sunt fornicaturi. Quot qui hodie vitam agunt sobriam et moderatam, et cras in crapula sepeliantur? Sobrii sunt, vino se sepelaturi.

Talis est fragilitas, dicamus melius, talis est corruptio nature nostre; sed corruptio nunquam major est, quam ubi, postquam peccata nostra deserimus, in ea denuò labimur, et cum infortunio quod nobis jam auersivimus, sapientiores fieri nos oporteret, nova nobis accersere non dubitamus.

Vae vobis omnibus, qui mortaliter Deum offenditis; Vae impio in malum*. Sed adhuc magis vae, cum depravationis et malitia cumulo voluntariè peccatis, quæ vobis jam remissa suere, denuò vos implicatis.

In prioribus hisce peccatis similes estis avibus, quæ Caqueis, quos non videbant, se inconsideranter implicant: sed in vestris relapsibus agitis id quod seroces baluce ibæ, quæ fatali ~~vulnere~~ telo vulneratae, illud continuâ suâ agitatione altius adhuc defigunt.

In prioribus peccatis illis similes estis hominibus illis, qui mare nondum cognoscentes, ad rupes vel moles arenarias allidi se sentiunt: sed in vestris relapsibus illos imitamini, qui naufragio suo, quod vix eluctati sunt, adhuc madentes, facultates, quietem, et vitam suam supra dorsum perfidi hujus elementi exponunt.

In illis prioribus peccatis nature vestrae fragilitas, objectorum presentia, defectus attentionis et experientia vobis

Pars 3.
ma
3.

4 Laudant blasphematuri.

4.
* Isai. 3. vii.

excusationis cujusdam loco esse poterant, si tamen Deus aliquam accipit, ubi cum creaturis suis in iudicium intrat. At cum post acceptam reconciliationis gratiam, iterum adversus Deum, sicut rebellis Absalon contra David patrem suum, rebellatis: ubi postquam à perfida Dalila decepti fuistis, iterato vincula qua superatis, cum illa jungitis; quid dicere potestis, quod vos justificet?

5.

Dicetisne, vos nescivisse quid faceratis. Id equidem Saulus dicere potuisset, cum turbulenta Zeli sui vehementia obruptus Christianos Damasci exterminare parabat, quod feci ex ignorantia feci. Id levis Dina potuisset dicere, cum vesana curiositas illam induxit ad visendas mulieres et puellas Sichemitas. Id David potuisset dicere, ubi cum nondum expertus fuerat, quantum vehemens et tenera cupiditas eor afficiat, oculis suis indecentam libertatem tribuit aspiciendi mulierem, cujus pulchritudine captus fuit.

Ignorans feci
i. Timoth. i. v. 13

Nihil eorum coram oculis Dei innocens erat. At si Saulus, postquam persecutus ^{est} Christianos, et vestes eorum qui Stephanum Diaconum lapidabant, custodivit, post suam conversionem hunc inhumanitatis et furoris Spiritum denuo sumpsisset, an ipse sufficiens dicere: ignorans feci? Si temeraria Dina, postquam cum suo Sichem peccavit, atque experta fuit, quantum sibi curiositas sua Staterit, iisdem occasionibus se exponisset, an se purgare potuisset sub praetextu quod nesciverit, miseri se implicaret? Si David post suum adulterium et homicidium, adhuc alios viros in suis Statibus occidi curasset, ut tranquille ipsorum uxoribus fuisset, an hoc exponere potuisset, haec esse peccata et ignorantias juventutis suae, et quas ne meminisse vellet cum rogabat?

Delicta juventutis meae et ignorantias meas ne memineras. 6.

Beatores qui tam facile et tam frequenter relabimini, haec magis serio, quam hactenus feceritis, perpendere pro rubore vestro deberatis: ad haec vobis ipsis dicere deberetis: A tot jam annis, quibus in peccata recido, qui mihi remissa fuisse arbitror, quid justè pro excusatione afferre possum? an inconstantiam meam? verum quando absolute quidpiam volui, an non illud egi? An difficultatem pervolvendi in gratia? equidem verum est, quod magna sit, sed non est insuperabilis. An tentationis vehementiam? verum Deus non patitur, ut illi qui ~~ipsum~~ cum humili fiducia illum invocant, supra vires suas tententur. An voluptatis illicitum, et mortifera venusti nimis objecti lenocinia? Sed jam in laqueum incideram, jam siculam optima proposita mea

inutilia facta fuisse. Restat igitur ut conbaseam, atque vehementius relapsuum meorum enormitatem sentiam. Nihil in eis me excusat; è contrario pejor adhuc fio, quam in prioribus meis pravitatibus fuerim.

Profecto, perpendite, quos, tria insignia peccata, quorum reum ille se facit, qui in priora sua crimina relabatur: peccatum ingratitudinis, peccatum fraudis, peccatum perjurii: Sapius abusus est bonis Dei, est ingratus; personam veri poenitentis eumentus est, fraudulentus est; promissis suis et juramento suo non stetit, perjurus est.

Qui beneficium oblivisitur, sibi justas accersit exprobrationes; qui id negat, se fecerit; sed eo adversus beneficium suum uti, est consummata ingratitudo: et tamen haec vestra est, peccatores, qui tam frequentes in flagitia vestra reciditis. Invitam facitis legem Moysis; hoc jam multum est. Post cognitam veritatem tranquillè peccatis; hoc adhuc plus est. Rejicitis, contemnitis, pedibus calcatis filium Dei: et hic est omnis malitiae cumulus.

Gratis Divini Jem fideles ei honoris locum, qui ipsi dantur, dederatis; supra omnes creaturas et omnia vobis charissima illum collocaveratis. Gratis Divini Jem infideles, ultimum locum ei datis, infra vilem creaturam illam, quam ei praefertis, infra gloriam illam, quam plus aestimatis quam suam, infra cupiditates et prava desideria vestra, quorum victimam illum efficitis, imò, dicamne? infra ipsummet demonem, ubi postquam cognovistis, quid uterque valeat, hunc salutis vestrae hostiam revocatis, atque palam facere videmini, quòd cum magis aestimatis quam illum, Deum hunc Jesum colatis.

Fortè dicatis mihi, quòd homo ille, qui adeò turpis acussatur ingratitudinis, tamen copiosas fuderit lacrymas, quòd visus fuerit, pectus suam inelementer tundere; ex imo corde suspiria trahere, largas dare elemosynas, atque prorsusquam relabatur, varia doloris et conversionis sincera adere signa. Ad equidem dicitis, atque ita esse potuit, sed ordinariè loquendo non est nisi dolor æternus et fraudulenta conversio: altera circumstantia, quae palam facit, quòd ille, qui tam facilè et tam frequentè relabuntur, sunt fere semper subdoli, qui verorum poenitentium personam amentuntur. En hujus rationem.

Qui sincerus est, non tam subito ab uno extremo ad aliud transit. ubi bona fide ab homine quem offendit veniam pe-

tiis, diu deliberat, antequam novis injuriis illum afficiat. ubi
 parpendit, quod hallucinationibus et libidinibus suis sibi mo-
 lestos morbos accersiverit, non tam citò se exponit periculo
 amittendi sanitatem, quam non nisi amaris potionibus
 vel dolorosis incisionibus restituere valuit. Qui aliter
 agit, ansam præbet credendi, quod ~~morbos~~ ~~sanationem~~ illum
 illuserit, ante quem se humiliavit, ut ab eo reconciliatio-
 nem et amicitiam obtineret. Ansam præbet credendi, quod
 morbum sanationi prætulit, vel saltam parvi reputaverit
 novis hallucinationibus ac libidinibus novos et periculosiores
 morbos sibi accersere. Peccator qui tam facile et tam fre-
 quenter relabaris, vide num hæc ^{ta} non spectent?

Insolens admodum est, quod non nisi respectu Dei
 arbitreris, te impune posse a jus partes amplecti, eisque
 brevi post renunciare, in viis illius ambulare, et postmo-
 dum in tuis deviare, per interruptionem gravissima mu-
 nia tua obire, usque defatigari, subitaneo impetu modo
 devotum esse modo impium.

Quid sentimus de militum prætoris aliquo, qui castris suis
 egreditur, ut ad castra hostium transeat, et qui iterum
 hæc deserit ut ad sua veniat? An non merito talem prodi-
 tionis arguimus? An ferre possumus inconstantem amicum,
 qui se subducit et redit ubi id opportunum judicat, qui vi-
 cifim pro et contra illos est, qui bus alternatim indiffe-
 rentiam et amicitiam testatur? Sacra Scriptura illum
 comparat avibus illis, quæ singulis momentis colorem mu-
 tant, et S. Augustinus navibus illis, quæ diversa vexilla
 abollunt juxta diversarum nationum naves quæ ipsis fi-
 unt obviam.

* Galath. 5.
 50.

Unde provenit, approbat S. Paulus Galathis*, unde pro-
 venit, quod postquam Deum cognovistis, aut potius ab eo
 cogniti estis, Jenuò ad ea revertamini, quæ deserueratis,
 usque iterum serviatis? Quid vobis ad eò displicuit, ut tam
 citò vestram agendi rationem mutetis? quando vobis an-
 nunciavi Evangelium, parati eratis, si possibile fuisset,
 oculos vestros evuere ut mihi eos daratis, in tanto pretio
 apud vos eram? Unde provenit hæc inconstans et levis
 agendi ratio? Quantum discrimen inter vosmet ipsos ido-
 colatras et vosmet ipsos Christianos?

Peccatores inconstantes à fortiori ratione id vobis appro-
 bari potest, enimvero tunc non agebatur nisi de quibus-

Dam legatibus dierum, mensium et annorum observationibus, at hodie agitur de scandalosis legis divinae quoad praecipua et essentialia ipsius capita observationibus. Ah! quid Apostolus iste dixisset, si de castris Dei ad castra Daemonis vos transire vidisset, ipse qui ferre non poterat, ut fideles conversionem suam ad Christianismum consistere facerent in usibus merè extarnis, qui olim boni erant, et qui post Evangelium abrogati fuerunt.

Quid cogitatis ingrati et subdoli, dixisset ipse? Si vobis facile est decipere creaturas, an pariter Creatorem decipere valatis? Cordium et renum Sculptor iste, an non lucernam accipit ut obscurissimos angulos, et summa impervias concavitates illuminet, in quibus stulta et inconstans Jerusalem se munit?*

Quid, inquam, cogitatis? Sufficit ne Domino ^{in Jure} promissa eaque violare, lacrymas poenitentiae fundere, et de ipsamet poenitentia vestra poenitentiam agere? Apud vos nullum certum Religionis, quam profitemini, signum reperitur. Sitis toti Deo vel toti Diabolo; neutralitas utriusque displicat; sed memineritis cui initio fidem dederitis, et quod si juramento vestro non steteritis, vos tanquam infideles et perjuros habituros sit.

Quando infidelitatis et perjurii arguitur homo? ^{ii.} tunc cum in magni momenti occasionibus datam fidem non servat, tunc cum fidelitatis juramentum, quod Principi suo praestitit, violat, atque incidit in falsam crimem. At verò id accidit cuilibet homini, qui voluntaria in sua peccata relabitur.

Postquam ea perpetravit, in gratiam cum Deo redire non potuit, nisi de iis verum dolorem conceperet, ac quendam juramenti speciem praestaret se illum non amplius offensurum, inquit Patres Concilii Tridentini. Ab eo recessit, oportet ut Deo ad eum accedat; ipsius indignationem incurrit; oportet ut illum placeat, eique satisfaciat. At id praestare non potest nisi per amorem virtutis et odium peccati; sed hic amor et hoc odium expetunt voluntatem constantem, firmumque propositum ab una nunquam recedendi, et in alterum nunquam recidendi.

Hic contentias vestras testor Domini mei et Dominae meae. Quando vos pedibus Sacerdotis obvolvistis, ut ab eo ^{12.}

* Scitabor Jerusalem in lucernis. Soph. i. v. 12.

peccatorum vestrorum absolutionem vaciperatis, an non vos
 poenituit iniqua vita, quam duxeratis, et an non Deo
 dixistis cum corde humiliato et contrito: Ita, Domine
 iuro, atque in facie horum Altarium, ^{in iuro} nunquam te am-
 plius offendam. Juramentum hoc scriptum est in tabu-
 lis aeternitatis, inquit S. Hieronymus, non hominibus sed
 Deo illud praestitis; non personis, quae cum interiora vos-
 tra non cognoscant, verbis vestris stare coguntur; sed
 iudicii infinitè perspicaci, qui nec decipi nec falli potest.
 Ipsi promisistis nunquam vos cum offensuros, et nihilo-
 minus violabimini: an non juramentum vestrum violatis?
 Ergo infidèles estis et perjuri.

Postquam tam feridè contestati estis, vos in corde vos-
 tro vindicta sensum non servaturos adversus illum, ^{que} a ^{vos}
 offensos fuisse putatis: vatus hoc odii fermentum renoves-
 tis, quod in anima vestra occultaveratis, et quò postmo-
 dum tota farina corrupta fuit. Post tot promissa fren-
 num vos adhibitueros lingua illi in laedenda vicinorum
 vestrorum turpibus Detractionibus famam nimis libera: os
 vestrum, quod velut sepulchrum clausum videbatur, de-
 mùm apertum est, et integram urbis regionem infa-
 mationis verbis et sermonibus illis, qui ab eo prodierunt.

Quanta peccatorum concatenatio! Quanta crimi-
 num obligatio! anima ingrata, anima fraudulenta,
 anima infidelis: Quam velis facta es iteras vias tuas
 quas deserueras! Quid in me invenisti quod tibi displic-
 uerit? An habitatores Bethim et Cedar quidquam ege-
 runt, quod ad tuum scelus accedat? an Deos suos mutava-
 runt, qui certè non sunt dii? Et tu, quem velut populum
 meum habebam, et cui tantas feci gratias, gratiam meam
 in idolum mutasti, et me dereliquisti, ut ad priores ab-
 errationes tuas rediras. tibi Scelerata, malitia tua mi-
 hi sufficit ut te arguam et confundam: Scies aliquan-
 do et comprehendes, quantum malum sit dereliquisse
 Dominum.

* Jerem. 2.

Sic loquebatur Deus ad Jerusalem per Prophetam su-
 um*, sed an non haec exprobrationes, quibus illam afflic-
 bat, etiam ad vos diriguntur, qui in peccata vestra adeò
 frequenter violabimini? Ad vos, inquam, qui multis gra-
 tiis praeventi, multis beneficiis ditati, multis promissis

et urgentioribus obligationibus onerati estis. Crimen vestrum
 majus est, Major iniquitas, veniam illius quam expecta-
 tis, obtentu difficilior, Difficilior venia. Recidendo in
 peccata vestra magis inexorabiles et peiores evaditis;
 etiam in vestris relapsibus Deum minus propitium et
 minus affectum ad impartendam vobis misericordiam
 invenistis.

Ut statim vobis justam adeo terribilis veritatis PARSZ. 2a
 ideam ob mentis oculos ponam, oportet ante omnia duo
 insignia principia statuere. Primum, quod in quocunque
 Deum statu homo sit, in Dei gratias nullum jus habe-
 at, quod ubi quondam recipit, id fiat ex mera gratitudo
 bonitate, de qua nunquam gloriari debet, et quod si ei
 donegentur, sit effectus justitiae ipsius, de qua conqueri
 nullam causam habet. Gratia ideo tantum nuncupa-
 tur gratia, inquit S. Augustinus, quia est donum,
 quod citra nostra merita conceditur. Neque ab homine
 qui currit, neque ab homine qui vult, sed à Deo, qui est
 ipsamet misericordia, pendet.

Secundum principium, quod statui debet, in eo con- 15.
 sistit, quod, si in quocunque Deum statu simus, nul-
 lum jus habeamus ad gratias Dei, multo minus ad eas
 illud habeamus, ubi eis, quae nobis data fuerunt, abusi
 fuimus. In primo horum statuum à Deo adjuvari non me-
 remur; sed in secundo ab eo delinquere mereamur. In pri-
 mo horum statuum Deus nihil nobis debet; sed in se-
 cundo ~~Deus debet nobis mortem nostram~~ supplicium et
 poenam nobis debet. In primo statum nullam rationem
 habemus conquerendi, si à nobis recedat; sed in secundo
 de desertione nostra conqueritur, nosque monet nos-
 tram, restitutionem ab ipsa provenire.

Primi Deum delinquimus, verisimile est, quod 16.
 ipse nos derelicturus sit. Ipsum contemnimus, veri-
 simile omnino est, quod ipse nos contemturus sit. Nos-
 tris relapsibus datam ei fidem contempserimus, veri-
 simile admodum est; quod, cum ipse fidem suam nun-
 quam fallat, respectu nostri id facturus sit, quod dixit et
 Judaeis minatus est*: Vestigis vestris insistam, vobis faci-
am, quod mihi facitis. Tendam foederis, quod invicem

* osae 9. v. 15.

contraxeramus, violatis, per vobis referam, illud fran-
gam, à vobis recadam. Sed vae iis, qui odium maum sibi
aueriverint de domo mea ejiciam eos, non addam am-
plius pro iis gratias Super gratias, non amplius ipsos dili-
gam, prout dilexi eos. Non addam ut diligam eos.
an bene capitis totum horum verborum sensum?

Ut peccatores isti converterentur, necesse fuit, ut
gratias fortes, victorios, efficaces recipere, et harum
gratiarum denegationem frequentibus suis in peccatum
relapsibus sibi auerant. Auxilia generalia ipsis non

Illucount ful-
gura ejus orbi
terra, vidit et
commota est
terra.

denegabo, sed alia non addam. Non addam. Quaedam
fulgura interdum ante oculos eorum amicabunt, sed terra
cordis eorum tantummodo commovetur. Faciam ut in-
telligant veritatem, per radios à misericordia elapsos
videbunt miserandum animae suae statum, sed ultra
nihil faciam, non addam. Ipsos dilexi, hujusque dilectio-
nis meae nimis multa ipsis dedi signa per veniam pecca-
torum suorum quam eis indulsi; sed quia malitiose in
ea reciderunt, priori amori meo selectas illas gratias,
quas recepissent, non addam; Non addam ut diligam eos.

17.

Ita per hoc mihi animus est indicare, quod nullus am-
plius ad Deum reditus sit peccatori sperandus, qui se re-
lapsibus suis ab eo separavit. Non, auditores, adhuc
iniquitas amicitiam redire potest, fonsque coelestium aqua-
rum pro ipso nondum exaruit. Verum id duntaxat asse-
ro, quod scilicet me statum illius misereat, iniquisque vi-
ces tanto magis doleam, quod ipsemet eas non doleat.
Id, inquam, assero, quod augendo hostium suorum vires,
suas minuat, quod cum non ab uno solo damone duca-
tur, quibernetur, et dirigatur, sed à septem aliis illo ad-
huc nequioribus, permittat se ab iis excocari, ligari,
trahi, quin cognoscat periculum cui se exponit, atque
de veris illud eluctandi mediis sollicitus sit.

Infelices filii Adam, ut ut catenis constructi si-
tis, tamen gravitatem catenarum vestrarum non
sentitis; ut ut infami mola alligati sitis, circa quam
pro lubitu inimicorum vestrorum vertimini, sicut in-
fortunatus Samson, vix miserram vestram apprehendi-
tis. Habituales relapsus vestri funestum animae ves-
trae valum obduxerunt, quod vos impedit, ne puteum
abyssi videatis, cui mox includemini, montesque ateri-
nos, unde auxilium vestrum venire possat.

Cor vestrum ad omnium malorum maximum insensibile non amplius nisi languentes et interruptos conatus adhibet, ut ex eo egrediatur. Colligata est iniquitas Ephaim, vulnera vestra corrupta. Sunt et veneno imbuta, quia ea reterascere permisistis; putredine et gangrenâ infecta fuerunt propter Stultitiam vestram. Hoc ita cogitabas illustrois poenitens, quamvis post vaniam peccatorum tuorum, quam recuperas, in ea nunquam relapsus fuisses. Sed hoc ipsum dicere debetis male fidei poenitentes, qui post Sanationem vestram vulnera vulneribus additis et putredinem putredini. Verum quomodo id dicetis, cum vix malum vestrum sentiatis?

18.

Putruerunt et corrupta sunt cicatrices meae à facie insipientiae meae.

In primis febris aestibus, quando corpus vigore plenum motus libertatem habet, mentisque rationis, usum relinquit, agrotus, qui malum suum sentit, nihil ita ardentur desiderat, quam ut ab eo sanetur, atque omnes alias dietas, quas ipsi Medicus praescribit, observat; at quando febris post frequentes et violentos accessus superior evadit, tum sensus amittitur, cerebri perturbatio miscrum hunc hominem ad funestam et ferè inevitabilem moriendi necessitatem redigit.

19.

Quando vulnus aliquod adhuc recens est, et caro viva, operationes et incisiones opportunè factae saepe hominem à periculo liberant; at quando gangrena sensim se ingevit, quando putredo etiam usque ad ossa partingit; quid fieri potest? agrotus sanissem non amplius habet; non nisi in carne mortua fiunt incisiones, et sine miraculi aliquis specie sanari non poterit.

Putredo oppium

Facator, qui tam saepe relaberis, ante ipsum in his figuris agnoscis, et cupisne ut tibi alias à sacris libris evectas afferam? Jone destructa à se ipso civitate Jericho cuius muri ad tubarum clangorem corruerunt, protestatus est, quod, si quis sequentibus saeculis civitatem hanc audentario iterum reedificaret; ipse cum tota familia sua periturus esset. Rem inauditam! Septingentis post annis impudens Hiel illius muros denovo suscitare tentavit, sed propheta Jone fuit adimpleta, enimvero omnes ipsius filii mortui sunt, nec ullus eorum remansit super terram.

20.

Jone c. 6.

Recipitis forte quid velim dicere. Exiduum Jericho, quae in sensu litterali lunam et inconstantiam significat,

is referam, id
s, qui obrium
m eos, non ab
s, non amplius
adam ut dilige
torum sensum
tur, necesse fore
reciperent, illi
tibus suis in
lia generalia
Non addam. Qu
orum emicabit
rebitur. Faciam
s à misericordie
sua statum, de
dilexi, huiusque
signa pervenit
Sed quia malitia
selectas illas po
addam ut dilige
ndicare, quod
i sperandus, qui
lon, auditor, a
ousque coelestium
lorum id duat
misereat; ipse
emat eas non
do hostium bono
no solo dano
ad à septem ali
bis excoerit
cui se exponit
sollicitus sit,
t catenis consti
arum vestram
gati sitis, sine
um vertimini
m vestram app
funestum an
impedit, ne pla
unt, montesque
vire popet.

Instructionem peccati significat quod verba Sacramentalia velut tot buccinae Jubilaei temporibus adhibita subvertunt: Sed restauratio excruciantis civitatis hujus quid nobis exhibet? nisi temeritatem, insipientiam, audaciam tot Successorum infelicis Hiel, qui hos peccati muros demum suscitavit, Sed quos simul quaedam maledictionis species percussit, atque satis superque funestum hoc Iam Christi oraclum experientur, quod novissima ipsorum pejora sint prioribus.

21. Sed dicetis mihi, peccatum, in quod quis relabatur postquam reconciliationis gratiam recepit, est interitum ex sua natura levius, quam illa quae ipsi remissa fuerit: quomodo ergo potest esse, ut sine misericordia puniatur, postquam favens amnestia alii concessa fuit? Equid N: M: an vestra interest à Deo rationem exigere sua agendi rationis in exercitiis vindictarum suarum? En tamen duo hujus exempla, quae vos in terribiles pavores conjicere debent, et ex quibus funestas relapsuum consecutiones magis quam quavis alia timere vos oportet: me explicis post S. Ambrosium, Origenem et S. Augustinum.

22. Injuria et imprecationes, quas Samai adversus David Regem suum vomerat erant enormes, tantoque promptius merebantur supplicium, quanto facilius erat huic Principi eadem hora illum morte damnare, tamen ei condonata fuerunt. Rex iste clementiam suam consuluit, atque miseri hujus, quam Iamon stultum et phreneticum reddiderat, miseratus est, inquit S. Ambrosius*.

* In Psal. 38. Attamen quid audivit? Salomon ipsius filius dixit
 * 3. Reg. 2. v. 36. » Semai: Aedifica tibi domum in Jerusalem, et habita ibi: et non egredieris inde huc atque illuc, quatenusque autem die egredieris fueris, ... Sicut te interficiendum: Sanguis enim tuus erit super caput tuum. Et revera, cum post tres annos Semai egredius fuisset de Jerusalem ad curandum post servos suos qui ab eo aufugerant, Salomon eum interfici jussit.

Si Seditiosi subditi insolentia cum egredius de Jerusalem comparatur, prior enormissima, hic vero satis levis momenti videbitur. Res quae ex se ipsa indifferens videtur, nihil continet, quod injuriam om-

num Regum optimo in diebus afflictionis sua illatam
causet: hoc non obstante, jubatur Baaias cum per-
cutere et occidere, percutit eum et mortuus est: cu-
pitirne huius scire rationem? illam ab ipso Salomo-
ne percipite.

Cum comperisset quod Semei inisset in Beth de Jeru-
salem et rediisset, mittens vocavit eum, dixitque illi: Nonne
testificatus sum tibi et praedixi tibi: Inaenque
die egressus isis huc et ibuc scito te esse moriturum? et
respondisti mihi: Bonus sermo, quem audivi? Quare ergo
non custodisti iusjurandum Domini, et praeceptum quod
praeceperam tibi?

En figuram Si. M. vobis illam adaptate. Quando Jesus
Christus infinite major quam Salomon* vobis peccata vestra
indulgit, fuit maior gratuita misericordia sua effectus,
jam tunc mori debebatis, sed ea vobis indulgendo ad aliquid
vos obligavit, vos etiam ad illud vos obligastis, et mihi
videtur vobis dixisse, quod olim paralytico dixit: Euc
sani facti estis, jam amplius nolite peccare, ne quid de-
terius vobis accidat. Fortè ultimum peccatum vestrum
non tam enorme est, ac alia quae vobis remissa fuere,
si illius naturam considerare velitis; verum quaecum-
que sit, semper est legis transgressio, semper est vio-
latio iuramenti, quod praestitistis; ne ergo miramini, si
vobis illius veniam doneget. Ad quid vos obligaveratis,
et nihilominus quid agistis? Hoc plusquam sufficit,
ut vos iustitiae ipsius tradamini, aumque cogatis ad vo-
bis dicendum quod Salomon Semei dixit: Sanguis vester
erit super caput vestrum.

* Euc plusquam
Salomon hic.

Altarum exemplum nobis suppeditat diversa Sors
Nabuchodonosoris et Pharaonis. Ambo populum Dei per-
senti sunt, ambo illum in captivitate detinuerunt, at-
que eum omnem imperii sui acerbiter sentire fecerunt;
ambo verum Deum contempserunt, nec non qua-
siverunt num propter ipsos alius esset Deus? Attamen Nabu-
chodonosor receptus est ad poenitentiam, et Pharas misere-
perit.

Unde provenit Sors adeo inaequalis? S. Augustinus res-
pondet, quod proveniat à diversa amborum horum peccato-

num agendi ratione. Nabuchodonosor culpam suam agnovit, et expiavit, nec amplius in peccata sua recidit: In Pharaone à contra non fuerunt nisi promissa data, et promissa violata, continui et maligni relapsus.

* Exod. 8.

* Quando rana vastabant totam terram Egypti, quando ingrediebantur ipsius palatium, et in cubiculum, atque usque ad lectum suum arcebant: Orate, inquit ad Moysen, Dominum ut liberet me, et dimittam vos. at quamprimum quietem aliquam capiebat, ingravabat cor suum, et promissionis suae non amplius recordabatur.

* Exod. 9.

* Quando tonitrua, grando et dissonantia fulgura arbores confrangebant, homines et jumenta, quae erant in agris, percutiebant et occidebant: Peccavi etiam nunc, ajobat Dominus, justus, ego et populus meus impii: Orate Dominum ut desinant tonitrua Dei, et grando: et dimittam vos. At videns quod cessasset pluvia, et grando, et tonitrua, denuò in priorem suam indurationem relabebatur, et cor ejus magis ac magis ingravabatur.

* S. Aug. in Exod. q. 18.

* Nabuchodonosor, qui postquam de peccatis tuis poenitentiam agisti, in ea non amplius recidisti, invenies gratiam apud Dominum; Sed tu Pharaon, qui toties datam fidem fallisti, qui modò lenisbaris, modò indurabaris, qui plagis oppressus mira promittebas, et qui, quamprimum cessabant, ferocior et inflexibilior evadebas, sine misericordia peribis, et ex aquarum abyssu, ubi sepelioris, in infernum descendes.

An ex his intelligitis, quam funesti sint isti relapsus, quanta derelictio Dei, quanta privatio gratiarum, quanta indignatio et vindicta illos sequantur.

24.

An non forte de peccatoribus illis, qui saepe in pravitates suas relabuntur, loquitur Sapient in Proverbis, quando illos intratur velut phreneticos et furiosos, qui sibi ipsis laqueos tendunt ut pereant, qui contra proprium sanguinem suum conspirant, et in id incumbunt, ut se ipsos decipiant, atque lethales ictus sibi infligant? Ipsi contra sanguinem suum insidiantur, et moluntur fraudes contra animas suas.*

* Prov. i. v. 18.

Cum se ipsos decipere velint, ergo se ipsos decipiant; cum mori cupiant, ergo moriantur: Deus qui aliorum peccatorum miseretur, ipsorum non miserabitur, si illum adhuc offendere pergant. Ipsos tradet voluntati pravorum desideriorum suorum, nec ipsos contra Daemonis insultus

trahitur, sed permittet, ut ne amplius ex ipsorum animabus expellatur, illas Jennis cum Septem aliis Spiritibus se nequioribus ingrediatur.

Vos autem qui quamvis multorum relapsuum rei, Jarelictione et fatali induratione ista nondum perculsi estis, Sequimini consilium, quod vobis insignis quidam Sanctus dat; Ostium poenitentiae adhuc apertum est, ait vobis, festinate ingredi per illud antequam claudatur. Agite Domino gratias, quod vobis sum non egerit, sicut cum innumeris aliis egit, qui peccatis minus onerati quam vos, tamen in illis mortui sunt. Cogitate, quod cum post omnes relapsus vestros, medium iis Satisfaciendi vobis tribuat, vos perdere ipsi non sit animus: Sed simul mannavitis, quod tam magnis malis, ac vestra sunt, afferenda sint magna remedia.

25.

* 3. Ephorum
De compunctio-
ne cordis

Vahementi dolore perculsi, quod illum offenderitis, et gratiae, quam vobis fait, Sensibiles dicite apud vosmet ipsos, quod Judith habitatoribus Bethulia dicebat: Cum Deus hactenus cum tanta patientia nos toleraverit, festinamus ago poenitentiam de peccatis nostris, et cum lacrymis ab eo postulemus gratiam veniae, quam nunquam meruimus, et quam indulgens ipsius misericordia nobis concedet, si ex toto corde nostro ad eum revertamur. Humilimus animas nostras coram formidando illius tribunali, et in animum inducentes illi malius servire quam hactenus fecerimus, rogemus eum, ut non patiatur nos diutius ludibrium et fabulam esse inimicorum nostrorum. Expectemus cum humili fiducia ipsius consolationem. Si nobis misericordiam impertiatur, atque in finem usque ei fideles fuerimus, laudabimus ipsum in saecula saeculorum.

* Judith. 8.

Relapsus
In peccatum.

Infolix Status eorum, qui in peccata sua relabuntur, necessitas perseverantia Christiana, et media illam acquirendi.

26.

Sermo Secundus.

Coegerunt illum dicentes: mane nobis sum quoniam advesperavit, et inclinata est jam dies. Luc. 24.

Pro feria 2. da
Pascha.

Nos miseret Superstitiosae Ethnicorum Simpliciatatis, qui ut Deos suos apud se permanere nec se deserere permitterent fortibus catenis ipsos obligabant, illius, inquam nos miseret quoties nobis venit in mentem: Sed Religio Christiana,

quae in multis ad nostram institutionem et Doctrinam eo utitur, quod in illorum coecitate deplorat, nos monet, quod prudentia et munus nostri sit apud nos per fidelam in bono perseverantiam Deum quam colimus et adoramus retinere.

Santus quidam Patriarcha id ita sibi persuasum habuit, ut si imaginans se Dominum videre in persona servi, dixerit, quamvis solummodo Angelum alloqueretur, se illum haud dimissurum, nisi prius ei suam benedictionem de-

* Non dimittam te nisi bene-dixeris mihi. Gen. 32. v. 26.

disset: Et hodie duo Discipuli, qui erant in Emmaüs consortio Jesu Christi ita capiuntur, ut ipsum obligent, et ut verbis S. Lucae utar, cogant apud ipsos manere, quamvis eum ad huc non noscant.

27.

Nos, Auditores, an vobis adular, sed mihi imaginor, haec propemodum animi vestri sensa esse. hinc diebus, ubi pietas Christiana unius maximorum mysteriorum nostrorum celebratione semper excitatur; hinc diebus, ubi pius Sacramentorum usus novas in Christo Jesu creaturas facit, et ubi fideles sicut novella olivarum in circuitu mansae Patris familias, et nutriti ipsamet Dei carne, in eo tantam consolationem inveniunt, ut ipsum per inviolatam fidelitatem retinere, in animum inducentes, rogent eum cum ipsis manere, Mane nobiscum Domine.

28.

Sapientis et utilis oratio, Domini mei et Domina mea, quam nec nimis cito, nec nimis diu facere potestis, cum nihil adeo vobis necessarium sit ac gratia et amicitia Dei? Quomodo nimis diu eam faceretis, cum in tota vita vestra nullum reperiat momentum, in quo mala voluntas vestra vos amicitia ista et gratia privare non valeat.

Cum tam pius animi sensus in vobis fovere, nec quidquam de perseverantia Christiana proferre, quod non ad exemplum et doctrinam comparatum sit, cupiam, vobis palam faciam in prima parte Sermonis mei, quam necesse sit omni Christiano in gratia quam recipit, perseverare; et in secunda vobis ostendam media idonea, ad obtinendam adeo necessariam perseverantiam; Haec sunt sine arte, quae mihi circa tanti momenti argumentum vobis dicenda sunt.

Divisio.

Pars I^{ma}
29.
* De verbis
Domini

Iuxta mentem Sancti Augustini tres habitationum species totidem statuum et personarum species definiunt. Sunt, qui cum Deo habitant, et hic est Status Beatorum in coelo. Sunt qui procul ab ipso habitant, id est ab ipsius misericordia et gratia; et hic est Status reproborum in inferno.

Sunt qui prope ipsum habitant, et hic est Status hominum Super Terram.

Hi Status Speciales habent caracteres, quibus distinguuntur. Duo primi sunt Status fixi et immobilis, quidam ad felicitatem alii ad infelicitatem aeternam. Beati semper cum Deo habitant in caelo, et nunquam ab eo separabuntur, nulla ratio, nullus timor illum amittendi; immota et in bono firmata voluntas est pars ipsorum. Reprobi sunt extra Deum per totam aeternitatem in inferno, nunquam propius ad illum accedent; nullus pro ipsis ad gratiam reditus, nulla mutationis spes.

Non sic quantum ad nos Super Terram. Habitantes prope Deum libertatem habemus ipsum derelinquendi, vel ad eum propius accedendi. Possumus de peccato transire ad gratiam, et de gratia ad peccatum; et quia Deus nos in manibus consilii nostri ponit, si per auxilia, quae recipimus, perseverare infideli studio cultus et obsequii ipsius possumus, etiam mala nostrae propensionis traditi possumus nos ab ipso separare cumque abnegare.

Infelix libertas quando ea male utimur! At felix libertas quando in bonam partem se vertit! Infelix libertas, quando transimus à gratia ad peccatum! At felix libertas, quando à peccato ad gratiam transimus, atque fideli perseverantiâ conservamus pretiosum thesaurum hunc, quem culpâ nostrâ amiseramus.

Hinc agnosite, Fratres mei, quam necesse sit Christiano perseverare in gratia, quam recipit, et si fieri id vobis probari cupitis, ex hujus duas rationes quas affert S. Bernardus. Qui non perseverat an sua pugna mercedem, quam expectat, recipiet? certò dici potest quòd non. Sine perseverantiâ nemo victoriam saltam completam reportat. Sine perseverantiâ victoria quam quis reportat, quamvis etiamnum completa foret, nec coronam nec mercedem meretur.

Sed quid agit haec in gratia perseverantiâ? Reficit, et ut verbis utar S. Bernardi, fovet meritum hominis iusti, et nutrit ipsius virtutem: prima necessitatis illius ratio: Nutrix ad meritum. Ipsius victoria sua primum firmat, et apud Deum mercedem suam procurat: Mediatrice ad

præmium. Secunda ratio necessitatis ipsius, et magnorum amolumentorum ab ea provenientium.

31.

Ita perseverantia fovet, crescere facit et nutrit virtutem. Omne donum perfectum descendit à Patre lumen.

* Jacob. i. v. 17.* Psal. 67.
v. 10.

num*: Est pluvia voluntaria quam separat pro hereditate sua*: Sed oportet eam colligere, fovere, nutrire, utilem efficere, et curare ut proficiat: hancque curam adhibet anima fidelis, quando in gratia, quam recipit, perseverat.

Est bonum Semen, quod Pater familias saminat in agro suo; sed nec vis, nec spinæ, nec petrae, supra quas cadit, ex eo proficiunt. Anima levis et inconstans, sicutis ut aves coeli auferant illud. Anima perplexa et dura, illud suffocatis, nec humorem inveniens aversit. Vos soli qui in corde bono et optimo, prout oportet, divinum hoc Semen recipitis, vos soli estis bona terra illa, in qua garminat, roboratur et nutritur, atque quamdiu in boni exercitio perseverabitis, fructus afferetis aptos ad maturandum in beatam aternitatem.

32.

Sed dicatis, an hic perseverantia defectus privationem verarum virtutum denotat? an gratia justificans et habitualis amitti non potest? an anima inconstans suisque essentialibus muneribus infidelis, palam facit se eam non recepisse? Periculosissimus error est id credere; si id ita foret, inquit S. Prosper, nullus daretur justus, quem impura voluptas amolliret, nullus quem vana virium prævumtio dejiceret, nullus quem amor auri et argenti excecaret, nullus quem vilis et abjecta amulatio, turpisque obtrusio removeret à vis charitatis et justitiae?

Potest ergo quis habuisse veras virtutes, et eas non amplius habere, potest descendere de tecto perfectionis postquam illuc ascendit, gratia interiori resistere postquam illi cor suum aperuit; At cum eo pervenit, proh quanta jactura, quantum infortunium!

Sæpè non erat nisi imaginaria et ficta conversio; Sæpè illa, qui relapsus est, non erat nisi ivisor, non autem verus poenitens. Enimvero communitur loquendo, quis est ille homo qui veras virtutes possidet? Estne ille, qui hodie temperans et sobrius est, cras autem se inebriabit, inquit S. Ambrosius*? Estne ille qui hodie videtur modestus et collectus in nostris Eulariis, cras vero infames perpetrabit

* Ep. i. in hac
verba Rubi.
Fract. p.

irreverentias? Estne, ille, qui hodie erga pauperes est beneficus, et cras iniquis viis bona aliena rapiat? Estne ille qui hodie poenitentiam de suis peccatis agit, cras vero in ea relabatur? Talis, respondet hic Sanctus Doctor, veras virtutes non possidet. Si in christianorum operum exercitio perseverat, tum illum intuebor tanquam verum justum, sed si singulis momentis mutatur, ipsius frequentes et habituales relapsus ansam mihi praebent credendi illum cum Deo non bene convenisse.

Sed pono: et haec ^{est} laudanda ratio, qua necessitatem perseverantiae christiana vobis proinus permadere debet: Pono, quod virtutes, quas exoraveritis, fuerint verae virtutes, quamvis eas postmodum deserueritis: dico quod sine perseverantia sint virtutes inutilis, quarum nullam rationem in extremo Deo habebit Deus; virtutes quae, nisi pia mors illas sequatur, nunquam mercedem accipiant, quam ex eis expectare potuissetis, si gratia Domini semper fideles fuissetis.

33.

Et sane quis salvabitur? non ille qui bene coepit et male finivit: talis fuit infortunatus Sathel, qui cum initio infantis innocentiam habuisset, postmodum eam amisit, et sub finem dierum suorum Deo inobediens fuit, quamvis sibi adlatus fuisset de verbum Domini adimplavisse. Talis fuit in nova lege infidelis et perfidus Judas, qui postquam per aliquod tempus Dominum suum secutus est et dilexit, dies suos execranda perfidia et crudeli desperatione finivit. De his dicatur, quod coeperunt edificare, sed opus suum non consummaverunt.

34.

Non ille, qui exutis vestibus suis conatus quorundam adhibuit ad transiendum ab una ripa ad aliam, sed quem aqua rapiditas abripuerit; nec ille, qui Nabuchodonosoris Statua similis, cujus caput erat ex auro, pectus et brachia ex argento, ventus et cura ex aere lapidem offendarit, qui parvis fictilibus ejus pedibus inauspicato eam dejecerit. Nec illa, quae quemadmodum virgines fatuae, satis esse putaverit preparare et ornare lampadem suam, sed quia de oleo opportuno sibi non providit, nuptiarum coenam iam janam clausam invenit, nec aliud audiet nisi tristia haec et frigida ~~verba~~ verba: Necis vos.

35.

Quis ergo salvabitur? Ille qui, quemadmodum Simon Petrus, postquam peccati sui veniam obtinuerit, illud

ius, et magis
 nit et nutrit
 dit à faire
 arat pro hanc
 ra, nutritio
 ue curam
 recipit, p
 ilias seminat
 supra quae
 stantes, sicut
 lexa et d
 seit. Vos
 Divinum h
 in garm
 boni exercit
 maturend
 Defectus p
 justificans
 constans h
 in facit de
 id credere
 tur justus
 in vana v
 r auri et
 a amulatio
 hantatis
 tutes, et
 os perfectio
 asistere
 ant, post
 ita con
 or, non
 loquendo,
 Estne ille
 se in
 e videtur
 famos peccat

non amplius commiserit. Illa, quae quamvis sicut Socia sua
Sponsum expectando, obdormiverint, tamen ad adventum ip-
sius exiguaverint, atque ad illum suscipiendum se prope para-
verint: Illae, ut id post Jesum Christum adhuc clarius dicam,
qui usque in finem perseveraverint.

Comment. in
Ep. S. Pauli
ad Ephes.

Talis fuit, ait S. Hieronymus*, Galvarcha Job, vir ille sem-
per simplex, rectus et timens Deum, quam^{nae} prosperitas, nec
adversitas, nec sanitas, nec morbus, nec jactura et recuperatio
bonorum suorum unquam mutaverunt.

Talis fuit Joseph, qui capto proposito in omnibus Deo
suo placandi, nec unquam quidquam agendi, quod offendi
posset, semper idem permansit, et nec invidia fratrum
suorum, nec duritia servitutis, nec voluptatis illecebra,
nec impudica Dominae sollicitationes, nec infamis carceris
squalor, nec Suprema in tota Aegypto potestas mentem ipsius
labefactare, et cor ipsius corrumpere valuerunt.

* Psal. 6.

Tales eritis, si accepta semel gratia reconciliationis et
venia peccatorum vestrorum, non amplius in ea relabamini,
si Domino fideles constantiter ipsius obsequio adhaeratis, si
audacter eis, qui haec vobis lapsus et scandali occasio
fuerunt, dicatis: Discedite à me omnes, qui operamini ini-
quitatem: exaudivit Dominus vocem flatus mei: dis-
cedite.

In vanum proclara consilia caperitis, non bona pro-
posita faceritis, nisi ea exsequamini: in vanum melioram
vita vestra partem in piis operibus et continuis peni-
tentia excutitis transegeritis: in vanum Sacramenta
in statu gratiae susceperitis, nisi illam conservetis, atque
Deus id, quod ex gratuita benignitate sua in vobis incepit,
suo perseverantia coronet.

* S. Basil. Ep.
ad Chilonam.

* Quis quid per hoc accepit emolumentum, quod domesti-
co unus sit Elisei congressu, cum impotens ardor conge-
randa paupum lepra illi abscivit? et Salomoni quid
attulit commoda frugis tanta sapientia divinitus juveni
infusa, quando is demum per illius mulierula complexus
in senio veors factus, in idololatriam lapsus est?

Sine perseverantia omnia oblivioni traduntur, omnia pro
nihil habentur, omnia sunt perdita.

Galaei bonorum operum vestrorum splendore caligantes,
de iis vobis gratulamini, et amare lugetis infortunium tot
hominum, qui cum tranquillam mentem se damnant iniquam

quam agant, vitam ducendo. Sed timete, ne mortifer hic splendor vos perdat, atque sive vanâ in vestris virtutibus oblatione, sive ignavâ animi abjectione eorum meritum et mercedem amittatis. * Timete ne sub faciem Angeli illius ^{et Apolap. 14.} cadatis, qui jussu Dei vindicavit botros, quos ei designaverat, et misit eos in lacum irae Dei magnum ex quo sanguis exivit in tanta abundantia, ut franos equorum per stadia mille ~~mille~~ sexcenta pertingerat.

Sine perseverantia omnia sunt peribita, cum illâ omnia possidentur: verum si hoc ita est, quomodo illa obtinebitur? Id vobis in secundâ et ultimâ sermonis mei parte palam faciam.

Quando dico, quod vobis media idonea ad obtinendam in gratia perseverantiam ostensurus sim, ne, quæro, Auditores, hanc propositionem ad rigorem sumatis, ac si ea, quæ proponitur sum, media sint infallibilia, et quorum ope possitis sine ullo timore vobis certam favere vel perseverantiam finalem, quæ merum Dei donum est, vel quamdam in presenti justificatione vestra immutabilitatis spaciem. Quis enim seuros vos reddere potest de Dei circa vos, et de vestra circa Deum dispositione? Sors vestra in manibus ejus est, magna timoris causa; illa etiam in manibus vestris est, major adhuc diffidentia causa.

Parte 2^a
37.

Postquam Lucifer unicum Angelis suis de coelo in abyssum præcipitatus fuit, postquam Simon Petrus Servitis Domini sui tam arctè manipatus illum trina vice negavit, postquam Judas Inariotes primis suis annis adeo fidelis, flagitiose illum tradidit, postquam Salomon propter sapientiam et magnificentiam suam adeo commendabilis sub finam suorum dierum idola concubinarum suarum coluit et adoravit: virtutes humanae ab uno momento ad aliud amitti et interire potestis: filii Adam, stabiliiores non estis, quàm ignis scintilla, quæ micando extinguitur, et optima proposita vestra plerumque nihil aliud post se relinquant, quàm paucos cineres et multum fumi. * Languidi in vestris religionis muneribus, tepidi in piis exercitiis vestris, in propositis vestris inconstantes et levas, inquieti in vestris desideris, in vestris molitionibus et consiliis ignavi, in vestra agendi ratione imprudentes, quoties, postquam spiritu incepistis, carne finitis.

* Opus vestrum quasi scintilla.

* concipit aridum

Attamen eadem S. Scriptura qua dicit, quod nasciamur
 Dei amore an odio digni sumus, nos hortatur, ut nos in
 isto amore corroboremus ac firmemus. Eadem S. Scriptu-
 ra, qua beatum nuncupat illum qui semper est pavidus,
 arguit et condemnat illum pavorem, qui ad pusillanimita-
 tatem et desperationem impellit. Eadem Scriptura item
 qua dicit*, quod terra, qua non nisi spinas et tribulos pro-
 fert, reprobata sit et maledictioni proxima, ejusque conum-
 matio in combustionem sit futura, nos hortatur, ut lata-
 gamus, ut per bona opera certam nostram vocatio-
 nem et electionem faciamus, testificans nobis,
 quod haec facientes nunquam peccaturi simus, sique
 Deus nos ad Regnum suum assumpturus sit.

* Habr. 6.

Hinc noscimus, an perseveraturi simus, idine sol-
 licitamur ad perseverandum: quid agemus? Adore-
 mus cum tremore impenetrabilia Dei secreta circa fe-
 lix aut infelix fatum nostrum: Sed simul viam inea-
 mus omnino contrariam ei quam hactenus tenuimus,
 at in qua sapius lapsi fuimus.

38.

Tria ad hoc contulerunt; defectus timoris, defectus
 praecautiois, defectus orationis. Defectus timoris;
~~vim~~ horrorem peccatorum nostrorum quem habere debe-
 bamus non habuimus. Defectus praecautiois; occasio-
 nes peccandi devitare minimi duximus. Defectus
 orationis; à Deo gratiam in peccata non amplius re-
 labendi cum tota humilitate et fervore necessa-
 riis non petivimus.

39.

Si hanc gratiam recipimus his tribus malis tria
 magna remedia opponamus; haecque erunt tot ra-
 tionis ad obligandum Jesum Christum, ut nobiscum
 manserit. Hujus timoris et horrois peccati defectui
 opponamus magnam conscientiae teneritudinem, pri-
 ma ratio perseverandi in gratia. Huic ad evitandas
 peccati occasiones praecautiois defectui opponamus
 accuratam et continuam in nosmet ipsos vigilantiam:
 Secunda ratio perseverandi in gratia. Ad istum
 orationis defectum, conjiciamus nos cum humili
 fiducia inter brachia Domini et rogemus, cum ne un-
 quam permittat ut eum offendant; tertia ratio perse-
 verandi in gratia.

Si anima just
 pio paulatim t
 cum diligebat
 ipius volente
 li submittit i
 lat, et fore ca
 am, modo illi q
 quatis seque
 modo illud cum c
 one.
 Vibata hunc
 cum usvaronun
 qua hbi legit
 niam hunc, qui
 rapa fendra acc
 pantum sit modò
 bratur; qui mag
 si; justis vel injust
 venit hoc disc
 peccati amittit id
 tem.
 Crute hanc pu
 tem, ut nec vici
 lem tam modere
 am vobum pudor
 ita factam et ar
 rum cupiditates e
 lum et fabula fa
 va mutatis? En
 do intuetur, qui
 tes favores suos c
 volebant ii, qui
 ssevit vici; que
 ma familiaritas
 quodammodo lab
 lipium utriusq
 Opponent huc
 tentus ipsorum l
 ficiat, et tunc p
 naperunt. De
 a delicatam i v

Si anima iusta in flagitia labatur, tunc certe idcirco, quia paulatim timorem et horrorem peccati amisit. Deum diligebat, et illum non amplius diligit; se sanctae ipsius voluntati submittebat, et non amplius se illi submittit; severitatem iudiciorum ipsius reformidabat, at ferè ea amplius non metuit; fugiebat peccatum, modo illi accessit, illud metuebat prout appropinquatis serpentis timetur, et nunc Eva similis non modo illud cum curiositate audit, sed etiam cum oblectatione.

Videte hunc hominem olim conventionum et contractuum usurariorum adeò inimicum, ut vix coram iudice ea, quae sibi legitimè debebantur, repetere auderet, hominem hunc, qui procul ut ex modicis quibusdam summis magna foenora acciperet, quos ingentes gratis mutuo dabat; quantum sit modo mutatus; ambabus manibus rapit et iuratur; quò magis calamitosa sunt tempora, eò magis iustis vel injustis ditescendi rationibus studet. Unde provenit hoc discrimen? Quia paulatim enormitatis peccati amisit ideam, sibi que malam effent conscientiam.

Cernite hanc puellam olim adeò modestam et timidam, ut nec viri vultum aspiciere auderet; hanc puellam tam moderatam et castam, quam val ambiguum verbum pudore suffundebat, carnitisme modo eam ita facetam et amatoris blanditiis deditam, ut aliorum cupiditates accendat, atque totius civitatis idolum et fabula facta sit. Unde provenit tam monstruosa mutatio? Enimvero peccatum non amplius eomodo intuetur, quò illud intrabatur, paulatim innocentes pavores suos circa indecentes libertates, quos sumere volebant ii, qui eam accedebant, sedavit, paulatim afuevit viris, quos, intuari non audebat verita, ne nimia familiaritas modestiam et honestatem sui sexus quodammodo labefactaret; haec causa perditionis et lapsuum utriusque sexus personarum.

Opponant huic malo contrarium remedium, praeventus ipsorum lapsus timidiores et sapientiores ipsos efficiat, et tunc poterunt perseverare in gratia, quam receperunt. Reasumant conscientiam illam teneram et delicatam; vivas dolor, quòd Deum offenderint,

41.

42.

43.

hiit, quod...
 virtutum, ut...
 us. Eadem...
 Semper est...
 qui ad...
 eadem...
 spinas et...
 imo, respic...
 nos hortatur...
 nostram...
 atificans...
 eatur...
 nus sit...
 vi...
 id agemus...
 Dei...
 id simul...
 haec...
 us timoris...
 defectus...
 quem habet...
 cautionis...
 eimus. Defe...
 ta non...
 t ferore...
 is tribus...
 que erunt...
 tum, ut...
 peccati...
 tenerentur...
 Huius...
 festi...
 at ipsos...
 gratia...
 nos cum...
 genus...
 tertia...

ipsos magis sentire faciat peccatorum suorum enormitatem; gaudium quod cum Deo ipsis bene sit et conveniat, et metus illum amittendi ipsis vel in minimis culpis terrorem inveniatur: haec erit vera ratio conservandi gratiam, quam gratuita et infinita ipsius misericordia eis reddidit.

Deo vel in minimis culpis: qui animam eos contemnit paulatim ducit. Unicus lapis ab edificio Spirituali avulsus alios sacrum trahat, indolens languor in servitio Dei de die in diem ei jugum illius gravius efficiat, ipsius Spiritus se indifferentem in diversa objecta se diffundens minus admoneat. Sua fiet attentus, cor ipsius aggravabitur, quin vix id advertat, et sub quorundam bonorum operum, quae facit, obtentu mala sibi indulget, in quibus nihil adeo flagitiosum inveniat.

* Tract. i. in i. Ep.
Joan.

Quodnam ad hoc remedium? quaerit à S. Augustino? Dicit ille vobis cum Sapiente, custodite diligentem cor vestrum, timete etiamnum peccata, quae vobis levia videntur, si ea contemnitis cum ea ponderatis, illorum numerum metuite ubi ea numeratis: imò an leve et exiguum nuncupari potest id, quod Deo displicet, et quod multis occasionibus est mortale, quamvis falsa conscientia illud sibi occultat?

44.

* Luc. 12.

Secunda ratio perseverandi in gratia, quam accepistis, est accurata et continua vigilantia. Vigilate, ait Iesus Christus, vigilate, Beati addit, Beati Saviilli, quos cum venerit Dominus inveniat vigilantes, et vigilantes super omnia bona sua constituat eos. Vigilate, omnia vos ad hanc vigilantiam impellunt, versutia Daemonis, peccati illicia, gratiae fragilitas, proprii cordis vestri levitas.

45.

Versutia Daemonis: Nunquam tot fraudes tantamque vim adhibet, quam ad pervertendos et corrumpeudos justos. Pirata iste non quaerit nisi navas copiose onustas, ait S. Chrysostomus, illas negligit, quae vix habent malos et funes. Hic fortis armatus in pacem relinquunt induratos peccatores illos, qui jam à longo tempore sunt ipsius: in illos duntaxat cum furore invahitur, qui jugum ipsius sciens excusserunt.

Peccati illicia; ignis non ita bene extinguitur, quin demum accendatur; occasiones quae SS. Patres occasiones

fumantes nuncupant, gravi illum demò animabunt. Quando tentatio naturam corruptam demulcet, quando grata et amoena objecta cupiditates inflammant, atque omnia animae organa commovant, tum victoria à fugâ pendet: Recedite, inquit Deus apud Isaiam, Separate vos à generatione ista corrupta, si Salvari cupitis, clamat S. Petrus*. Exite de Babylone, exite citò de illâ, ne vos efficiatis Sclitorum ejus, et plagis ipsius fariamini*.

* Act. 2.

* Apocalyp. 18.

Vultis semper conventus illos frequentare, ubi si nullas Intractiones perpetratis, tranquillè aliorum obtractions auditis? Conventus illos, ubi, si vobis vultus satis gravis et severus ne in latitias et profanas cantilanas erumpatis, auras vestras continuo foveant cantilena illae, quae, quamvis antiquis obscuritatibus careant, tamen nimias adhuc continent, ut verbis ambiguis et tenebris cor vestrum vane inficiant.

Fragilitas gratia: flos vernus aëre vel nimis calido vel nimis frigido non tam citò tabescit; delicatus color sub radiis ex ardente sole diffuantibus non tam citò corrumpitur; imbalis corporis constitutio insalubris climatis contagionem non tam citò contrahit, ac anima vacans Sacramentis mundata, contagiosas vitii impressiones recipit.

46.

Proprii cordis vestri levitas; Quoties cor istud subdolum et inconstans vos prohibet? Si una parte illud tenetis, tantum aliis dilabitur, modo caput erigitis valut acundinam, quae truncis suo adhuc innititur, modo illam curvatis et versus terram inclinatis sicut fragilem plantam, quam tempestas aliqua dejecit. Vigilate ergo, vigilate.

47.

Sed ad perseverandum in gratia non sufficit vigilare, oportet etiam hanc necessariam vigilantiam favore et orationis continuitate fovere. Vigilate, et orate, inquit Jesus Christus*, vigilate, ac si omnia à continuâ ad vosmet ipsos attentione penderent, orate, ac si omnia ab infinita Dei misericordia penderent.

* Matth. 14. v. 38.

Vigilate, vobis dimicandum cum hostibus, qui nunquam dormiunt: orate, illos sine auxilio ab alto provaniente vincere non valetis. Voluntas vestra ad vos pertinet, eâ bene utamini; Jus hanc bonam voluntatem dandi atque in gratia perseverantiam ad Deum spectat: omnem presentem vestram favorem et perseverantiam ad eam obtinendam adhibete.

Qui comedunt me non dormiunt.

Fraute ad conuiliandam vobis diuinam protectionem id,
 quod facit infans, ut matrem suam impallat ad providen-
 dum exigent^{is} necessitatibus: * Infans iste, licet nihil possit
 perficere, aut propriis pedibus accedere ad matrem nequeat,
 nihilominus voluitur, clamat et plorat inquirans matrem,
 erga quem ipsa summam afficitur misericordia. Mater gaudet
 de infante quarente eam cum labore et clamore, et cum non
 possit infans ad eam parvenire, nihilominus ob multam pie-
 ti inquisitionem ipsa mater abit ad illum ipsius amore cop-
 ta, amplacitur, circumfovet summa cum dilectione: figura
 satis propria, ut intelligatis, Fratres mei, quod quae vos non
 potestis per vosmet ipsos, illa à Deo postulare debeatis, voces
 oculos, et magis adhuc corda vestra attollere versus patrem
 patrem, qui gaudens quod infirmitatem vestram et neces-
 sitates sentiat, festinabit vobis in exercitiis boni operam ferre
 atque curare, ut in eo humiliter perseveretis.

49.

In tali rerum statu constituti, quid melius agere po-
 testis, quam si cum discipulis euntibus in Emmaüs clametis:
Mane nobiscum Domine quoniam adhaeserunt. Quot ex
 vobis iam atata sunt proverti, et licet in vere vita vos-
 tra essetis: Quam sapientiozem et utiliozem orationem
 ad Deum fundere possitis, quam si ei dicatis, Mane nobis-
 cum Domine? Divites vel pauperes, nobiles aut ignobiles,
 nihil refert, perseverantia in gratia sola erit omnis the-
 saurus vester, et tota gloria vestra.

* Gen. de imita-
tione Christi lib.
4. c. 16.

* O dulcissime atque amantissime Domine: Dicere vos
 oportet cum magno quodam viro et peritissimo vita spiri-
 tualis Magistro: tu solus es summa felicitas mea, tu sis
 infirmitatem et miseras meas, pro remedio ad te venio,
 manifesta tibi sunt omnia interiora mea, tu sis melius
 quam ego, quibus bonis indigeam praeter omnes, ecce sto ante
 te pauper, et nudus, gratiam postulans, et misericordi-
 am implorans. Erige cor meum ad te in coelum, et ne dimi-
 tas vagari super terram, qui es unicum et summum bo-
 num meum.

De
 Sana patri-
 tum corre-
 ceptitate
 nendi

fratentum,
 peccata fuere ve-
 ne gratiam, quae
 luctatus est per
 ill. fratres; m
 se in illis sumum
 metienda; cura
 reficiendum in
 Si gratiam, q
 factus est,
 illi accidit: Hoc
 Si gratiam quam
 bus, qui transtun-
 bus dicit filius for-
 voluit conservare
 amobret ample
 comedat, ingens e
 illa fatigata et se

Attende tibi
 puto, et si homo
 tua salutis huc
 cum potest.
 Attende tibi ip-
 sum omni ex p-
 teli possit, animo
 lato parvigilem
 laquos, qui in co-
 lunt, et quos in
 cumque igit
 vers horradis in-
 luegit, et nunq
 nem admodum
 tione destitutus e
 se, qui ipis for-
 Attende tibi ip-
 sunt, sed tibi ipi-
 ti, voluptatibus

Documenta Moralia

Sensa Patrum et Theologorum circa miserum Statum eorum, qui in sua peccata relabuntur, necessitatem perseverantiae et media eam obtinendi.

I.

Præteritum, præsens, futurum obligant hominem, cui peccata sua remissa, ut sibi invigilet, si velit conservare gratiam, quam accepit. Præteritum; magnum eluctatus est periculum; caveat ne Jenuo in illud incidat. Præsens; magna sustinenda sunt proelia; caveat ne in illis succumbat. Futurum; magna ipsi restat via amittenda; curam gerat, ut omnibus, quibus ad illam perficiendam indiget, muniatur.

Si gratiam, quam accepit, conservare velit, sicut sanus factus est, non amplius peccat, ne quid deterius illi accidat: Hoc Jesus Christus ad paralyticum locutus est. Si gratiam quam accepit, conservare velit; resistat hostibus, qui transitum ipsius impedire conantur. Hoc Moyses dixit filiis Israël post illorum ex Aegypto egressum. Si velit conservare gratiam quam recepit, animam suam corroboret amplo bonorum operum apparatu, Surgat et comedat, ingens enim ei adhuc restat via. Hoc Angelus Elia fatigato et sopore oppresso dixit.

II.

Attende tibi ipsi; Hoc consilium dedit Moyses populo, et si homo eo probè utatur, tunc cum auxiliis gratiae salutis suae inimicis resistere valebit, nihilque in eum poterunt.

Attende tibi ipsi, hoc est, prout explicat S. Basiliius, te ipsum omni ex parte collustra et circumspice, unde impati possis, animæ oculum ad solertiam tui custodiam habito parvigilem et insonnam. Per medios ingredieris laqueos, qui in omnibus locis, per quæ transire potes tan si sunt, et quos inimici tui astutia tibi occultat. Circumspice igitur et lustra omnia, quò à laqueis serenis Torcularis instar quæ perspicacissimis oculis suis omnia detegit, et nunquam in vanatorum laqueos incidit. Inauditum admodum et turpe tibi esset, si animantibus ratione destitutis deterius coeco impetu in laqueos te conjiceras, quæ ipsi frustra tenduntur.

Attende tibi ipsi, hoc est, non tuis, non iis, quæ circa te sunt, sed tibi ipsi et soli attendito. Ita tibi ipsi, et non quieti, voluptatibus, oblectationibus corporis tui, neque im-

* Homil. in illud: attende tibi ipsi. 52.

- » modico studio, conserueris fragilem sanitatem, fluxam pul-
 » chritudinem, temporalem prosperitatem, quarum inque-
 » ta cura negligis media idonea ad ornandum animam
 » tuam, eam iterandam, atque ad auferendum ab ea id,
 » quod illam Deo inuisam reddere, mortemque illi offerre po-
 » test.
54. » Attende tibi ipsi, hoc dicit Medicus aegroti, vel conuales-
 » centi, ut non nisi iis utatur, quae ad ipsius restitutionem, vel
 » sanitatis ipsius conseruationem conferre possunt: Hoc ipsum
 » etiam celestis Medicus iis dicit, quibus peccatum lethales
 » morbos auersit, vel qui parati sunt in eos, à quibus
 » illos sanauit, relabi. Magna sunt peccata tua; sine
 » ra confessio, amara lacrymae, vigilae et abstinencia
 » continua; en uera illorum remedia.
55. » Attende tibi ipsi, ne à recta via aberras, nec ad dex-
 » teram desillas aut sinistram, ualut viator impediens,
 » qui bonas vias deserit, ut malas ambulet: ne cum Super
 » firmam terram aedificare deberes, oligas mobilem aranam
 » sicut architectus qui artem suam ignorat, vel qui cum
 » aedificis, quod exatit, solidam materiam adhibere possit,
 » non nisi paleam vel viles lapides adhibat.
56. » Attende tibi ipsi: tenax sis et obseruans praesentium,
 » futuri providus, ut ne quod iam suppedit et in corde tuo
 » est, per torpidam segnitiam à te exatias; aut per vera-
 » nam praesumptionem immeritò de quibusdam praerogati-
 » vis gloriaris, quas non habes. Nunquam tibi promittas id,
 » quod praesens à te non pendat, vel quod amittere poteris,
 » stude solummodò iis bene uti, quae ad salutem et eter-
 » nam beatitudinem tuam conferre possunt.
57. » Attende tibi ipsi: desine unius cuiusdam mala ex-
 » plorare, et inquirere curiosius, neue inerti et otiosa
 » cogitatione vaces investigandis aliorum morbis, po-
 » tius tibi ipsi attende, id est, oculo animae in se reflexo
 » te ipsum explora, et inquiri solertius. Ne imiteris ex-
 » emplum Superbi illius Pharisaei, qui surrecta uerice
 » se ore suo iustum praedicans, Publicanum pro abjecto ha-
 » bebatur et vili. Te ipsum perueniens ne caecos te disci-
 » tere, atque serio statum conscientiae tuae examina. Quot
 » modis legem Dei peccatis tuis, uerbis et actionibus trans-
 » gressus fueris? quot cogitationes non modo inutiles et

vanas, sed etiamnum flagitiosas habueris: quot verba fluxa, et
 precipitata injuriosa proximi tui famae protularis? Quot u-
 querimonias! quot murmurationes! quot imprecatio-
 nes in adversitate effuderis! Qualis tua jactantia, qualis u-
 tuus contumeliosus fratrum tuorum contemptus in pros-
 peritate fuerit! Haec omnia serio tibi animo sunt re-
 volvenda, ne in eadem vitia relabaris, quae tibi jam sua
 re indulta.

Attende tibi ipsi: ut in stadiis, quod decurris, eos, qui
 tibi praecurrunt assequi, vel eos praeventare studeas, si po-
 tes, et si Deus tibi gratiam tribuat. Inprimis ne sis ramifus, et
 somnolentus, supinus. Semper vigila, inimicum tuum
 semper observa, ne te occupet, caput nunquam ad terram
 inclinas, sed semper erectum teneas, manus tua sine inter-
 missione iis sit intenta, quae ad tuam perseverantiam
 conficere atque impedire possunt, ne relabaris.

III.

Jam à longo tempore Deus et Daemon inter se con-
 tendunt de possessione cordis humani. Deus est verus et
 legitimus illius Dominus, ipse illud condidit, versus ipsum
 tendere debent illius propensiones et desideria. Daemon
 ad illud nullum jus habet, est usurpator et tyrannus,
 quem nunquam oportet agnoscere. Libertas hominis
 hanc contentionem decidere videtur; sed post deprava-
 tionem naturae per peccatum magis propendat ad ma-
 lam partem, quam ad bonam, et volens conciliare verum
 Dominum cum tyranno, petit, quemadmodum pseudomar-
 ter illa, de qua in libro tertio Regum fit mentio, ut in-
 fans dividatur.

Quam temeraria et injusta est haec petitio! An
 ille cui omnia debentur, parte quadam contentus
 erit? et an non cor humanum modo Deum suscipian-
 do per poenitentiam, modo illud expellendo per relap-
 sum novissima sua multò pejora prioribus efficit?

Quando Daemon Janus in illud ingreditur, acci-
 pit septem alios spiritus adhuc nequiores se, inquit
 Jesus Christus. Infelix et miser peccatoris status!
 Sed status justè à Deo vindicis punitus, ait S. Ambrosius,
 cum unum Deum pro Domino habere noluerit, fasce
 cogitur dominationem plurimum tyrannorum. Quando
 plures Dominos
 habet, qui unum
 non habet.

incipit perdere innocentiam suam habuit pro Domino Iam-
nam, et quando recuperatam denuo amisit, tunc habet Sep-
tem. Quinam sunt isti, et quibus signis illos dignoscemus?
Illos dignoscemus ex septem peccatis septem Donis Spiritus
Sancti oppositis, inquit S. Bernardus*.

* De Diversis Sam.
15. De Sept. Donis
Spirit. Sancti con-
tra Septem vitia.
60.

IV.

Primum horum Donorum S. Spiritus est Donum Sapia-
tia, quod hominem in recta via regit, atque discernere
facit bonum, quod facere tenetur, à malo, quod vitare de-
bet: et caracter primi huius maligni Spiritus est caren-
tia ignorantia et Stupiditatis, infelix peccator permitti-
tur errare in viis suis; sinitur Samson iste dormire in sinu
Dalila, nec inimicis suis diffidit, quorum non fiat ludibrium.

Ignorat quod ad
vincula stultus
trahitur.

61.

Secundum horum S. Spiritus Donorum est Donum in-
telligentia, per illud anima iusta cognoscit non tantum
bonum, quod facere tenetur, sed insuper illud, quod ipsam
ad altiorem perfectionem perducere potest, non tantum
id quod est de precepto, sed etiam quod est de consilio:
et secundus Spiritus maligni caracter est temeraria et
vexana curiositas: peccator frequentibus suis lapsibus

Quia scriptum ig-
norat, foras mitti-
tur, et in alienis
se occupat curiosus,
dum sicut non ca-
pit qualem se rati-
queat intus. S. Bern.
Ibid.

se ipsum obliviscitur, atque aliis omnino rebus quam se
ipso occupatur, aut anima sua status ipsi esset indifferens,
aut ultimum cogitationum suarum objectum esse debent.
Si vel modice saperet, examinaret, quid ipse fuerit,
et quid sit, praecepta sua proposita, et presentes suas in-
fidelitates, gratias quas recepit, et eas quibus abutitur:
Sed curiositatis Spiritus iste ita cum dissipat, ut sibi ipsi
sit semper velut peregrinus. Inde temeraria iudicia illa
circa aliorum actiones, quae forte nihil mali continent,
et fatalis indulgentia illa circa suas, quas omnes vi-
dent et condemnant, et quas ipse solus non videt. Inde
mala suspiciones illae, iniqua Iudicia circa proximi
sui agendi rationem, dum intempe propria vitia sua si-
bimet occultat.

VI.

62.

Tertium S. Spiritus Donum est Donum consilii, quod
anima media ostendit, quae adhibere debet ad securius
finem, quem sibi proponit, attingendum; et tertius ca-
racter maligni Spiritus huius, est Spiritus pertinacia,
non vult cognoscere bonum quod ipsi proprium est, ne
illud amplectatur. Iniquitates sui lapsus ipsum velut
per gradus in reprobationis abyssum ducunt. Sponte se ob-
vocat circa proprium suum infortunium; nec hoc sufficit,

cum maligna curiositate in aliorum vitam inquirat, cum potius suam examinare deberat: necdum satis, in suis pravitatibus obstinatur, bona quae ipsi dantur consilia irridet, et ut cum S. Scriptura loquamur, facit sibi frontem prostibuli.

VII.

63.

Quartum et quintum horum S. Spiritus donorum, est donum scientiae et fortitudinis; per unum intramus in accuratam multorum nostrorum disputationem; per alterum excitamus ad ea implenda, ut uti abjecta et laboriosa videantur. Per unum evitamus subtilissimas etiam numerum illusiones, per alterum maxima obstacula superamus. Sed quando frequentar in nostra peccata relabimur, non habemus nisi Spiritum dolosum et hypocritam, Spiritum mollem et languidum, qui minimis difficultatibus deterratur.

VIII.

64.

Sextum et septimum S. Spiritus donum est donum timoris et pietatis: Timoris, qui animam intra muneris sui limites continet, ne Deo displiceat: Pietatis, ut sibi munus faciat ei semper placendi, atque semper adherendi. Sed quid facit demon, quando per relapsus nostros illum revocamus? Saevum adducit Spiritum impietatis et desperationis. Non amplius de Deo cogitamus, nihil fore amplius de illo audimus. Antea progrediebamur, et retrocedebamus, verum tandem ad hoc extremum infortunis devenimus, ut omnia discrimini permittamus, nequaquam revertendi ad Dominum, et inter brachia infinitae ipsius misericordiae nos conjicendi relinquimus.

IX.

65.

Hortamur vos per communem fidem nostram per peccatis vestris veram circa vos et simplicem charitatem loquitur abbat S. Cyprianus Rogatiano et aliis Confessoribus, ad quos scribat, ut gloriam vestram forti et perseveranti virtute teneatis. Adhuc in saeculo sumus, adhuc in aere constituti de vita nostra quotidie dimicamus: sancta est opera, ut post haec initia ad incrementa quoque veniatur, et consummatur in vobis quod jam rudimentis felicibus esse coepistis. Parum est adipisci aliquid potuisse, plus est quod adeptum est posse servare, sicut et ipsa fides et natiuitas salutaris non accepta sed usque torbida vivificat. Nae statim consecutis, sed consummatis hominem Deo servat. Dominus hoc magisteris docuit dicens: Luci sanus factus es, jam noli peccare, ne quid deturius tibi contingat. Salomon, Saül, et caeteri multi quamdiu in viis Domini ambulaverunt, datam

Epist. 6.

» sibi gratiam tenere poterant; rucadente ab his discipli-
 » nâ Domini, recessit et gratia.

X.

65.

Relapsus universalem confusionem in ~~mensis~~ anima,
 peccatoris progignunt: confusionem in mente, illam exco-
 cant; confusionem in corde, ipsum corrumpunt; confu-
 sionem in passionibus, illas magis furentes et intraitabiles
 efficiunt.

Anima in primis suis cum creatura illigationibus, nec
 disceptantè molestis stimulis aspergere valens, incipit co-
 gnoscere errorem suum, et lumina ab alto illustrata satis
 frequenter ad rectam et bonam viam redit. Sed ubi demum
 se vitiis implicat, vix quidquam amplius in viis Dei cognos-
 cit, minus suis actionibus invigilat, enormitatem et tris-
 tas peccatorum suorum sequelas minus agnoscit.

Ut hæc tenebra, quæ mentem obscurant, densantur, ita
 cor pervertitur et induratur, quemadmodum cor Phara-
 nis inter Ægypti tenebras, tranquillè gravissima munita
 sua obliviscitur, et sine scrupulo ea omittit.

Simile est malis nominibus seu debitoribus illis, qui
 minora debita idè sunt taxat solvunt, ut majora contra-
 here possint, quæ ita multiplicant, ut postmodum solvendo
 non sint. Se exiguis quibusdam nimisque importunis credito-
 ribus expediunt, et quia bonâ fide ipsis satisfaciunt, magis
 audacter magnas pecuniarum summas mutuis accipiunt, quas
 soluturos se promittunt. Ita frequentissimè agunt homines,
 inquit S. Chrysostomus: exiguis quibusdam peccatis se in Tri-
 bunalis Confessionis idoneant, quia appropinquante solamini
 quodam festo id agere tenentur; sed ut relapsibus suis debita
 sua augent, ita cum minori molestia se implicant, at-
 que satisfacere minus cogitant.

In hoc miserando statu arbitrantur se esse mutatos
 et conversos; sed passiones indociliores et turbulentiores,
 quàm prius fuerant, satis palam faciunt, eos nec mutatos
 nec conversos esse. Reuatis suis nova addunt sacrilegia.
 Apartè in quædam flagitia relabuntur, quæ prius ocul-
 taverant. Non erat verus David in lecto suo recubans,
 sed statua quam Michol pedibus contexerat, ut Saulis
 milites falleret.

66.

XI.

» Obraero te et mones parentis affectu; ait S. Hieronymus
 Epist. ad Lucianum. » Scribens ad Lucianum: ut qui Sodomam reliquisti, post ter-
 » gum ne respicias. Ne aratri Stiram, nec fimbriam Salvato-

ris, quam semel tenere coepisti aliquando dimittas, ne de ce-
 cito virtutum pristina quaesturus vestimenta descendas, ce-
 ne de agro revertaris domum, nec campestria, et amosana ce-
 hortorum diligas, qui non irrigantur de coelo, sed turbido ce-
 flumine..... Coepisse multorum, ad culmen pervenisse pau-
 corum. Qui in stadiis currunt, omnes quidem currunt; sed unus ce-
scipit bravium; at contra de nobis dicitur: Sic currite ut ce-
comprehendatis, non est invidus agonotheta nostras, nec ali-
 cuius palma alteri parat ignominiam: omnes athletas ce-
 suos Deus coronari desiderat.

XII.

Homo his relapsibus violat fidem quam Deo dedit, et
 scapè postmodum Deus fit inexorabilis. *Sedecias Rex Juda ce-
 jubante Domino praeciperat omni populo, ut dimitteret ce-
 unusquisque servum suum, et unusquisque ancillam suam, ce-
 Habraam et Habraam liberos; et nequaquam dominarentur ce-
 eis, ~~ut~~ ut qui fratres eorum et aequi Habraei ce-
 ipsi, essent.

Omnes Principes et universus populus Regi obediaverunt, ce-
 atque servos suos liberos dimiserunt; et quamprimum se ce-
 ab hostibus suis liberatos viderunt, consilium mutaverunt, ce-
 et servos suos et ancillas quos dimiserant liberos retraxerunt, ce-
 et in famulos et ancillas sibi denuò subjugaverunt. Sed quid ce-
 dicit Deus? Mentem mutastis, et reveri estis, et comma-
 culastis nomen meum: et reduxistis unusquisque ser-
 vum suum, et unusquisque ancillam suam, quos dimise-
 ratis ut essent liberi; et sua potestatis: et subjugastis ce-
 eos ut sint vobis servi et ancillae: et ecce ego praedio vo-
 bis libertatem ad gladium, ad partem et ad famem. Vos fo-
 dus meum praevaticati estis, et non observastis verba fo-
 deris, quibus assensi estis, ~~et non observastis~~ in conspectu ce-
 meo, redueam in civitatem hanc inimicos vestros, qui ce-
 ab ea ad tempus duntaxat recesserant, capient eam et ce-
 incendiant igni.

XIII.

*Suam quisque et mercedem et thesaurum suscipiens, ce-
 omni studio hanc vitam pertransire conetur. Plures nam ce-
 que ab ipsa juventute multa congregantes, instantibus ma-
 lignorum Spirituum incitamentis, tempestatis onus, arte ce-
 gubernationis deficiente, ferro non valuerunt, sed omnium ce-
 iacturam faciunt. Alii pudicitiam, quam usque à pueris ce-
 thesauri & avare, voluptate pestilenti voluti procella quadam ce-
 irruente perdidit. Ô miserabile spectaculum! post je-
 ce-

68.

* S. Basiliius in
principium Pro-
verb.

» iunia multa, post durum vitæ genus, post longas ad Deum
 » preces, post viginti aut triginta annorum lacrymas et ab-
 » stinentias in momento fructibus laborum suorum privatum
 » se videre: vult dives mercator aliquis, qui sæpè exantlati
 » terribilibus procellis, vix non in conspectu portus, quem
 » mox intraturus erat, infeliciter naufragium patitur.
 » Tum homo suâ negligentia vel temeritate amittens
 » quidquid rationum habet, cum propheta dicere potest:
 » Descendi in altitudinem maris et tempestas demersit
 » me. At ubi homo iste post restauratam navem suam,
 » atque recuperatis iis, quæ amiserat, propria suâ culpâ
 » secundum naufragium patitur, an majus infortunium co-
 » gitari potest, quàm illud quod sibi relapsu suo accessit?

XIV.

+ 26id.

» Quamobrem | concludit ex his S. Basilii*: | vitæ pla-
 » rum moderare, oculum regere, ne per eum sive auditum,
 » sive linguam animæ tuæ malicia turbetur, et sicut
 » nauclavis mos est de die solem, et de nocte, stellas obser-
 » vare, ut felicem peragant navigationem: leva oculos
 » tuos ad eum, qui in caelis habitat: respice sine intermissis.
 » ne solem iustitiæ, sicutque tibi mandata illius velut
 » tot astra, quæ te dirigant. Ne patiaris, ut oculi tui et
 » pupillæ claudantur, inimicus homo durante somno tuo
 » in agris tuis zigania certò saminaret, quæ bonum semen
 » suffocarent, atque omnem laborum tuorum fructum tibi
 » auferant.

XV.

69.

Status hominis, qui sæpè in sua peccata relabitur,
 suspectam reddit poenitentiam, quam de iis agit, status
 qui moraliter ~~est~~ reddit impossibilem, quam adhuc de
 iis agere debet, si illorum veniam obtinere velit.

In relapsu omnia suspectam reddunt poenitan-
 tiam, quam quis de præteritis suis peccatis agit: Suspec-
 tam ex parte boni usûs. Sacramentorum, quæ præter
 gratiam sanctificantem certis quibusdam actualibus
 gratiis magnas vires tribuunt ad non peccandum: Sus-
 pectam ex parte dispositionum interiorum poenitentis,
 qui debuit habere sincerum dolorem, et prout S. Scrip-
 tura loquitur, profundum dolorem de peccatis suis. At
 quid simile habet, quod illum habuerit? È contrariis
 an non credere oportet, quod cum ad eum frequenter et

faciliter labatur, non fuerit, nisi dolor, qui animam super-
ficiam leviter duntaxat perstrinxit, nec in eam intra-
vit. nisi dolor à quodam objecto solito vehementiori ex-
citatus, nisi tristitia, pavor, et flux^a commotio.

XVI.

70.

Hic peccator immerito quiescit est circa innumeras
res, quae in ipsius animam terribiles singulos relinquare
deberent. Dies veniet, quando de iis omnino aliter judi-
cabit, et forte jam id egit in certis quibusdam morbis
quos lethales arbitrabatur, et quibus illum in insolitas
anxietates conjiciebant. Sed quid erit in agonia, quan-
do anima sibi ob oculos ponens praeterita peccata sua
et illusiones post aliquot momenta Deo redditura est
severam de iniqua vita sua rationem? Adeo verum est
quod dicit Auctor libri Euleniastici: De propitiato peccato * c. 5.
noli esse sine metu, neque adicias peccatum super pecca-
tum; ac si diceret: Quamvis etiamnum peccatis, quae jam
commisisti nullum aliud adjicias, nescires tamen, num
ea tibi sint remissa: at vero quam ingenti timore per-
stringi debet ille, qui lapsibus suis ea multiplicavit?

XVII.

71.

Ne ergo quis amplius dicat: praeter modum commo-
tus fui, quando pedibus sacerdotum ministrorum me invol-
vi. A Deo veniam postulavi omnium peccatorum quae com-
misi, et tum cognovi cordis mei affectus respondere ver-
bis oris mei. Nihil facilius quam hac occasione se ipsum
fallere, inquit S. Gregorius*, qui animadvertit, inveniri
interdum peccatores, qui arbitrantur, se veros esse poeni-
tentes, quamvis ipsi tales non sint, sicuti dantur
justi, qui tentati ad perpetrandum peccatum aliquod,
arbitrantur se amisisse gratiam, quamvis illud non com-
misserint.

* part. 3. ad-
monit. 21.

Illi immerito sibi adulantur de bono, quod non ha-
bent, quia proposita, quae fecerunt, completa non fue-
runt; et isti se lapsos esse sibi imaginantur, quamvis
semper steterint, quia in molestis, quae occurrunt,
tutationibus titubaverunt. Mira circa utroque sa-
pientia et justitia Dei dispositio! Sed dispositio, quae
nobis palam facit, quod quemadmodum peccata non
commissa oculis ipsius animam flagitiosam non effi-
ciant; ita bona proposita, quae quis quidem facit, sed
non est excutus, ipsius iudicio animam verè poenitentem
verè poenitentem non efficiant. Hac ratione non

post longas
morum laque
aborum suorum
is, qui sepe
spatu postu
rafragium p
al temeritate
pheta dicit
tampestas dem
ratam nave
t, propria h
majus infortu
relapsu suo
S. Basilus
ner enim dicit
ta turbetur
de nocte staba
ationem: lera
spicia sine m
mandata illius
atiaris ut oculi
no durante lora
at, quae bonum
n tuorum fructu
a peccata relab
quam de is egit
ilem, quam illi
obtinere velle
redunt poeni
is peccatis egit
torum, quae po
ibusdam astuti
non peccando
variorum poeni
m, et poeni
de peccatis
bessit? licet
ades frequen

habet nisi odium supposititium peccati, et si inter-
dum hoc evanit, quando in illud non relabitur, aut sal-
tem tam cito non relabitur, quid erit, ubi relapsus
sunt prompti, frequentes, habituales?

XVIII.

72.

Sed si poenitentia ex his rationibus est suspecta
respectu peccatorum delictorum, moraliter est im-
possibilis respectu Satisfactionis, quam quis Deo dare tenetur
Dei, in qua Deus relapsus est.

Hae poenitentiae duabus aliis illustrari meretur. Prima,
quod sermo non sit de quibusdam infirmitatis peccatis, quae
S. Augustinus quotidiana peccata nuncupat, et vix devoti
possunt, ut sunt distractiones in oratione, verba inutilia,
motus praecipitanti, levas impatientiae, quae potius ab anima
quae non semper satis vigilans esse potest, elapsae videntur,
quam à voluntario consensu provenire. Loquimur de pec-
catis mortalibus, malis consuetudinibus, quae quis saepe
reiteratis actibus contraxit, et quae in causa sunt, ut volun-
tariè et tranquillè in priora flagitia sua relabatur.

Secunda, quod impossibilitas Deus redeundi ad poe-
nitentiam post relapsus, non sit absoluta impossibilitas,
sed moralis iustanata, id est, prout explicat S. Athanasius,
summa et ferè invincibilis difficultas relinquendi peccatum
suum et ad Deum revertendi, quem peccator sapiens des-
pexit. In hoc sensu dixit S. Paulus Hebr. 6. Quod impossi-
bile sit eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam
donum coeleste, et participes facti sunt Spiritus sancti,
gustaverunt bonum Dei verbum, virtutesque saeculi
venturi, et prolapsi sunt, rursus renovari ad poenitentiam

Quid enim ex his conjici potest? nisi quod etsi gra-
tia multis abundet per fugias ad revocandam infidelam
animam à suis aberrationibus, hae omnia per fugias
quodammodo exhausta videntur pro illa, quae in pecca-
ta sua relabitur.

XIX.

73.

Primum horum per fugiorum est cognitio veritatis.
Tum haec anima ab alto illuminata videt, quod non
dum viderat, scilicet fragilitatem bonorum huius
mundi, et soliditatem bonorum coelestium: tum hoc lu-
mine penetrata miratur se ignorasse, quod si ve tan-
ti ipsius intarerat, atque dormivisse super capidinem

* In quest. ad
Antiochum
quest. 93.

precipitii, nec periculum, cui se exponeret, cognovisse.
 Suae aberrationes ipsam perturbant et confundunt.
 Oportebat ne, inquit apud semet ipsam, ut sapientiam et
 prudentiam in alienis negotiis ostentans, veras meas ra-
 tiones non agnoscerim in illis quorum cognitio et successus
 unica à mea re erant. Oportebat ne, ut me ipsam delude-
 rem, atque consilio pro aeterna habitatione meâ desti-
 tuta tanto furore post rapidas voluptates, bona et hono-
 ras momentaneos curarem?

At verò primum hoc per fugium aliis peccatoribus tam
 utile, vix non inutile fit iis, qui in peccata sua relapsi
 sunt. Quis eos afficere possunt haec nova lumina? Verita-
 tes illas, quas gratia aliis manifestat, jam ipsi norunt,
 jam sciunt, quanta sit mundi in suis promissis infi-
 delitas, bonorum suorum fragilitas, amicitiarum sua-
 rum inconstantia, voluptatum suarum immunditia:
 haec non erant veritates, quae pro ipsis novitatis gratiam
 et illucina haberent.

Ubi primum Israelitae apparere nocte luminorum
 columnam illam, quae illos ducebat, viderunt, tam gra-
 tia sua repleti spectaculi novitas ipsos perculit, et quia timebant,
 ne si Moysis mandatis submissi non essent, inobedi-
 entiam suam supplicium statim sequeretur, fecerunt quod
 ipsi praecipiebant; verum paulatim habitam illi veneratio-
 nem et observantiam intermiserunt, istudque prodigi-
 um eos et eorum ipsorum eo modo, quo primum non amplius
 affecit.

Eadem est ratio eorum, quibus gratia terribilem, ad
 quem eos peccatum redigit, statum prima vice palam fe-
 cit. Tum admirabantur beneficae misericordiae prodi-
 gia, quae per noctem illos illuminabat, atque umbrâ suâ
 per diem tangebatur; sed sensim gratum hoc spectaculum
 eisdem effectus producere desinit. Compunctis et dolor de
 peccatis suis minus vehementer fuit: perterriti sed insensibi-
 les; revocati per gratiam, sed abrepti per malas suas
 consuetudines, lumina non viderunt, nisi ut ei terga
 obvertarent, et contenti gratiae oeconomiam admirari,
 si malitiosè obstiterunt.

Dominus novis radiis eos adhuc illustrare potest,
 sed verò inde profectum faciunt. Caritas et cupiditas vi-
 cissim eis dominatae fuerunt, familiariter cum gratia et
 passionibus suis agerunt. Quid postmodum ab ipsis potest ex-
 spectari? nihil fore amplius norunt, quod jam non cogno-

virint; primum hoc per fugium tam utile aliis ad eos in salutis vias reducendos, ipsis inutile factum est per suos frequentes et voluntarios lapsus.

XX.

75.

Secundum per fugium aliis peccatoribus favens, est car-
quis quidam gustus et Sapor Donorum coelestium, suavis con-

quiescent
 Donum coeleste

latio quam gratia super poenitentia initia effundit, secreta voluptas in portando iugum Domini, gaudium internum quo afficiuntur, dum se vident gravi peccatorum suorum onere liberatos, et libertate filiorum Dei frui.
 Tum ipsi ^{Sicunt} cum Rege poenitente: tandem catana maea accidarunt, et incipio respirare procul ab onere, sub quo gemebam: unica dies in Domo tua plus valet quam mille alia in Tabernaculis peccatorum: calix tuus ut ut amarus prae-dicetur, nullam pro me continet amaritudinem. laboriosissima mandatorum tuorum munera sunt castissima Felicia mea; nihil me à tuo servitio abalienabit, nihil me ad proposita mea mutanda adducet, obstacula, quae in offensionem, addant animum.

S. Cyprian. lib. de
 lapsis

Sic loquitur verus poenitens, qui se revens ex servitute sua extractum sentiens incipit gustare Dulcedinem Donorum coelestium. Sed an inconstantes peccatores illi, qui lapsi à gratia ad peccatum, et à virtute ad impuras voluntates transierunt, ita loqui et cogitare possunt? Manna coeleste ipsis factum est insipidum, et cor ipsorum nauseat super cibo isto, qui ipsis nimium levis videtur. Soliti in morore et laetitia vesari, à mensa Dei ad mensam demonis transire, suspirare terram et coelum, surgere et cadere, fidem dare et frangere, sibi affecerunt Semitam peccatorum in qua ambulant, inquit Regius Propheta*. Non est nisi continua circumlatio, circum molam, cui sunt alligati, sicut infortunatus Samson vertuntur: omnia ipsos conentur, nihil figit, mundo eadem dant suspiria, ac quae demum Christo dederunt, cum hoc tamen discrimine, quod unus cor illorum magis afficiat quam alter.

* Cur ambulanti-
 um in delictis
 suis. Psal. 67.

Si haec corda lapidea essent, malleus gratiae adeo vehementer illos percuteret, ut scinderentur: sed sunt corda cerea, quae varias assumunt figuras: nisi extraordinarii quidam adhibeantur ritus, ad statum suum et formam naturalem revertantur. Quinam Status, quam terribilis Secapis à vis Salubris! Christus Jesus haec De re mantem suam aperuit verbis,

quae quamvis figurata sint, tamen tremorem iis omnibus injicere debant, qui illorum sensum probe capiunt: Nemo mittens manum ad aratrum, et respiciens retrò aptus est regno Dei.

Non dicit enim in Regnum hoc non ingressurum, atque amittere jus omne, quod ad illud habere posset, sed ait: illum ei aptum non esse: insolita expressio! Quando dicimus quod quis non sit aptus ad scientiam aliquam, artem, officium, dignitatem, rem in suo fonte sumimus et ex parte malorum dispositionum, quae faciunt, ut ipsi res ad vota non succedat, et hoc ipsum, ni fallor, Jesus Christus nobis significare voluit, hominem scilicet inconstantem, qui postquam se Dei servitio manipavit, retrò respicit, aptum non esse regno ipsius.

XXI.

77.

Impudicus, homicida potest vehementer commoveri ob sua crimina et converti. Conversio Davidis sincera fuit, et poenitentia ipsius primum cum vita finem accepit. Impius potest ad se ipsum redire et de suis sacrilegiis poenitere: Id egit Manasses, qui adoravit et coluit Deum patrum suorum, cujus altaria subverterat.

Raptor alienorum bonorum, restituendo injustitias suas potest placare iram Dei, atque illum sibi propitium efficere, ut in domum suam eum recipiat: Id accidit Zachaeus, qui ~~repperit~~ quod rapuerat restituit, et eleemosynas suas liberaliter in sinum pauperum effudit. Mulier hilaris et lepida mundo placere studens et voluptatibus suis abris, darentem moveri potest, atque flagitia sua amara flere: Sic fecit Magdalena pedibus Jesu Christi obvoluta, qui eam in pace imò non sine elogio dimisit.

At quando Achab minis Eliae territus cinere se cooperuit, et postmodum ad Baal et ad falsos suos Deos rediit: quando Sadeias gravibus Jeremiae admonitionibus permotus ipsum accessit, ut ab eo doceatur, et Janus ad pravitatem cordis sui revertitur, atque Prophetae hunc proiecitur jubat in lacum: quando uxor Jaroam, quae depositis regis vestibus modestas induerat Samaritaniam rediens idolis suis ut antea sacrificat: Quid his omnibus accidit, et quale est illorum fatum? Omnia his peccatoribus, qui in pravitates suas relabuntur sunt pertimescenda.

XXII.

Perseverantia in bono est directè opposita inconstantia Spiritui huius; ipsaque figit hominem justum in Statu, in quo esse debet ut Deo placeat. Illius dantur duæ Species: perseverantia in Statu justitia, in quo quis est, et in quo tandem permanet, quamdiu gratiam Dei conservat; et perseverantia finalis, per quam fideliter usque ad finem vitæ suæ donum hoc cœlestis ab infinita et gratuita misericordia ipsius proveniens conservat.

Hæc ratione omnes illi qui receperunt gratiam Baptismi, non semper eam conservant, et si eam usque ad finem vitæ suæ conservant, tunc est perseverantia finalis, quæ in ipsis illis ipso momento incipit, quo hoc Spirituales suæ regenerationis Sacramentum receperunt; cum è contra si hanc Baptismalem innocentiam amittunt, et si postquam illam recuperaverint, in gratia Dei moriuntur, dici potest, quod primum post recuperationem hujus gratia perseverare inciperint, cui usque ad mortem semper fuerunt fideles.

Hæc ratio justus potest labi imò pluries relabi, et insignis peccator potest post longos et frequentes lapsus recipere gratiam justificationis et vania peccatorum suorum. Si justus ille postquam lapsus est in unicum etiam annum peccatum mortale in isto Statu moritur, omnia ipsius præterita bona opera à Deo oblivioni traduntur ex defectu hujus perseverantia finalis, ipsaque in æternum damnatur; et si peccator iste quamvis malis consuetudinibus et diutinis flagitiis implicatus postmodum justificatur, et si unico momento in hoc justitia Statu durat permaneret, in æternum salvatur, posito quòd in illo moriatur.

XXIII.

* Tract. 48. in
Evang. Joan.
c. 10.

» Qui perseveraverit usque in finem salvus erit. Hæc
» est illa vox, inquit S. Augustinus*, quam ovis quæ Chris-
» ti est audit, et quam ille, qui non est de hoc mundo nu-
» mero, non audit. Hanc vocem intelligit aqua æ vera
» nova, quando ad tempus sequitur Jesum Christum; sed cum
» ab eo recessit palam facit, quòd vocem non audierit, quæ
» illum hortabatur ad perseverandum usque in fi-
» nem.

Audit quis ad Christum omnes insignes veritates, quas nos docet audit, et inter ceteras hanc: Qui perseveraverit usque in finem salvus erit. Si eam, prout oportet, audit, signum est, quod sit de numero harum ovium. Sed si postquam per aliquod tempus illam audivit, caput ipsius vertatur, et in peccata sua relabatur, atque in eis moriatur, non est de numero harum selectarum ovium.

Qui de hoc numero sunt, possunt per aliquod tempus aberrare, sed in perpetuum non perseverant, revertuntur ad vocem, quam neglexerunt, et conantur fidelius, quam hactenus ea exequi, quae ab illa docentur. Deus illorum lapsum et reditum providit, et postquam per tempus aliquod aberraverunt, audiunt et sequuntur vocem boni istius Pastoris, qui eis dicit: Qui perseveraverit usque in finem salvus erit.

Haec est, Fratres mei, addit S. Augustinus, vox salutis qua resonat in tabernaculis justorum. Facile est audire Jesum Christum in aliis, quas docet veritatibus, atque laudare mirabiles res illas, quae sunt in ipsius Evangelio: sed in bono usque in finem perseverare, est caracter ovium, quae audiunt et sequuntur veri Pastoris vocem. Si ingruant tentationes, perseverate, et sitis justi usque ad finem.

XXIV.

80.

An inter tot fideles, qui sunt super terram, vel unus est, qui certo se de numero predestinatorum esse credat? Utile etiamnum est, ut istud Dei secretum in haerita sumus, occultum manserit, ut in salutari timore contineamur, quia sciri non potest, num ii, qui stadium decurrunt usque ad terminum curriculi sui felici perseverantia sint parventuri.

Potest sperari haec perseverantia, imò oportet eam quotidie postulare à Patre luminum, à quo pendet omnis excellens gratia et omne donum perfectum. Na ergo desperatis hanc gratiam recipere, quia vobis praecipitur, ut spem vestram in ipso et in vobis collocetis.

Sitis quid scriptum sit: Maledictus qui spem suam collocat in homine. Beati à contrario omnes ii, qui in Deo confidunt. Sed memineritis, quod spem hanc conservantes ut eam vobis utilem servatis, id agere debetis, quod ibidem annotatur, scilicet servire Domino cum timore.

Directe opposit
figit homines
eo placeat. In
n Statu justitia
anet, quando
ntis finalis, per
e donum hoc cor
a ipsius pro
ceperunt gratia
nt, et si eam
st perseverantia
ipit, que hoc
reciperunt, in
antiam amittit
n gratia Dei
t recuperatione
ui usque ad
imo plures ali
gos et frequen
es et venia pecc
apsus est in
o statu mortuo
oblivioni tradit
is, ipsaque in
vris malis con
tus postmodum
estitia statuta
er, porito quod
finem salutem
s, quem ovium
est de hoc
ntelligit apud
sum Christum
am non audient
edum usque in

» Nemo enim hinc in terris certus esse potest hujus aeternae
 » vitae, quam Deus ante omnia saecula filiis promissis-
 » nis sua destinavit. Haec certitudo tunc demum haberi
 » bitur, quando vita ista, quae continua est tentatio, fi-
 » niatur; sed speramus accipere hanc perseverantiam fi-
 » nale ab eo, cui quotidie dicimus: ne permittas nos Sue-

Et ne nos inducas
 in tentatio-
 nem.

B. Supplementum.

81. Illi, quibus differendum est de lapsu in peccatum,
 vel de perseverantiâ in gratia, proclara invenient in
 tractatu gratiani de poenitentia, media gratiam amissionem
 recuperandi, et in ea perseverandi. Prima, secunda, et ter-
 tia distinctio pulcherrimis Conciliorum et Patrum testi-
 bus abundat.

Posunt ea legi, quae S. Ambrosius hac de re
 loquens de S. Paulo. S. Basilus Epistola ad Chilonem.
 S. Gregorius lib. 19. Moralium c. 26. Lib. 27. c. 7. et tertia
 parte Pastoralis. Richardus à S. Victore in Apolopsin
 parte 2. lib. 1. S. Athanasius in suis questionibus quart.

82. 93. Tertullianus lib. de poenitentia c. 2. c. 5. ejusdem
 operis affert multas causas frequentium relapsuum, inter
 alias amissionem timoris Dei et gratitudinis propter ipsius
 » gratias. Si idcirco te peccasse poenituerat, quia Dominum
 » peccas timere: cur quod metus gratiâ gessisti, rescindere
 » maluisti, nisi quia metusce desisti? Neque enim timo-
 » rem alias vas contumacia subnectit.

» Cum enim ignorantes Dominum nulla exceptio tusa-
 » tur à poenâ! quia Deum in aperto constitutum, vel ex
 » ipsis coelestibus donis incomprehensibilem ignorare non
 » licet: quanto cognitum despicere periculorum esse? Despi-
 » cit porro qui bonorum ac malorum intellectum ab eo con-
 » scutus, quod intelligit fugiendum, quodque jam fugit
 » resumens, intellectui suo, id est, Dei dono, contumeliam
 » facit, respuit datorem cum datum deserit, negat benefi-
 » cium cum beneficium non honorat.

Pulcherrima etiam invenientur in libris S. Augustini
 de correptione et gratia, et perseverantiâ, atque in libris
 S. Prosperii de vita contemplativa.

De
Respectus Humani.

Cocitas et ignavia eorum, qui illorum mancipia scriptos efficiunt. Obligatio imposita cuilibet Christiano magis Deum timendi quam homines.

Sermo Primus.

Murmur multum erat in turba de eo: quidam enim dicebant: Quia bonus est; alii autem dicebant: Non. Nemo tamen palam loquebatur de eo, propter metum Judaeorum. Joan. 7.

Quam instabilia sunt iudicia hominum! Quam iniqua et maligna, quando passio et cupiditas eis miscetur! Jam à longo tempore id conquestus fuerat David, et quod Ise dicebat, specialiter Iesum Christum respiciebat, cuius tristem sortem praeviderat. Rem amaram! Inimici mei accusant linguas suas velut gladios, et tanderunt arcum, ut sagittent in occultis immaculatum.

Obscuris et confusus rumor in populo diffaminatur ratione Iesu Christi. Qui de eo sine animi praecipitatione loquuntur, dicunt: Est vir bonus, Seditio, quorum mentem et cor invidia, clandestina artes, odium corruerunt, ajunt: Est nequam et Seditiosus.

Ergo duae factiones excitantur, una pro ipso, altera contra ipsum: at satis mirari non possum, quod illi, quibus innocencia ipsius nota est, et qui ab ipso jam magna auxilia et solatia receperunt, cum apertè ipsius causam tuari debeant, nequidam de illo sermonem habere audeant, adeo timant displicere Judaeis, eorumque in se furorem incitare.

Ignave, Quid dicatur? terror panice, metus amittendi protectionem et amicitiam mundi, aut malignas ipsius censuras subeundi, non minus his nostris diebus frequens est, ac tempore cocorum et ingratorum Judaeorum illorum. astinamus virtutem, sed eam apertè tuari non audeamus, gauderemus equidem, si mundus bonas partes amplecteretur; sed quia obstrinatur ad probos atque vobis maledictis consuevit, amor gloriae et commodorum essentialia vincit munera. Nobis nostra existimatio et fama nimium cordi est, quam ut eam amittere velimus: lex qua vult ut eam conservemus, et non minus nos ipsos diligamus quam proximum nostrum permittit, ut omnes

Profaria 3. quinta habidromedis in Quadragesima.

83.

necessarias precautions adhibeamus, ne eam discrimini exponamus.

85.

An merito ita loquimur, atque huiusmodi consuetiones animus ex principiis illis, in quo fundatur praetensa apologia respectum, quos erga mundum et nos ipsos habemus, animum attendatis velim ad duas propositiones, quibus totus hic sermo continetur.

Divisio

Quando in rebus, ubi agitur de obeundo munere nostro, parum curamus, quid mundus censabit, falsum est dicere, quod verum illius contemptum nobis auersamus: Sed quamvis etiamnum ita esset, iustitia et pietas christiana à nobis exigunt, ut potius huic contemptui nos exponamus, quam ut vel minimum contra nostram conscientiam agamus.

Iudicia et censuras mundi videre, non est perdere honorem suum, id videbitis in mea prima parte. Sed etsi de eo periendo ageretur; nunquam habitare dabimus, illum Deo in sacrificium offerre, id secunda parte percipietis.

Pars prima
86.

Eas rationes ineamus, quas reputabimus aptas ad nobis conciliandam approbationem et estimationem mundi, omnes adhibeamus precautions, quae nobis necessaria videbuntur, quibus laude digni efficiamur, vel ne mali audiamus, quidquid moliamur, tam^{en} experiamur veritatem illius, quod dixit S. Hieronymus*, quod inter homines, qui sibi gloria inveniunt, quis id bonum cum majori malignitate et fallacia proximo detrahere possit, difficillimum sit, ut ut magna virtute praediti simus, conservare famam ab omni labe et calumnia immunam. Difficile est in maledica civitate, ubi palma vitiorum si honestis detrahatur, non aliquam sinistrae rumoris maculam contrahere.

* In Epitaphio
Marcella

Ut ut bona opera peragamus, ut ut innocuam vitam dicamus, si ii qui veram virtutem aestimare norunt, ipsius merito faventia reddunt testimonia, innumerarii alii, quos turpis aemulatio, pertinax partium studium, vile laevum obrocant; optimas, in malam partem interpretantur, et neque omnium mortalium sanctissimus se adversus censuras ipsorum tuori valet.

Ea quo Jesus Christus, qui est ipsamet innocentia et sanctitas, cum tanta ignominia habitus fuit, quamvis

inimicos suos ultrò provocaret, ut si possent illum vel unius vitii convincerent, virtutes humanae ut ut perfectae sitis, ne meliorem sortam speratis: Spiritum mundi nunquam mutabitis, nunquam iudiciorum suorum praecipitationem, lingua sua volubilitatem et malignitatem cohibebitis.

Infelix proborum Sors! quòd sibi contemptum, cavillas, cavillationes mundi accersant, quòd contra se habeant homines, qui omnia carpunt, denigrant et inficiunt. Si quidem Ethnici essent et Athei, id eos consolatur, quòd eis duntaxat displiceant, quibus ipsa est Jesus Christus displicuit: Sed quòd homines, qui saluti suae nondum omninò renunciarunt, atrocibus maledictis conscindant eos, qui felicitatem suam bonis suis operibus sibi certam efficere conantur; Quae Sors infeliciores esse potest, quàm non posse diligere virtutem nisi cum dispendio propriae fama et conscientiae?

Id ego crederem, Auditores, nisi ultrò scirem, quòd quamvis hominum iudicia et censuras ubi de obsequio munere nostro agitur, nullatenus curemus, tamen inde nullum verum illorum contemptum nobis accersamus, et quòd solida gloria tam parum ab ipsis pendeat, ut dum eorum derisiones contemnimus, eandem mereamus, quòd beati sint illi, qui calumniis afficiuntur et despicuntur propter justitiam.

Quòd aperta vobis id demonstrarem, ne putetis, me vobis mundum, iuxta omnes malas ~~partes~~ partes suas exhibiturum.

Possam vobis dicere, quòd sit mundus maledictus et frequentibus anathematibus in utroque testamento percussus: mundus de quo Jesus Christus non est, et pro quo non orat: mundus cujus caput est demon, et cujus corpus non est nisi monstruosa peccatorum congeries, quae plerumque racta rationi horrorem incutiunt, quorum turpitudinem et scandalosam enormitatem nos ipsi sapientes Ethnici ferre potuerunt.

Possam vobis palam facere ipsius infidelitatem in suis amicitis, dissolutionem in gaudiis suis, infamiam in suis pompis et luxu: Sed ut intra argumenti mei limites me contineam, satis mihi est vobis dicere, quòd illius probra qua timetis, et qua vos impediunt, ne vos ipsos proorsis Deo detis, nihil contineant, quòd merito vos terrere possit, nihil quòd veri sapientes non rideant, nihil quòd vestram agendi rationem laefactare possit, unde fama vestra detrimentum aliquod pati possit.

90. Si ut Sario vos ipsos Des Idetis vitam agitis omnino
diversam ab ea quam egistis: Si manum vestram abrin-
ditis, et pedem vestrum procul à vobis projicitis, quia
vobis causa fuere lapsus et scandali. Si ab amicis vos-
tris vos alienatis, quibus sociari non potestis quin fla-
gitiorum suorum participes efficiamini, mundus vos des-
piciet et ignominia afficiet: Sed quodnam malum
haec praetensa ignominia vobis inferat? prima conside-
ratio: An illud erit universale? Secunda consideratio.
An semper durabit? tertia et ultima consideratio.

91. Non, Fratres mei, hic contumtus et ignominia nul-
lum malum vobis inferant. * Erunt sagittae, quas parvuli
cum manu debili et tremabunda in vos vibrabunt, sed quae
in illos resiliunt, ut crudelibus plagis eos afficiant, Erunt
fovae, quas inimici vestri fodiant, sed ipsimet in eas inci-
dent. Erunt ignes, quos vobis preparabunt, sed flamma
ultrices et Sapientes illos devorabunt qui in illos vos pro-
jecerint, quin vos tangant, quemadmodum tres adoles-
centes in fornace Babylonicâ. Erunt patibula, in qui-
bus insani Aman vos suspendere voluerint, sed in quibus
ipsimet suspendentur: iniquitas ipsorum in capita eo-
rum residet.

* Sagittae parvulo-
rum factae sunt
plaga eorum
Ozal. 63.

92. " Omni officio nos privatis, velut infames accipitis,
" tanquam sceleratos et infantum devoratos traduci-
" tis, nos condemnatis, contemnitis: Sed crudelitates et injusti-
" tia vestra sunt innocentia nostra argumenta, Dicitur
" Tertullianus Saeculi sui Ethnicus*.

* In Apologia c. 50.

" Quidquid adhibetis ad nos ignominia afficiendum et tor-
" quendum, procul ut vobis succedat, novum gloria vestra
" Splendorem tribuit, et ad Religionem, quam profitemur,
" novos discipulos attrahit. Quò magis nos exterminare co-
" namini, eò magis numerus noster crescit, et Sanguis
" Christianorum est velut Semen, quod eos multiplicat.
" Si superstitiones et errores vestros sectiaremur, nos
" aestimaretis, atque ad primas Status dignitates eve-
" heratis, et alogiis opprimeretis, occultantes malum,
" quod in vobis esset, invenire bonum, quod in vobis non
" esset, conamini. Sed o coeci aestimatores veri hono-
" ris! cum nos intuemini velut purgamenta, excremen-
" tum et opprobrium terrae, an hoc ex Sententia vobis ce-
" dit? tantum abest, quin potius tota infamia ^{hæc} parte vos-
" tra se tenet, et gloria ex nostrâ; Philophi vestri et suel-

lentissimi imperii vestri viri nos aestimant et superba eodem
sua iugo fidei et doctrinae Iesu Nazareni subiiciunt.

Ubi prudens ac iudicis praestans vir, quem injuria et
condelitas vestrae non obligent ad inquirendum, qui-
nam carater sit religionis illius, quae tam acerbè contem-
nitur? Ubi vir prudens, qui postquam eam cognovit,
illam non amplectatur? Ubi vir prudens et sapiens, qui
postquam eam amplexus est, cum ardore non exoptet
pati et ignominia officii propter eam?

Non amplius in hac specie versamur, dicatis, id fateor: 93.
sed cum atroces satyrici et maligni mundi cavillationes
locum occupaverint persecutionum tyrannorum, praeter
ipsius intantionam, producent affectus satis similes.

Totis viribus conatur probos denigrare ac infamia nota-
re; sed an verè ipsos ignominia afficit? an non malum,
quod ipsis inferre sibi proponit, ipsorum gloriam etiam-
num extollit? et an non cum Tertulliano* dicere possumus * ibid
esse speciem quamdam amulationis inter justi-
tiam Dei et injustitiam malorum, quanam earum
alteram superat? Injustitia malorum eos condemnat,
iustitia Dei absolvit: Injustitia malorum pudore
ipsos afficit, iustitia Dei verè gloria. Quodnam ergo
malum est ridiculum hoc: quid dicant homines? vobis
inferre, qualem contemptum et ignominiam vobis
aversare potest?

Verum quamvis contemptu et ignominia afficere
mini, an contemptus ille et ignominia universalis
esset? Secunda consideratio.

Savori panis nimisquam commune est objecta
augere, quae interdum sunt levissima, et saepe nihil
sunt. Si standum exploratoribus, qui mittuntur ad
considerandam terram promissionis, credatur quod sit
terra quae devorat habitatores suos: qui eam in-
lunt, non sint ordinarii homines sed gigantes, qui-
bus Israëlitae comparati quasi locustae videbuntur.
Res tamen non ita erat, contrarium enim postea pa-
ruit; erat terra pinguis et deliciis affluens, quae frue-
tus proferebat in abundantia, aër suavis et benignus,
homines sicut alii, terra quae exiguo temporis spatio
parta fuit.

* Si fidas servo Elisai, omnia sunt perdit. * Videt * 4. Reg. 6.
hostilem exercitum in circuitu civitatis, et equos ac ur-
rus territusque exclamat heu heu heu Domine mi-
quid faciamus? Sed haec ipsi respondet Elisaeus: Noli

» timere: plures enim nobiscum sunt, quam cum illis: vera
 » postquam Savi hujus oculi aperti fuerunt, tum vidit
 » montem plenum equorum et currum igneorum in circuitu
 » Elisaei »

* Tom. 1. Sam. 1.
 De Elisaeo.

Aperit Dominus
 oculos eorum, et
 viderunt se esse
 in medio Samariae.

4. Reg. 6.

98.

Fala est meritum et consolamentum vere virtutis,
 inquit S. Ambrosius*. Quot persecutores qui illam ignomi-
 nia afficiunt, tot insunt Defensores et fortè admirato-
 ras, Das illam protegente, et inimicos illius confundente.
 Mundus ipsemet ut ut depravatus et malignus sit, tan-
 dem aperit oculos suos veritati, et qui virum probum
 adorantur, agnoscunt coecitatem suam et tristam Sta-
 tum suum, facti sicut milites illi, quibus cum orante Eli-
 saeo, Dominus oculos aperisset, viderunt se esse in medio
 Samariae arbitrio eorum, quos perdere volebant, traditos.
 Improbi passim etiam inviti sunt virtuti testi-
 monium, non obstante confusione, quia illam cooperi-
 re volunt, non tam spissa et universalis est nubes, ut
 per medias emulationis umbras, quibus involvitur,
 quidam luminis radii non elabantur, qui illius pul-
 chritudinem manifestant. Improbus Baalam, ut ut
 impius sit, admiratur rectam ordinem qui in castris
 Israëlitarum viget, et quamvis vehementer urgeat-
 tur, ut imprecationibus eos onerat, tamen dicere co-
 gitur, quod exoptat morte illorum mori. Nemo ita
 coecus est, ut non tanquam Sapientes reputet illos,
 qui Savi salutem suam cogitant, atque metuent
 ne mors illos occupet.

Quòd si haec ita sint, potestne quis meritò curare ca-
 villationes quorundam improborum, qui fortè ad bo-
 nam frugem se recipiant? Potestne quis meritò ab-
 jicere animum Deo servienti ipsiusque causam tua-
 di, quia apud quosdam maleficos et Salaratos male
 audit, dum ex altera parte Suffragium et applau-
 sus tenet eorum, qui verum meritum probe norunt?
 An meritò ipsum deterrere possunt insulsa Surrili-
 tates quorundam miserorum, qui iudicio carent, dum
 alii, quorum Sapientia est in veneratione, laudant
 id, quod veras laudes meretur? An meritò deserere po-
 test consilium terram promissam acquirandi, quia Sto-
 lili exploratores insuperabilia obstacula fingunt,
 quae vera talia non sunt.*

96.

Benique quamvis contemptus ille et ignominia re-
vera esset, quamvis esset universalis, an semper iura-
bit? Qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat
exaltabitur: oraculum quod citius aut serius effec-
tum suum sortietur. Ridebatur praecautis, quam
sapiens Noë adhibebat in construendo sibi arcam, ut
se unicum familia sua à diluvio salvum praestaret:
humilis hic et prudens Patriarcha sinabat loqui brutos
hos homines et stultos; sed tandem in aquis et loquelam
et vitam amisissent. Si sanctus vir iste cavillationi-
bus ipsorum offensus opus suum intermisisset, quò ipse
devenisset?

Pseudoamici Job omnes ipsius actiones et verba acri-
ter carpebant; bruta et stulta uxor sua cum simplicita-
tis et stoliditatis arguebat, quò deo serviret, qui cum tan-
ta indignitate illum accipiebat: Si vir iste qui Deum ti-
mebat, ignavis his atrocibus calumniis cessisset, an felici-
tatem illam et gloriam, quae miseris suis et opprobriis
successerunt, obtinisset? Nunquam ita dives, nunquam
in tanta estimatione et honore fuit.

Virtus tua antecedit te, et gloria Domini circum-
dabit te, inquit Deus apud Isaiam*, ad animam fidelem,
qua capite demisso pergit quò eam munus suum vocat, vir-
tus ipsius ante ipsam graditur, an meritum et iux ipsius,
gloria Domini circumdabit eam, ecce splendor et mer-
ces ipsius.

97.

* Antecedit faciam
tuam justitia
tua, et gloria
Domini colligat
te. Isai. 58.

Ne timeas propheta, ait Deus Ezechiel*, Fortis
putabitis, quò illum timore liberare valit dando illi
populum fidelem, tractabilem, pium, qui magna vane-
ratione eum persecutus sit. È contrario, si vult ut non
timeat, tum idè quia est cum iniquis, qui nec fidem ha-
bent, nec consuetudinem, atque cum scorpionibus habitat.

* Ezechiel. 1. 2.

Secundum nos, hac ipsa ratione omnia maturare
deberet, et injuncta mandata inserere ad sedandum
timorem suum: Secundum Deum verò hoc ipsum illum
impellere debet ad sedandum timorem suum servan-
damque ei fidelitatem. Nos non nisi praesentes contem-
tus et humilitatis videmus, et Deus futuram gloriam
intuetur. Quò pluribus maledictis et opprobriis afficia-
tur, eò majorem splendorem habebunt virtus et firmitas
sua. Si nulla aut non nisi mediocria offendisset obstacu-
la, minus meritum intrepiditas ipsius habuisset; sed
Providentia tantas molestias ei creari permisit, ut majo-

rem gloriam ipsi praeferat; constitutus est in Somo
9bid. c. 12. Israëel, ut ei sit portentum.

Cessate ergo despondere animum ignavae animae,
 quae respectum humanorum adeo mancipia estis, quae rudi-
 culis decentibus et frivolis observantibus addicta ita matuitis
 vanum contentum, quem tanquam formidandum phan-
 tasma intuemini. Id pro vestra consolatione aut Doctri-
 na rapto. Ridete iudicia et censuras mundi, quando agi-
 tur de obaundo munere suo non est amittere honorem su-
 um, nec si ^{bi} varum contentum auersere, huj^{us} rationes pri-
 mum vobis exponi: sed quamvis etiamnum de peribende
 honore vestro ageretur, nunquam hesitare debetis Deo
 illum in sacrificium offerre; Secunda haec veritas, quam
 mox confirmaturus sum, aequè vos movere debet ac prior.

98. Pars 2^a

Si homo consideretur, sive quantum ad corpus suum,
 sive quantum ad animam suam, deprehendatur, quod sum-
 moperè intolerans sit dolorum unius, et intariorum cru-
 ciatuum alterius. Si dolorem quodammodo violentum pa-
 titur, tunc agitur, conquiritur, vociferatur: corpus suum
 diligit, id sufficit, ut omnia, quae illud incommodo aliquo
 afficere et laedere possunt abhorreat. Si honor ipsius impe-
 titur, tunc internè affligitur, atque si tristitiam suam
 non semper manifestat, tantò avius indignatio animam
 suam torquet: in ea parte laeditur, quam valè maxime sen-
 sus afficit, et si ab ipsius arbitrio pendet devitare ignomi-
 niam, quam ipsi auersat vita mutatio, communitè has
 partes amplectitur.

Dicam na? harum duarum Substantiarum quibus ipse
 componitur, una longè magis adhuc sensu afficitur quam
 altera. Corpus non nisi praesentis et realis mali sensum
 habet, cum sit proxius materiale et sine cognitione, quid
 quid ab ipso remotum ^{est} ipsi videtur indifferens: Solus praes-
 ens dolor illud cruciat.

Sed aliter cum anima res se habet; praeteritum, praesens,
 futurum ipsam affligunt: praeteritum recordatione illi-
 us; praesens tormento quod patitur; futurum timore
 illius quod ipsi imminet. Mollitia et sensus ipsius ultra-
 rius adhuc progrediuntur: malum etiamnum imagi-
 narium ipsam inquietat. Rati non potest, ut de ipsa
 iudicium aliquod feratur, quo fama ipsius obneretur: qui
 tranquidè fave possit Satyras et cavillationes, quae ipsam

ignominia afficiunt? Semper conservando honore suo attenta sapius mavult non agere quod tanetur, quam opprobria tolerare, quod agere id, quod agere debuit.

Si caracter iste est libidinosorum et carni addictorum Christianorum, at quos S. Paulus animales ~~non~~ non probat * i. Cor. 2. 99.
homines vocat, qui non percipiunt ea, quae Dei sunt, nec quid ipsi debeant, nunquam tamen Spiritus fuit verorum Christianorum, hominum illorum, quos idem Apostolus ait esse homines Spirituales, qui de omnibus judicant, prout oportet, et qui à nomine judicantur, vel qui iniqua, quae de ipsorum agendi ratione feruntur judicia vident et contemunt. * ibid.

Illis libidinos et carnalibus hominibus Deo et munitis ~~consistis~~ suis cum dispendio fama aut bonorum suorum adhaerere stultitia videtur, nec mirum esse debet, res, prout sunt non intelligant, imò eas intelligere non possunt, inquit S. Paulus, quia ^{non nisi} non nisi mediante spirituali lumine de iis judicare debeant, lumen istud ipsis deest.

Istis variis Christianis autem Deo servire et munia sua etiam cum dispendio fama sua diligere, est obligatio, quae illis videtur essentialis, et quando oportet ut creaturas deserant, quò Creatori adhaereant, cum gaudio ei quidquid pretiosum habent, in sacrificium offerunt. Ne id miremini; sunt homines Spirituales, qui de omnibus judicant ex bonis principis, quae judiciorum sunt regula: et cum insuper à nomine merito judicari possunt, cum magnanima generositate contemunt quidquid vesari dicere et facere possunt ut eos calumniarentur aut periant.

Justitia et gratitudo ipsis adeò nobiles animi sensus inspirant. Justitia; quidquid honoris referunt id totum Deo debent. Gratitudo; si quidpiam molestum pro Deo tolerant, longè alias pro ipsis perperis est. Et ex his duobus principis ei sine hesitatione suam famam pio sacrificio consecrant. 100.

Dixi primò Justitia; omnia à Deo proveniunt, omnia ad Deum pertinent, omnia Deo offerri debent. Quod nobis magis proprium et intimum esse videtur, nostrum non est, ipsum substantia nostra, ait Propheta, ad nos non pertinet, non est nisi nihilum coram Domino. At verò si ipsum nostrum esse ad nos non parti-

not, nec illud quod ex eo resultat, val ei adhaeret nostrum non est, et si Deus, qui illius habet proprietatem, eisdem usum nobis ultro concedere dignatur, nostrum est illud ad eum referre, concludit S. Augustinus.

101.

Hanc quid, dicetis, an hac ratione famam nostram negligere debemus, atque parum solliciti esse, ut eum honore in mundo vivamus? Haec mens mea non est, respondet hic S. Doctor. Apostoli non solum praecaverunt nobis, ut famam nostram cum tantâ curâ ac conscientiam nostram conservare studeamus, imò huius exemplum suâ agendi ratione nobis praebere voluerunt.

S. Paulus nos docet, tantum abesse, ut haec serquelonitas vituperabilis sit, quin potius eò utilior sit, quòd eam intruatur vult insignia medium, quo idolatra ad fidem adducantur. Lucete, ait nobis, in mundo tanquam stella in medio gentis depravata et corrupta, ut mentes in radula bonorum operum vestrorum lumine perstricta ex ignorantia tenebris egrediantur. Bonum operari studete non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Addit alibi: Ceruite quid ipsemet agam, studeo placere omnibus in omnibus, debitor sum sapientibus et insipientibus.

Huius principio insistentes, Fratres mei, sitis mitos, honesti, obsequiosi, fugite impeditos et duros mores, qui ^{sunt} societatis vanorum; mutuas civitates vobis exhibete, quae ingenua quadam agendi ratione amicitiam atque etiamnum ~~atque etiamnum~~ ~~astimatio-~~ nem vobis conciliabunt.

102.

Se omnis generis speciei accommodare posse magna est peritia; solum superiorum ingeniorum est arcium hoc invenire, ut tam opportunè variis generis serviant, se demittant et erigant quando oportet; qui nimis obsequiosus est, vilis et abjectus efficitur, qui autem obsequiosus non est, rusticus et illiberalis habetur.

Qui arbitratur sibi famam abjectâ servitute comparare posse, fallitur: ubi se ipsum his artibus emittitur, minimè propositum sibi finem attingit, sed potius ab eo longius removetur, quam si ignavas has obsequias non habuisset. Qui etiam ab arbitratur,

quod quamvis nec urbanus nec obsequiosus sit, tamen nullas censuras et inimicos sibi auerrat, fallitur; agrastus hæc agendi rationes offendunt, et Sapia sola sunt apte ad rumpenda artificiosarum amicitiarum vincula.

Si ergo famam vestram servare cupitis, oportet ut obsequiosi sitis sine abjectione, et graves sine superbia: sed quamcumque motum compositionem præ vobis feratis, oportet semper, ut ad magnum hoc principium redeatis, quod ubi agitur de gloria Dei et propria vestra salute, contemnenda sit hominum amicitia, quorum cavillationes et odium reformidatis. Animum obfirmant vos ab arcta viâ quam ambulare debatis, removere, vos animum obfirmate eam sequi ut ut aspera et difficilis vobis videatur.

Pietatem vestram vident, vos cocitatem ipsorum videte. Atrocibus maledictis caeremoniarum nostrarum sanctitatem et Evangelii Severitatem conscindunt, aperte profiteamini, quod huic effrenata licentia adversamini, et quia amicitiam ipsorum non nisi per innocentiam vestram sacrificium emere potestis, huic fatali amicitia sine ulteriori deliberatione renunciate, et dicite quemadmodum Apostolus: An Deo, vel * Galath. i. an hominibus quero placere? Si adhuc hominibus placere, Christi servus non essem. Recedite creatura, vobis nihil debeo, nihil mihi et vobis erit cum dixero deo conscientiam meam et officium meum, quo erga Creatorem meum obstringor; ipse est protector vite mee, quem timebo? agitur de propria ipsius causa, illum rationibus meis implico, certo me tuabitur, et si videratur me crudelibus inimicorum meorum dentibus perire permittere, semper hoc me consolabitur, quod officio meo fungar, ipsæque sic me iuncta ac probare velit.

Virtus tranquilla semper est suspecta: si minus adversa sustineret, forte felicior esset, sed non tam fortis. Iniqua hominum iudicia, ipsorum contumtus et atroces derisiones illam equidem contere possunt; sed quando ^{non} subvertitur, tunc similis est arboribus illis, inquit S. Gregorius*, quæ postquam à vehementi vento, qui verisimiliter eas à terrâ suâ evellere debebat,

* Lib. 22. Moral. c. 5.

diu pulsata et conquisitata fuerunt, adhuc validius
si adherent ex agitatione quam acceperunt.

Famam vestram minuent, consortium vestrum
lugiant, ab oblectamentis et artibus Sauli arabimini:
ni: Sed gaudete, hoc fama et oblectationum vestra-
rum sacrificium virtutis vestrae vires augabit; Signi
habiti estis pro nomine Iesu has iniquas tractationes
et calumnias pati.

Hoc iustitia munus est, quò impune vos eximere
non potestis. Honor vester nihil est, et pretiosus
affici potest, cum contemnentos vana hominum iudi-
cia, illum magnanimè Domino, ad quem omnis gloria
pertinet, in sacrificium offertis.

Proterea. (ist haec est Secunda ratio:) an non ipse pro
vobis propriam suam gloriam dedit: Quid ergo ipsi
rependere debetis in gratitudinis vestrae testificatis-
nem? trucidatus fuit sicut Abel, ludibrio habitus fuit
sicut Noë, persecutionem passus est sicut Iacob, nudatus
fuit et venditus sicut Ioseph, contemptus sicut Elias, vine-
tus, contumeliosè exagitatus, morte damnatus sicut Sancti
illi veteris testamenti, qui illius figura fuerunt. Ali-
quos offendebant sermones ipsius sicut Capharnaïtas,
alii, sicut Geraseni ipsum rogarunt, ut à finibus eo-
rum exiret; avari ipsius paupertatem ludibrio habue-
runt, Superbi ipsius humilitatem, voluptuosi ipsius
vite austeritatem. Pharisei ipsum odio persecuti sunt,
Herodes tanquam Stultum tractavit, Pilatus velut Re-
gem theatralium, et Iudaei videntes illum cruci affi-
xum, vociferati sunt in furore suo, Si filius David est,
descendat de cruce, et salvet semetipsum.

Inter tot contumelias, contemptus, derisiones
quinam fuerunt illius animi sensus? Quamvis Apos-
tolus id non dixisset, facile tamen fuisset illud venire.
Cum gaudio sustinuit ignominias crucis suae adhae-
rentes, ignominiam et confusionem, quibus illum ini-
mici sui affecerunt, contempsit.

105.

Quòd manipia et miseri verecundiam hanc con-
tamnant, Status eorum illam velut naturalem efficit:
Quòd Philophos et proteranos Sapientes non afficiat, est
Superbia vel Stupiditas^{as} Stoïca: Sed quòd Deus, cui gloria

propria est, Deus qui hostes suos confundere, exterrina-
 re, mentem et cor hominum quovunque voluisset,
 vertere poterat, ut nos salvarat, quod abjectissimum est elegerit,
~~est~~, et quod non obstante eo quod fieri et cogitari pote-
 rat, has partes amplexus fuerit non ex necessitate, aut
 cum moerore, sed libera et cum gaudis, ut opus à Patre
 suo sibi commissum abolveret: Quale portentum!
 Quale exemplum! aut potius qualis ignavia et qualis
 ingratitude tam generoso Deo nolite ex gratitudine
 fluxa gloria sacrificium offerre! Qualis ignavia, qualis
 ingratitude erubescere cum coram hominibus! an non
 hoc est velle esse ex numero eorum de quibus dicit? * Luc. 9.
 * Marc. 8.
Qui me erubuerit, hunc ego erubescam, erubescit fa-
care quod ipsi praecipiebam, erubescam cum^{coram} Patre meo
agnoscere, atque ipsi concedere quod à me petit.

Terribilis comminatio esse Deo objectum confusionis 106.
 et contemptus, ab ipso rejici, derelinqui, abdicari! an
 unquam majus infortunium fuit! Hoc est tamen, in-
 quit Tertullianus, quod iis evenit, qui volunt plae-
 re creaturis, et parvi pendunt displicere Creatori, qui
 volunt compendium facere ex sacrificio, quod Christus
 ipsorum gratia facit propria sua gloria, et qui formi-
 dant ipsi sacrificare fragilem honorem et fluxam exis-
 timationem. Quod ipsis minatur, omnem effectum suum
 consequatur; aeterna sed justa confusio erit poena rudi-
 cula et iniqua, quae ipsos in aeternum damnabit.

Conjiciamus ergo oculos I: concludit S. Paulus superius
 adducto loco Ep. ad Hebraeos*: conjiciamus ergo oculos non * Hebr. c. 12.
 in pseudo-prudentes et praetensos illos sancti Sapientes,
 quos rubor imaginarius à viis salutis retrahit, sed in Je-
 sum authorem et consummatorem nostrae fidei, qui
 cum vitâ tranquillâ et beatâ fuit posset, eadem nostri
 causa renuntiavit; in Jesusum qui à peccatoribus, qui in
ipsum insurrexerunt tantas contradictiones passus
est, ut impediret, quominus animum despondereamus
et deficereamus.

An nimis molestum est nobis ipsius vestigiis insis-
 tere, et an inimicis ipsius usque ad sanguinem pro ipso
 pugnando restitimus? in minimis rebus, ubi pro ipso
 nos declarare deberemus, ignavi quid ageremus, si tam
 diu tentationibus exponeremur? Conjiciamus ergo

* In dextera
 Dis Dei sedet.
 Hebr. 12.

oculos in Jesum, qui tanta pro nobis passus est, et qui, pro eorum adit idem Apostolus*, modo sedet in dextera Throni Dei, ut videat eos, qui vanas mundi censuras contemserint, atque remuneret gloriâ aeternâ caducam, quam si generosâ deviderint.

Respectus Humani.

Coscitas et ignavia eorum, qui illorum mancipia se reddunt. Obligatio cuiuslibet Christiani timendi displicere Deo potius, quam hominibus.

Sermo Secundus.

Nolite timere eos, qui occidunt corpus; animam autem non possunt occidere; sed potius timete eum, qui potest et animam et corpus perdere in gehennam.
 Matth. 10.

108.
 Oratio communi
 Martyrum. et pro
 Dom. 18. post
 Pentecost. in
 hac verba: videntes
turbas timemus
et pro
 Dom. 4. post Epi-
 phaniam in hac
 verba: quid
timidi estis modi-
ca fidai.

Nihil timere, imò nec mortem, et quidquid terribilissimum est, coeca est Stoicorum apathia; timere, quod leve est vel imaginarium et varisimile duntaxat, suam umbram, phantasma aliquod, est caracter mentium debilibus et ignavarum; timere quod timeretur, illudque timere, posthabitò eò, quod hujusmodi terrore et perturbatione animam ratione competentem afficere non debet, est spiritus et agendi ratio verorum Christianorum.

Inter Deum et homines collocati, sollicitati huic ex justitia deferre, et alios ex decentia fovere, Religionis munice obire, nec tamen propterea renunciare amicitia eorum, quorum protectionem conservare, vel cavillationes et contantum Davitare vestrà interest: Quid in tam lubrico statu positi, ubi Deo displicere ex una parte doleatis, et ex altera censuris et persecutionibus hominum vos exponere non velleis, quid agere debetis? Hoc ipsum est, quod saepe queritis, atque causa est inquietudinum vestrarum, et quod nosse gauderatis.

Jesus Christus hac de re mentem suam verbis adeò claris, conceptis, et daretoribus aperuit, ut omnem difficultatem tollat, atque tristi molestiâ, quâ fortè affligimini, vos liberat: Nolite timere, inquit, vos, qui occidunt corpus; animam autem non possunt occidere; sed potius timete eum qui potest et animam et corpus perdere in gehennam.

Nam hoc idem est, ac si vobis diceret, non vato vobis absolute timere homines, et vobis opportuna providere, ut

à Satyris et iniquis eorum linguis tutos vos præstatis, ut erga
eos quædam scientias servatis, quas civilis Societas exigit,
famam vestram tueri, ipsorumque amicitiam fovere.
At si humanus timor vos impellat ad faciendum ea, quæ
lex mea vobis inhibet, aut ad non agendum, quæ illa vo-
bis præcipit: si metus, illis displicendi, aut crudelibus per-
secutionibus vos exponendi, vos induit ad me offendendum,
et ad eos magis timendum quam me, sitote quod hi timo-
res et respectus politici indignationem et vindictam ma-
am vobis auereri sint, quod injustitia et debilitas judi-
ciorum suorum subjacere debeat Severitati meorum, quod
oporteat timere, non eos, qui non nisi fluxam in vestra cor-
pora potestatem habent, sed eum, qui corpora et animas
vestras ad æternos ignes condemnare potest.

Timor Salutaris Dei mei, an melius firmari potes? Timor 109.
insanus respectuum humanorum an Severius et justius con-
damnari potes? Quid simile habet, quod unus cum alte-
ro conciliari possit, ut quæ modo dixi positis? Si Deum time-
tis, tum parum curatis quid homines de vobis dicant et sen-
tiant. Si sermones et judicia hominum timetis, inde appa-
ret, quod Deum non timeatis.

Deum timere est vera ratio resistendi omni respectuum
humanorum tentationi, prima propositio. Succumbere ten-
tationi respectuum humanorum, est magnum signum,
quod timor Dei præ oculis non habeatur, secunda propo-
sitis. Incipiamus à prima.

Nihil in Deo est, quod re formidandum non sit; nihil
quod non debeat terrorem inuolere, et intra officii sui
limites continere hominem, qui ad principia Religionis
et fidei suæ suam agendi rationem exigit. Pars i^{ma} 110.

Falsæ et ridiculæ divinitates, quas Ethnica Super-
stitio coluit et adoravit, nihil unquam formidabile
habuistis. Quilibet impune vobis insultare et sine me-
tu effundere poterat profanum thur quod vobis adolaba-
tur. Impune Statuas vestras avertere, tridentes vestros
et fulgura tractare poterat; oculos habebatis, sed non vi-
debant, aures sed non audiebant, pedes et brachia at nec
motum nec sensum habebant.

Deus, quem colimus et adoramus, solus est qui timeri
debet, solus, qui, prout David ait, terribilis est super om-
nes Deos. Nomen ejus sanctum est. Sed idem Propheta nos
monet, quod sit nomen terribile, ipsius secreta super fi-
lios hominum, sunt magna et impenetrabilia, sed propte-
* Psal. 97. 24.
Psal. 110.

* Psal. 65.

reâ minus terribilis non est: *terribilis in consiliis super
felicis hominum.

Dicamne? oportet ut inter tenerrima blandimen-
ta sua timeatur, et sicut in ira sua misericordia sua
recondatur, ita in misericordia sua justitia sua iura
non obliviscitur. Animam, quam diligit, vocat colum-
bam, sponsam, totam pulchram suam, sed tanta est
ejus amulatio et zelotypia, ut conqueratur, quod ipsum
vulneraverit in uno oculorum suorum, et in uno crine suo.

iii.

Longè aberrat vos, qui arbitramini, quod adeo for-
midabilem Deum timeatis, et qui tamen vestrâ viventi
ratione saepe palam facitis, quod homines æquè ac etiam
num magis timeatis quàm illum. Enimvero qualem ti-
morem à vobis exigit, ubi imaginatio turbata est at mens
perturbata? Hic timor fuit quodam tragico casu? ~~Hic~~
Hic timor fuit timor Pharaonis. An timorem gladii ini-
mici in viâ occurrentis parcundi? Hic timor fuit Baal.
An timorem, quem inquit digitorum manus hominis mys-
ticos characteres scribentis, quorum explicatio at funesta
consecutiones reformidantur? Hic fuit timor Baltassar.
An etiam timorem, qui provenit ex cognitionis et fi-
dei reliquiis, que necesse fieri adhuc menti adherent?
talis est timor reproborum ~~et~~ et demonum, credunt
et contremisunt.

In his ergo non vos invenire arbitramini Sapientem
et salutarem timorem illum, de quo mihi sermo. Verus
timor ille est, qui hominem super terribilissima que-
que evahens, ipsum vanos respectus et frivolos humana-
rum doctissimarum rationes contemnere facit, atque ad
ea, que ipsum magis terrere possunt, dicere, nihil horum
comparari potest idæ, quam Deus meo mihi offormo.
Reformido censuras vestras ô homines, sed magis adhuc
judicia Dei mei. Mala que mihi minitantini horrore
pro periculant, sed magis adhuc ea, quibus me Deus meus,
si illum offendero, afficiet.

Sapienter hic et salutaris timor, de quo loquor, est timor
superior et dominans, qui omnes illos qui sibi sunt contra-
rii, expellit, quem admodum clavus major et fortior locu-
tundit minorem et debiliorem, inquit S. Chrysostomus,
timor firmus et stabilis, quem amor comitatur, vel ad il-
lum animam ita bene dissonit, ut, ne unquam Deus dis-

placat, omnia quae illam ab officiis suis abducent, ac deavovare
 volitis timor, qui illam fidelem efficit obligationibus,
 quas contraxit, atque Deum voluit, fulcrum, basim, fir-
 mamentum et fortitudinem suam respicit: firmamen-
tum est Dominus timentibus eum. * Psal. 24.

Ita, inquam, posita vobis ob oculos hominem, qui verè
 Deum timet, videbitis eum nec amore bonorum allatum,
 nec voluptatum suavitate inescatum, nec honorum splen-
 dore excoactum, nec spe impunitatis audaciorum, nec
 cavillationibus et contumelias offensum, nec minis et
 suppliciorum severitate perturbatum. Denique vide-
 bitis hominem, quem nulla respectus humani tenta-
 tio, nullus timor displicendi hominibus cum dispen-
 dio conscientiae suae et munerum, quibus ergo Deum
 obstrictus est, unquam dejicere poterit. Quod si hujus
 argumenta deponatis, fortissimum aut saltem cla-
 rissimum et ad permovendam animam aptissimum
 illud est, quod ab exemplis ducitur, et omnium ex-
 emplorum varissima et certa sunt ea, quae nobis Divi-
 nae Scripturae suppeditant, et quaedam memorabi-
 lia.

Adversus tentationem bonorum exhibebo vobis ex-
 emplum Tobiae: adversus tentationem honorum ex-
 emplum Moysis: adversus tentationem contem-
 tum, exemplum Davidis: adversus tentationem mi-
 narum et suppliciorum, exemplum trium adolescen-
 tum in ardentem fornacem conjectorum.

Haec sunt, o munde, fortissima media, quae adhi-
 bes, ut homines mille vanarum decantiarum man-
 cipia efficias, atque adigas, ne quidquam quod tibi
 displiceat, agant. Sed en simul senta omnino contra-
 ria, quae timor Domini animae eorum ingerit, qui si
 fideles esse cupiunt non obstantibus fallacibus promissio-
 num tuarum illicitis, judiciorum tuorum iniquita-
 te, cavillationum et censurarum tuarum maligni-
 tate, violentis persecutionum tuarum et calumnia-
 rum telis, Deum timent, hocque sufficit, ut te non time-
 ant, basim eorum erit et fulcrum, nihil quod muneribus
 suis adversetur, agant: firmamentum est Dominus ti-
mentibus eum.

Tentatio bonorum est tentatio subtilissima; si quis
 agere velit quod mundus suadet, atque ea vacare
 quibusumque modis et viis, commodatis, usurariis, tur-

pibus obsequentiis erga certos quosdam potentiores, quorum cupiditatibus et vitiis adulatur, iniquis commerciis, atque obstinata reversione restituendi id, quod injustè detinet, ne ad inicitas redigatur, brevi dives erit, atque perniciose hanc sequens principia miseriam eluctabitur.

Sed admiramini virum, qui in aliena regione ubi captivus est; et ubi tamen optimam fortunam adipisci potuisset, si Salmanassar Regis religionem amplexus fuisset, aut si stipulato foenore mutua dedisset ea quae à liberalitate hujus Principis acceperat: admiramur, inquam, virum, qui laedere conscientiam suam ita timet, ut Gabalo, qui egenus est, gratis multos dat pecunias suas; virum, qui de exiguis, quae ipsi restabant facultatibus fratres suos, quantum potest, adiuvat, et qui timens, ne animal, in jus balantis vocem audit, furto fuerit ablatum, vult ut restituatur. Unde proveniunt haec omnia? à timore Dei, prout ipsemet declarat: Pauperem quidem vitam agimus, inquit filiusus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, et recesserimus ab omni peccato.

* Tob. c. 4.

114.

Tentatio voluptatis est in aliquo sensu adhuc subtilior quam tentatio divitiarum: quanta indigna quis non committit, ut mulieri cuiquam placeat? Quot etiamnum media adhibet mulier aliqua, ut viri alienius amorem sibi conciliet, quo media tamen conscientia sua religio improbat? ambo se turpis displicendi timoris mancipia efficiunt, quia Deum offendere non verentur. Sed admiramini Joseph, qui sollicitatus, blandimentis dilinitus, ab impudica Domina retentus, lascivis ipsius propositio- nibus resistit: ex quonam principio? ex timore Dei, qui eum obligat, ut Domino suo sit fidelis: alias enim omnia illum ad malum impellebant, ardor juventutis, voluptatis illucida, objecti praesentia, imò etiam impunitatis spes, Sed sunt ipsius verba: quomodo possum hoc malum facere, et peccare in Deum meum? Respe- ctus humani, scientia flagitiosa nihil in animam poteritis, quae timorem Domini ante oculos habet.

* genes. 39.

115.

Fortè honor, quem mundus insanis cultoribus et turpibus mancipiis suis promittit, essentialissima Religio- nis munera vincat: Ita equidem quando quis Deum non timet, sed quando sanctum et purum timorem illum, qui ei debetur, habet, super omnia, quae humanam super-

* Gal. 18.

quam demulcere possunt, se evahit: Admiramini Moysen:
 à filia Pharaonis adoptatus, quantis dignitatibus sacra- Hebr. ii.
 tus non fuisset? * Dis tamen renunciat, maluitque affligi ce-
 cum populo Dei, quam fluxu hoc honore fuit, majores divi-
 tias aestimans Aegyptiorum thesauro improprium Christi, ce-
 Aegyptumque reliquit non veritus animositatem Regis.

Quid dicam de alio effectu, quem salutaris hic timor 116.
 in anima progignit, ut namque contumeliosas cavillationes,
 et atroces imprecationes contemnat? Hae ratione, in mundo,
 vindictam sumis deus, qui te derelinquunt, vel quorum
 optima proposita inutilia redditorum te speras. Auges co-
 ram illorum oculis illud sermonum et malignorum judi-
 ciorum tuorum phantasma. Equidem eo perterrantur,
 nisi timor Dei tuarum censurarum metu fortior illos fir-
 marat.

Quid ergo agunt? Quod David egit, Tu sis, ajabat ad
 Deum, quamnam opprobria et ignominias sustineam prop- Psal. 68.
 ter meam erga te reverentiam. * Tu sis improprium me-
um, et confusionem meam, et reverentiam meam. Ex

quo ab impiis derisus, ab iis non nisi afflictiones et injurias
 expecto; Sed nihil refert, non derisum tibi offerre proci-
 meas, et tempus istud arumnarum mearum intuebor, ve-
 lut tempus beneplaciti tui. * Ego vero orationem meam * Ibid.
ad te Domine, tempus beneplaciti Deus.

Denique desideratisne quadam exempla fortitudi- 117.
 nis, quam iste timor Dei anima tribuit super crudelissi-
 mas minas et terribilissima supplicia? Plura ex sacris
 libris referre possem, sed sufficit mihi exemplum retu-
 lipse trium adolescentum in fornacem ignis ardentis misso-
 rum; hujus sacrae scripturae facti accommodatio vos adhuc me-
 lius mentem meam assequi faciat.

Nabuchodonosor sibi magnam et magnificam statu-
 am erigi curaverat, atque omnes subditos suos obliga-
 verat ut eam adorarent.

Spectatissimi quique vasti Imperii sui undique acon-
 rrent, ut eam venerarentur et adorarent; plebs vario-
 rum instrumentorum sono capta turbam sequi voluit,
 et omnes veriti ne recusatio hujus publicae adorationis
 Regis indignationem ipsis accesserat, concursus extraordi-
 narius et magnus fuit. Et tamen quid erat? Inanimata Sta-
 tua, quae non nisi quadam principis lineamenta referebat; et
 quae suspiciebatur ac si ipsemet Princeps adfuisset.

Considerato sub hac figura respectus humani idolum. Re ipsa nihil est, et tamen magnum quod est in idea, quam sibi de eo efformant in, quibus curia iudicii suspensa est. Quibus multitudinis torrente abrapti, alii vanis facientis induiti isti Spectaculi novitate abtracti, illi timentes, ne tetrici et illiberales habeantur, agunt quod alios agere vident. Quid dicatur, nisi se ad ipsorum usus et mores conformarent. Mundani, hanc vestra effigies est et imago, ubi dederunt et probum aliquod perforandum, vel persecutio quadam timenda, juxta mentem vestram expedit à tempestate tutos vos prestare, et Creatoris partes servare, ut ad creatura partes succedatis.

Nihilominus id nos consolari debet, quod non omnes eorum Statuâ genua flectant. Non obstante eorum hac Medorum et Barsanum multitudinem, adhuc inveniantur quidam Sidrach, Misach, et Abdanago, qui cum magnanima intrepiditate exclamant: Magna Princeps, ultro volumus, si sine conscientia nostra lesionem possemus mandatis tuis obedire. Minaris quod iussurus sis nos in fornacem ignis ardentis pedibus et manibus ligatis mitti, veremur indignationem tuam, sed adhuc magis Dei indignationem. Facimus, si ille permiserit nobis, quidquid desideras, sed si nolit, audacter tibi dicimus, quia nec Deos tuos, nec Statuam auream, quam erigi fecisti adoramus. Quod si noluerit notum tibi sit, o Rex, quia Deos tuos non colimus, et Statuam auream, quam erexisti non adoramus.

Fortis animi sententia, in qua animum suum obfirmat quisvis homo, qui timet, non eos, qui non nisi corporibus mortem inferre, eaque in fornacem ignis ardentis mittere possunt, sed illum, qui cum absolutam in corpora et animas potestatem habeat utraque supplicii et ignibus aeternis tradere potest. Dominis suis obedire atque ipsos timere, hoc lex jubet, sed ipsis obedire cum dispendio propria conscientiae et observantiae, quae Deo debetur, id ipsa prohibet et damnat, Nolite timere eos, etc.

ii8. Ex his duas evicamus duas consecutiones: Prima consecutio: In ordine naturae timor communiter loquendo non est nisi passio abjecta, ignava et sterilis; sed ordine gratiae est ipsamet fortitudo et magnanimitas, quando Deum respicit et illi displicere timet.

Isai. c. 40. Quare, ita post Isaiam eos nuncupo, qui homines metuant, animo deficiunt et ex infirmitate cadunt, ut ut fortes videantur: sed qui sperant in Deo, cumque timent, semper novas vires assumunt. Nihil eos impedit, quominus munera sua ob-

est et de...
 dicit sicut ap...
 vocat. fu...
 vera est cog...
 tyroni q...
 torner...
 regione...
 et colimus...
 secunda con...
 quod Chris...
 promiss...
 fidem suam...
 cupiam...
 monti de...
 cujusdam...
 tur si pie...
 dentur, qu...
 et velim, qu...
 quum suum...
 quentum...
 vent nos...
 dem esse ac...
 videtur: Sa...
 mus, dum me...
 Quis timet...
 in Domini, q...
 voluit ex ter...
 ita vident, et...
 videri...
 phages, et null...
 tantum cum t...
 Solus est...
 les sunt, in...
 in quo se ab...
 egrediente...
 impetum audien...
 tant, se conju...
 Tullianum...
 ut ille timor

cant, et se supra obstacula, quae ipsis opponunt homines; volant sicut aquila, et sine labore currunt, quod eos Spiritus Dei vocat. Puellae, pueri, virginis, quibus delicata et tenera est corporis constitutio, crudelibus minis resistunt. Ubi tyranni ipsis dicunt: colite Deos nostros, secus horrenda tormenta vobis erunt sustinenda: Deos vestros contemnimus, respondant ipsae, solummodo Deum nostrum timeamus et colimus.

Secunda consecutio. Turpe admodum procul Dubio est, videre, quod Christiani, qui in Sacramento Baptismi et confirmationis promiserunt se renunciaturos mundo, atque gloriosae fidem suam defensores, ignavia cedant, non furori Ethnici cujusdam tyranni, et immanis persecutoris, sed vanis hujus mundi Decepcionibus, terroribus panicis, cavillationibus impii cujusdam, sermonibus et judiciis iniquis, quae de ipsis ferentur si pie vivant. Quod si hoc ita est, ne ergo sibi adulentur, quod timeant et amant Deum. Enimvero sciant velim, quod cadere respectibus humanis, et negligere officium suum ex timore mundo displicendi magnum sit argumentum, quod quis timorem Dei ante oculos non habeat.

Docent nos sacri libri nostri nihil sapientius ita male collatum esse ac timorem: Sape trapidamus, ubi nullus timendi locus: Sape in stupida et perniciosam securitate vivimus, dum merito timere debemus.

Part. 2. da
120.

Cain timet ne occidatur, et non timet indignationem Domini, qui quaerit ab eo ubi frater ipsius sit. Aegyptii velut ex transeveru duntaxat Sape non nisi phantasmata vident, et iis adeo conturbantur, ut objecta ipsis terribiliora videantur quam ea ipsa sint. Horribiles sentiunt plagas, et nullus eorum mali originem scrutatur ad adorandam cum tremore manum ultricam, quae eos percussit.

Talis est Spiritus locorum et insanorum hominum, Similes sunt, inquit S. Augustinus*, avibus illis, quae ex robo, in quo se absconderant atque securae erant, praecipitant egrediuntur, quamprimum furtium, quibus percussit, stragulum audiunt, ut in laqueos sibi preparatos, et quos non timent, se coniciant.

* Serm. 1. in
Psal. 90.

Tutissimum horum hominum, de quibus loquor, asyllum esset ille timor Domini, quem David intectus valut initium

121.

Sapientia, et de quo Author libri Ecclesiastici ait; omnia prospera successura homini, qui illum timet: timanti Dominum bene erit.*

* cap. i.

Et sane quid pertimesunt, quod eos consternare poterat; An paupertatem? Sed nulla est vis qui timant Dominum cum reverentia manum ejus deorsum alantur etiam quando ipsa eos spoliat: non est inopia timantibus eum. An privationem vitae necessariorum? Sed ille qui nutrit aves, qui lavant et horrea habeant, in qua congregant, ipsis panem tribuit; quo indigent, atque in summa etiamnum indigentia contentos efficit: etiam dedit timentibus se. An atrociam iniquarum linguarum tela? perversa iudicia, quae de illorum agendi ratione feruntur, cavillationes et contentus, quibus expositos se vident, calumnias et injuria quibus aures ipsorum feriuntur? Sed timor superior metu hominum ipsos efficit tranquillos, iniquos hos sermones non pertimescunt: ab auditione mala non timebit.*

* Psal. lxxv.

122.

Si homines isti, quos modo vobis depinxi, et quorum effugium ipsemet Spiritus Sanctus adumbravit, ita animo sunt affecti ex timore Dei, qui mentes et corda ipsorum tam salutariter occupavit: Quid de illis sentiemus, qui respectuum humanorum mancipia, ipsius partes aperte tueri non audent? qui nimis curiosis oculis videre volunt mysteria conversionis, quam ad praebendum fratribus suis exemplum, vel mala, quae ipsis daderunt, reparanda publicam facere deberant? Quid sentiemus de hominibus illis timidis et molibus, qui in id duntaxat incumbunt, ut namque se tutos praestent ab injuriis derisionibus, quibus saepe exposita est vitae mutatio, quando erumpit? Qui quidem mundum deserere velant, sed qui sibi imaginantur se id tam cito facere non debere, ne praepropera pietatis ipsos poeniteat, quae se melius sustentare potuisset, si à longè sibi prospexissent?

Si ipsis fides, optimam habent mentem et voluntatem, serio se ipsos circa negotium istud examinant, sine furore proprium cor suum consuluerunt, magnam sentiunt ad virtutem propensionem, illam aestimant et in aliis admirantur: sed adhuc imbecillitate sua se

tinantur, maligna Satyra, mille morosorum censorum
ipsum retrahunt cum progredi vellent. Quid refert, quod
de nocte Christum Iamum accedant sicut Methodamus, nihil
ominis discipulis suis adnumerabuntur. Quid refert,
quod pro verecundia occultent Salutis Spiritum quem
conceperunt; tamen poterunt, quemadmodum vetula
Elisabeth hunc gratia filium parere.

Quam crassi sunt hi errores! Quam perniciosi et fa-
tales? Ad firmiter, et non nisi post S. Scripturam et Pa-
tres assensu, huius characteris homines Deum non timere,
sive in mala via esse; cur? quia se ipsos fallunt in idea
quam sibi de timore effingunt, prima ratio. Quia
quamprimum tentabuntur legem in precipuis illius capi-
tibus violabunt, Secunda ratio. Sufficiat mihi paucis
verbis illas vobis exponere.

Dico; ^{imo} Quod negligere officium suum ex timore
offendendi proximum suum, non sit habere verum Dei
timorem, fallatiorque is qui illum se habere sibi adula-
tur. Duplex datur timor, inquit S. Augustinus*. Timor me-
re servilis et carnalis, quo non amatur virtus; sed timetur poe-
na iis debita, qui illius jura violant.

123.

* In Psal. ii.
conuisione 25.

Abstinemus quidem a malo perpetrando, sed volunt, illud
perpetrandi semper lubriscit; haec voluntas est occulta, sed
tamen vivit; manus impeditur, sed cor malum est. Opta-
remus, ut quod lege prohibitum est, liceret, et sacro sola-
mus, quod non liceat. Bonum quo delectari deberemus, non
diligimus, solum carnaliter timemus malum quod re ipsa
odio prosequi deberemus: timor servilis et inique non est
timor Dei.

Datur alius, quem idem S. Augustinus vocat timorem
castum, et hic pellit impurum timorem illum, de quo
proximum locutus est: timor, quem amor, fidelitas, reve-
rentia, et munus sui studium comitantur: timor filia-
lis, qui quamvis peccatum, ad quod patrandum tentatur, ma-
neret impunitum, tamen in illud nunquam labi valescit.
En, fratres mei, quid sit verum Deum timere. Et verum an hic
est character et spiritus illorum, qui non nisi ex metu homi-
num a peccatis abstinere, vel qui virtutem aperte profiteri
et in viis mandatorum Dei ambulare non audent,
quia homines illorum agendi rationem improbarent
et vituperarent?

124.

An ita intelligas Sancta Propheta, quando beatum nunciabat illum, qui timet Dominum, beatus vir qui timet Dominum? Illum intuebaris velut hominem audacem, intrepidum, munus suum obeundi avidum, velut hominem feruilem et sollicitum in adimplendis Sanctis ipsius mandatis; in mandatis ejus volet nimis.

Tum talis contemnit ac minimè curat, quid dicant et sentiant homines. Tum faciliè contagioso et maligno mundo nunciū remittit, atque summum infortunium reputat Deo displicere, ex timore persecutiones, vel contumtum creaturarum sibi accersendi. Si quis internè ita affectus non est, tunc non timet Dominum, sibi que falsam offingit ideam timoris illius, qui est unum ex donis Spiritus Sancti.

Deum, inquam, talis non timet, prout ipse vult ut timeatur, nec rectam viam ambulat; vel si illum timet, tunc non est nisi timor debilis, ignavus, stercilis, qui proxima tentationi succumbat, cum agetur de amplectendis Dei aut mundi partibus: Secunda ratio, qua sò solidior vobis videbitur, quòd expressis verbis in Sacris libris continetur.

* Prov. 29.
v. 28.

125.

Qui timet hominem citò corruet, inquit Sapiens*, in lubricis positus firmus non stabit. Erga Deum non habebit nisi preterita desideria; haeritabit, deliberebit, vacillabit, et tandem fortiori cadet.

* Eccl. 22.

Id melius explicare non possum quàm per ideam quam hac de re mihi præbet Authoꝝ libri Ecclesiastici*, et discrimen hominis Sapientis, qui timet Deum, et hominis insani qui timet mundum. Imaginamini vobis, inquit, lignum bene ligatum et simul connexum, quod super fundamentum edificii alicujus ponitur, lignum istud atrocissimis ventis resistit quin dissolvatur; et hæc est, addit ipse, figura recti cordis et consilii hominis, qui firmus persistit, et qui qualicunque Jamum ~~corpo~~ tempore nullo timore infirmabitur. Imaginamini vobis ex altera parte lignum parietem in loco sublimi collocatum, et murum ex siccis lapidibus, ventus vel parum vehementer illum subvertet, nec Divi illius violentia resistere poterit; Et talis est, addit hic Sacer Authoꝝ, cor timidum insani. Cor istud agitatur, fluctuat, vacillat in incertitudine mutabilium cogitationum suarum, nec Divi resistat violentia timoris: Sic est cor timidum in cogitatione Stulti, contra impetum timoris non resistit.

126.

An per hoc dicere volo, quòd ille, qui verè Deum timet, sit impavibilis? Eò minis id asserere ausim, quòd ultro

Sciam, in hac vita nullum talem reperiri, ipsamque perfectis-
simam charitatem posse refrigerare et amitti. Verum id
duntaxat affert, quod scilicet ille, qui filialem et castum
hunc habet timorem, sit velut domus solida edificata et
optimis nexa fundamentis, quam veritas, humilitas et aliae
virtutes à proximâ ruina tuentur.

Talis fuit timor Principis Apostolorum, cum Principi Sa-
cerdotum, qui ei prohibebat annunciare Doctrinam Jesu Chris-
ti respondit: Obedire oportet Deo magis, quam hominibus, exi- * Act. 5.
quo timori per alium majorem resistens, et firmus permanens
in proposito tolerandi potius temporalem ignominiam quam
aeternam.

* Sic ratiocinata est casta Susanna, quae sollicitata ab infa- * Daniel. 13.
mibus senibus ei mortem minitantibus, nisi ipsorum impuris
desideriis consentiret, duplici timore simul et semel correpta
est, Dei namque et hominum. Inquamcunque partem me ver-
tam, ait, terribilibus premor angustiis, si peccatum commisero,
ad quod me tentatis, morietur anima mea, et si illud non com-
misero, non effugiam manus vestras. Sed quinam ex his duobus
timoribus vicit? Audita consilium quod ipsa capit: malo inno-
cea incidere in manus vestras, quam me ream efficere coram
oculis Domini. En, Fratres mei, quod vocatur Sincere Deum ti-
mere: stare firmiter contra omnium tentationum vehemen-
tissimam et periculofissimam.

Non eadem est ratio eorum, quorum domus non nisi ex li-
quis male dispositis edificata est, procella non resistent. Pri-
mus ventus eos conculcit, secundus et tertius in terram dejiciet.
Verentur displicere mundo, brevi ei placere studebunt, mi-
nace quae ipsis intendantur, eos terrent, brevi cadent promissis,
quibus demulentur: contemnunt exigua peccata, in
magna imprudentia labentur.

Timorine rusticitatis arguantur, si dum celebrantur
divina mysteria non respondeant sermonibus, quos vir aut mu-
lier cum ipsis habent, eosque in suis precibus et collectione tur-
bant: brevi licentiam sument longa colloquia habendi du-
rante sacro Missae sacrificio. In conventibus, quibus assistunt,
non audent testificari dolorem, quo afficiuntur in audiendo
detractiones: brevi se insignibus obtrectatoribus jungent, eos-
que in maledicendo superabunt. Noluerunt sibi accersere
opprobria vilis creaturae cujusdam, brevi quemadmodum Simon
Petrus Dominum suum turpiter negabunt.

Hoc ita permittis, Ô mi Deus, ut vindictam sumas de vano et
insano pavore illorum. Timorem tuum praec oculis non habuerunt,
et tu ipsos intueri nec dignaberis. De te loqui non audent,

* Job. 6. v. 16.

quamvis te cognoscant: et tu, qui scis quae in ipsorum anima per-
agantur, ipsos accipies ac si illos nunquam novisses. Exigua mala
timuerunt: majora ipsos opprimant, ut oraculum istud in ipsis
impleatur. Qui timant pruinaem, irruat super eos nix, tem-
pora quo fuerint dissipati peribunt p.

Si verum Dei timorem habuissent, in tentatione efficacia
auxilia ab ipso recepissent, illuminati, animati, firmi et stabi-
les affecti fuissent: Sed quia indifferentia et pruina hominum,
qua re ipsa non est nisi fragilis glacies, quam pedibus calcare
debent, ipsos terruit: nix ab alto veniens, nempe ira Dei, quam
magis timere, quam vana hominum iudicia tenebantur, illos op-
primat: hunc sensum S. Gregorius Papa tribuit mysticis hinc Job
verbis: Qui timant pruinaem, irruat super eos nix.

129.

* Psal. 118.

Quae cum ita sint, rogamus te, o Deus, ut gratiam illam re-
bis concedere velis, quam a te postulabat Propheta tuus: Do-
mine, confige timore tuo carnes meas. Timorem tuum peto non
hominum. Quid mali mihi inferre poterunt, si ne te offende-
ram illorum iudicia et minas desperi? Et quantum mali mihi
non inferres, si ne ipsis displicerem, tuam indignationem mihi ac-
cessissem?

* 5. Aug. Sermon 36.
De Divitiis

* Non timorem poenae temporalis aut aeternae ^{o te} praesens postulo,
cum enim damnari possem, sed tuum, id est, timorem te offen-
dendi, quamvis etiam id impune facere possem. Confige Do-
mine non modo imaginationem meam, non modo spiritum
meum, sed etiam carnem meam et omnes sensus meos timore
isto. Utere illis et variis affectibus, quos in me operabitur, velut
tot clavis acutissimis, quibus immutabiliter tibi affigat, confi-
ge illis oculos meos, ne amplius videant vanitatem mundi bono-
rum et honorum. Confige illis aures meas, ne amplius audiant
sermone, in quibus puritas et charitas Christiana laeditur. Confige
illis manus meas, ut bona adhaerant, ad quod faciendum me
obligat. Confige illis pedes meos, ne ulum gressum faciant, quo
indignationem tuam incurere possim. te solum timeam, o mi
Deus! te solum in tempore et aeternitate diligam.

Documenta Moralia

Sensa Patrum, et Theologorum circa respectus humanos,
Cocitatem et ignaviam illorum, qui eorum mancipia
se faciunt; obligationem timendi magis Deum, quam
homines.

130.

I.

Qui respectum humanorum est mancipium crederet bonum
operari ad quod tenetur, seque impulsum sentit ad malum esse ob-
sequentia perpetrandum, quod non perpetraret nisi mendo displicere
vereretur.

Quod obstat quominus innumeri homines *vivent* sicut Christiani vivere tenentur nec à defectu institutionis et luminis provenit, nam sufficienter sciunt; nec à defectu bonorum affectuum et voluntatum, non cupiunt damnari, nec à defectu sanctorum exemplorum, undique enim talia inveniunt: unde ergo? à defectu propositi et fortis animi. Non audent facere quod facere tenentur; ex verecundia. Faciunt quod facere non deberent, ex obsequentia, et duo perniciosi humanorum respectuum affectus.

II.

131.

Per verecundiam intelligimus certum quemdam animam motum, quem timor infamiae sive realis sive verisimilis proveat ex praesensione opprobrii, quod quis sufferat ab iis, quos observantiâ aliquâ prosequitur. Hic animi affectus aliquando est virtus, aliquando verò vitium inquit S. Gregorius*; Virtus, quando quis timet infamiam, quae ex malo, quod perpetrat, sequitur; vitium, quando infamiam reputat id, quod merito sibi gloria ducere potest.

* Hom. 10. in
Ezechiel.

Verecundia malum perpetrandi viro sapienti est honor, et verecundia bonum agendi est insana infamia. Verecundia unius ad se rationi est congrua, ut à Summa sapientia proveniat; verecundia alterius verò est ad se temeraria, ut pro ipsâmet stultitiâ habeatur. Nemo non laudare potest unam; et aliam vituperare et contemnere.

III.

132.

Oportet ergo, ut hanc animi passionem ad verum suum objectum dirigamus, id est, prout ait S. Paulus, ut non ambescamus de iis, quae de nobis homines dicturi sunt, si officiis nostro fungamur, et cum in eo fideles sumus non nisi in Deo gloriamur.

Qui gloriatur in
Domino gloriatur.

Amor gloria, et timor infamiae sunt vehementes ad virtutem stimuli; solummodo iis bene uti studeamus. Dicamus creaturis: quidquid vobis plauerit de me sentite, solum peccatum mihi ruborem injicere potest, virtus nullo unquam pudore me afficiet.

IV.

133.

Haec malè agendi verecundia et sollicitudo muni¹² sua adimplendi non obstantibus mundi sermonibus et censuris distinguit verum Christianum ab ilis, qui solo nomine sunt Christiani. Hi vel umbram hujusmodi sermonum et censurarum pertimescunt, ubi agitur de tuenda Dei causa;

Ille introquidè vadit, quò cum Domini gloria vocat.
 Hic erubescunt humiliations ~~hæc~~ sui Domini, et crucem
 ipsius intuentur velut materiam Stultitiae et Scandali,
 hic eam portare sibi dunt honoris. Suscepit hoc signum
 non modo in corde suo, ut illud diligat, sed etiam in
 fronte, ut cum Apostolo dicat: absit mihi gloriari nisi in
cruce Domini nostri Jesu Christi.

V.

134.

* Hom. 62.

Oportet ut palam faciamus, cujus sumus, et hæc obli-
 gatio nunquam magis urget, quam illo tempore, ubi
 vix aliquod Christianismi signum est reperire, inquit S.
 Chrysostomus*. Saeculum admodò effrenatum est et deprava-
 tum, ut vix quidam veri Christiani inveniantur: quo
 enim signo distinguuntur? an verbis quæ proferunt? An
 Ethnici, qui non nisi lapideos, ligneos Deos habent, plura
 mala perpetrant, quam nostri Christiani, qui sapè vi-
 tam transigunt mentiendo, maledictis et criminationi-
 bus se de mutuo prosciendendo, pejerando, blasphemando?
 Saltem apud Ethnicos sic loqui vocatur mendacium, apud
 Christianos vero sic loqui vocatur mentis subtilitas, con-
 versationis fœmantum, sermonis ornamentum. An actioni-
 bus quas faciunt, vel locis quæ frequentant? Sed quænam sunt
 illæ actiones? omnis generis injustitiis ditescunt, fastus et
 lusus gratiâ magnos sumtus faciunt, potentes amicos sibi
 conciliant, ut familiam suam super multarum alia-
 rum ruinas evahant: et hoc vocatur rem intelligere,
 ex sua industria profectum facere, auctoritatem suam
 tanere, optimam fortunam suam conservare. Lucanæ
 loca frequentant? lusuum academiæ, theatra impuri-
 tatis, chorearum et conviviorum aulas; et hoc vocatur
 oblectari, jucundè tempus transigere, dignitati et catati
 suæ convenientes tribuere oblectationes.

VI.

Ad has dissolutiones tacemus, loqui non audent, nobis
 negotia facessere volumus, corrente consuetudinis et
 publicorum scandalorum nos abripi patimur; et facere
 bonum, prout tenamur, erubescimus. Nihilominus tunc
 oportet, ut nos supra vanas licentiores, lascivis, male dicit,
 blasphematoris impii mundi decentias evahamus tunc oportet
 ut causam Dei tuendam suscipiamus, et cum Moyse di-
 camus: Siquis est Domini, jungatur mihi.

VII.

135.

Obsequentia ad malum perpetrandum est alia con-
secutio Scritutis respectum humanorum. Voluptas con-
versationis vincit gravissima munera, neminem offen-
dere volumus; morum conformitas est suavissimum Socie-
tatis vinculum. Ortum trahimus à Patre, quem obsequen-
tia perdidit; et quamvis quotidie funestos illius affectus
sentiamus, tamen inde Sapientiores non fimus.

*S. Ambrosius et S. Augustinus notant, quòd Eva cum
tanto elegantia Adamo fructum, cujus usum ipsis Deus pro-
hibuerat, obtulerit, ut animum non habuerit illud
recusandi, ne personam affligeret, quam tenerè dilige-
bat, atque causa esset gravis tristitia, quâ inurbana
recusatio illam afficeret.

* S. Ambros. lib.
De paradiso.
S. Aug. in quest.
in Genes.

Non ergo præcisè inordinatus quidam appetitus fa-
talem hanc victoriam de Adam reportavit, qui nullam
adhuc in membris suis legem senserat adversis legem men-
tis suæ insurgentem; sed ignava quaedam obsequentia
erga personam, quam velut se ipsum diligebat; et sic
etiam insani erga mundum respectus innumeros im-
pellunt homines ad offendendum Deum ~~Deum~~, cujus ami-
citiæ minus aestimant, quàm hominum.

Perculosa humanarum Societatum contagio!
oportetne, ut homines, qui non nisi pro bono obsequen-
tiam habere deberant, tantum pro malo illam habe-
ant, atque amissione innocentia suæ unionem suam fo-
veant, siquæ amicitia, quæ virtuti magno auxilio esse
deberet, ad illius amissionem conferat?

VIII.

*S. Augustinus examinatis juventutis suæ delictis, *lib. 2. Confess.
et præcipuè obsequentiâ, quam habuit ad furandum c. 9.
fructus aliquos dum adhuc admodum teneræ ætatis
opel esset, exclamat. Omnis inimicam amicitiam! jo. ce
co, voluptate, obsequentiâ, sine ullo desiderio profici- u
endi aut nocendi, sine animo aut vindicandi, aut dam- u
num inferendi, malum perpetramus, quod non amamus, ce
quia multi, quos diligimus, illud perpetrarunt. Cum si- u
citur, carnis, faciamus, pudet non esse impudentem. u

IX.

136.

Magna felicitas est Christiano, quando contemnitur et
persecutionem patitur idco duntaxat, qui vivit, prout vivere

tenetur, inquit Tertullianus. Ipsi obtrahatur, quando
opera ipsius laudari merentur, et non cum damnari me-
rentur: Haec percontationes testantur ipsum verè esse Chris-
tianum, suntque ipsi consolantes benedictiones.

Sulpitius Severus certior factus, se ab iniquis linguis con-
deliter prosciendi, quòd bona, honores, et voluptates mundi
deserisset ad ambulandam aeternam Evangelii viam, has in se
collatas criminaciones dilutus Sulpique vitae generis,
quod amplexus fuerat, rationem redditurus, scripsit ad Pau-
linum amicum suum; Sed haec ei respondet proclerus Sane-
tus iste: Tu homo Dei, fuge ab istis peccatoribus, neque ut
Sapientioribus rationem actionum tuarum reddere laboras,
cum scias penes te principium esse Sapientiae, qui timas Do-
minum. Si immitas censors isti stultum putant quòd
pro Deo facimus, gratulare concius tibi, quia opus Dei
et praeceptum Christi geris. Mameneris, quòd quae stulta
sunt mundi elegit Deus, ut confundat Sapientes p. An non
Christo renunciares, si te apud inimicos purgare velles?
et an non infortunio eorum te exponeres, qui quia erubus-
erunt nomen ipsius fateri coram hominibus, ab ipsis negabun-
tur coram Patre suo coelesti?

* S. Paulinus Epist.
ad Saverium.

Tu igitur, qui laboras, ut scribis, rationem pro meo ac
tuo facto reddere, quid facies, si non persuaseris hominibus
non ad aedificationem suam sed ad destructionem tuam te
cum de opere Dei disputantibus? Jam exuberans, jamque
pallebis ut causa peioris assertor, et motus gradu tituta-
bis in via Domini, et de caelo in terram relaberis, si qua
aedificasti destruis.

X.

137.

Multum interest, quinam isti sint, quibus ratio red-
denda sit: Si animum quis discendi studio ad te venit, et igno-
rantiam confitetur, sparge in eum semen fidei, et praecep-
tum pando divinum: Si capit verbum, hauratur es Ecclesiae fra-
trem et ovem Christo. Si vero non erit primum boni seminis
germen, sed maledicta Zizania, quam patris familias ini-
mius de nocte in agro seminavit, et vespare sinitur nisi
ut in ignem mittatur, tunc fuge conspectum et colloquium ho-
rum depravatorum hominum, ne cum eos puritate fidei
tuae sanare non possis, eorum erroribus inficiaris. Nae me-
tuanda est offensio talium, quae quidem et optanda nobis
est, quoniam de horum opprobriis atque maledictis nosu-

tur illa mores, quam copiosam Deus promisit in coelis
 illis, qui ipsum diligunt. Non est Discipulus supra
 magistrum: Si patrem familias Beelzebub vocaverunt:
 quanto magis domesticos ejus? Si ipsum persecuti
 sunt, et nos persequentur. Quanta gratia et quantus
 honor Despici et odio haberi pro Christo?

Utinam mi frater digni habeamur, qui maledicamur,
 atque interficiamur in nomine Jesu Christi. Tunc super
 aspitem et Basilisum ambularem et conculcarem
 caput Draconis antiqui. Sed adhuc amico, quod pejus est,
 saeculo solvimur, et in Christo Deliciamur, laudari tan-
 tum in nomine ipsius amantes, contristari, et tribulari
 recusantes.

Memento granum Sinapis, de quo semina sumus,
 si conteratur, accendi magis, tuncque sanum in vim
 suam excitari. Quamobrem debemus quasi natura nos-
 tra in hoc respondere, ut adversis sermonibus impetiti,
 ardorem fidei nostrae magis accendamus, eamque im-
 piis istis sentendam praebemus, qui suis detractioni-
 bus nos conterere student, atque nobiscum ac si omnium
 hominum vilissimi esseamus, agunt.

Galea salutis, lorica justitiae, clypeo fidei et virtu-
 tis Spiritus Sancti munitus his coelestibus armis utere,
 mi frater..... contra fidei depositum gratiae,
 quod accepisti sola patientia sume vindictam, et ex-
 erte te in pietate, qua ad omnia est utilis.

XI.

138.

Mundo displicere metuimus, illiusque iudicia
 et censuras reformidamus, sed dici potest, quod haec
 animae affectio includat Dei contemptum, qui illam
 maximè flagitiosam efficit, mundi timorem, qui
 illam summè insanam efficit, praesudicium adversis
 virtutem, quod illam summè injustam efficit.

XII.

139.

Mundi malignitas omni tempore duos periculo-
 sissimos inob laqueos imbecillitati humanae taten-
 dit, seductionis scilicet et timoris. Seductionem ad-
 hibet, quando hominis innocentiam vult corrumpere,
 et passionum suarum intemperantia cum tra-
 dere; et timore utitur, cum vult impedire ne resurgat,
 quando lapsus est. Idem oboreat et terret, vana leni-

monta ipsi proponit, et immodicus timoribus ipsum con-
cutit.

Videtur, quod solus mundi usus Christiano sufficere
deberet ad ipsum tuendum à seductionibus et timori-
bus illis, et nihilominus hoc ipsum est quod affectus omni-
nò contrarios in sua anima procreat. Quò magis eum
cognoscimus, eò magis eum timemus, atque offendere
cavemus, cum de eo relinquendo atque sapientiam seces-
sum cogitando agitur. Et hoc astroci injurià Deum affi-
cit, et offendit in amplitudine magnitudinis, in verita-
te potestatis, et in manifestatione gloriae ipsius.

XIII.

140.

Profectò Dei magnitudinis est, ut nihil huic Supre-
mo Enti comparatur, ut quidquid est super terram co-
ram eo deleatur et avanescat. Attamen quid agit homo,
quando frivolorum harum observantiarum rationem
habet? Hinc de Deo dare profusus, illinc vanis observan-
tiis detentus ei dicit: Domine jam hoc momento me tibi
darem, si in eo, in quo positus sum, statu mihi permiffum
foret tibi servire, quin mundi censuris exponeres. Sen-
tis magnam ad te propensionem, sed traho adhuc vin-
cula mea quamvis invita, quia mundus, qui te dilige-
re detrectat, etiam non vult ut te diligam. Si solum à
me penderet conditionem eligere, totus tuus essem,
cordis mei Dominus esset, et jam nunc agerem quod
hactenus nondum agi. Sed nosti, quantis opprobriis
me secessus, quem animo conciperem, exponeret. Ita
loqui aut cogitare, an non est contemnere Dei magni-
tudinem?

XIV.

141.

Hae ratione in veritate potestatis suae etiam
offenditur. Quando quis semel se à partibus Jesu Christi
stare profusus est, an arbitratur, quod veros servos suos
adversus mundi malignitatem tueri non possit? Quando
quis virtutis partes amplexus est, an non in eà firmari
potest non obstanto humanarum censurarum levitate
an impiorum probra verum Christianum à suo officio ave-
tente possunt, qui ex totâ animâ suâ et ex totis viribus suis
cupit Deo servire?

Quando justè à mundo contemti et vexati fuerunt,
quamnam tristitiam inde patefecerunt? Parùm commo-

ti iniquis judiciis, quae de ipsorum agendi ratione ferebantur, solum iniquorum suorum iudicium coecitatem lu-
gebant. Domine inquit quidam Rex poenitens: affli- * Psal. 68.
xi animam meam propter te, mundus me ludibris ha-
buit. factus sum occasio canticorum populi insani, et
nilum erat convivium in quo in me non praeberetur.
Sed tunc, ipsorum imbecillitate et coecitate magis com-
motus quam insolentibus illorum cavillationibus, roga-
rite, ut illorum misereri atque eos ad salutis viam
reducere velis.

Ita probrum hominum afficiunt censura et iniqua
iudicia mundi. In illis momentis, in quibus salibat vo-
luptatem, quae in servitio Dei reperitur, in illis piis in-
tervallis, in quibus non aliam sentit felicitatem quam
ipsi placere, nec alium dolorem quam ipsi displicuisse;
an putatis, quod curet quid mundus dicat? Est alter
Noë, qui arca sua inclusus interpretationes videt, quas
habitatores terrae in ipsum evomere possunt. Est alter Ja-
cob, qui in mysticâ visione sua totus Deus occupatur,
et ignorat quid super terram agatur. Est alter Moyses, qui
supra montem ascendens cum Domino loquitur sicut ami-
cus cum amico suo, nec laborat de injuriis, quibus natio ido-
latra illum afficit.

XV.

Verum dicit aliquis, an non sufficit clam et sine exter-
no quodam signo Deo servire? An manifestatione opus
est ad convertendam animam, quae dextera opus sa-
lutis tractare potest? oportetne publicis praebere spec-
tandum, ubi plerumque plus vanitatis invenitur quam
pietatis? An non Deo consecrari potest cor mundum et
fides non ficta, quibus ipse ^{est} contentus? An non justus ex
haec fide vivere potest, quin mundo innotescat, sicuti
Tobia Angelus, qui non nisi cibo invisibili se pascat vi-
debatur alimento uti ordinario et rudi? Videbar quidam
vobisum manducare et bibere, sed ego cibo invisibili
et potu, qui ab hominibus non potest videri, utor.

Hae etiam ratione celebris Victorinus, qui Roma
Rhetoricam docebat se Deo dare volebat; Hae de illo
maudierat S. Augustinus, nam jam pridem celebris hic Ora-
tor à vivis exarserat.

* Depositis erroribus suis, abiecitque idolorum cultu, agri-
tâque sacrorum librorum veritate Christi religionem am-
plexus est, sed ipsius conversio omninò interna erat. Arbi-
* S. Aug. lib. 8.
Confess. c. 2.

trabatur Deum nihil ultra ab eo exigere, nec esse necesse, ut, cum vitam jam ageret Christianam, publicè eam profiteretur, atque sic se populi cavillationibus exponeret. Christianus sum, dicebat Simpliciano, me talem agnoscas velim, sed hic S. Sacerdos respondebat ei, se verbis ejus fidem haud habiturum, nisi Christiana religionis signa dari illum videret, nec ea, quae in suo cubiculo fiebant, sufficere ad servanda Christiana religionis, quam amplectens fuerat, munera: Ergo, dicebat illi, parietas faciunt Christianos? Talis erat ipsius error; sed non permisisti omni Deo, ut in illo diu permaneret. Ei palam fecisti, cum, qui tuus esse erubescit, magni criminis se reum efficere, et eum non esse Christianum, qui postquam vanitatis eum non puduit, veritatem erubescit. Quapropter dixit Simpliciano: eamus in Ecclesiam volo esse Christianus, et palam testari me esse Christianum: inopinata conversio, quam Roma admirata est, et de qua Eulisia gavisata est, inquit S. Augustinus.

Non ignoro dari certas quaedam scientias, quae vitis vitiis denegari non possunt, ipsammet charitatem sapè plures induere formas, ut variis civilis Societatis conditionibus se accommodet, quod oporteat esse debilem cum debilibus, fortem cum fortibus: Sed nec etiam ignoro, sapius dari mundo nimium, cum contemni potius deberat, quod qui clam Deo servit, non nisi Semicristianus sit; quod qui erubescit totus omnino esse Creatoris, postquam non erubuit totus esse creaturarum, injuriam faciat filii sui et peccat contra gratitudinem suam.

143.

XVI.

Addo quod talis praeterea offendat Deum in manifestatione gloriae suae, quod praeparat fratribus suis scandalum, quod in aliquo sensu, majus malum religioni inferat, quam occulta quibusvis agendi libido; quod qui saeculum Evangelicè aptare studet, persuadere velit, posse aliquem duobus feminis servire, atque justo termino, quem Deus exigit, stare; Verum sic Deus contumelià afficitur, fitque ei, prout Scriptura loquitur, furtum in holocausto.

Si verum desiderium haberes Deo honorem, quem meretur exhiberi, cum summo gaudio fratribus tuis palam faceres, quod Deinceps illius solius esse velis. Ex justitia amore saeculi mores damnare, et sola novi tui status scientia te impelleret ad abalienanda ea omnia, quae veterem

hominem redolent: id est, cor tuum invaheretur in malos
usus illos, qui te olim seduxerunt, illos intuareris velut
tot obstacula ad finem, quem tibi proponis.

Regina Esther non nisi cum dolore in medio fastuosa
Aula comparabat; occultisque fratrum suorum amor
illam continuo ad suam afflictionem revocabat. Egragius
Nehemias summam dignitate in Aula magni Regis praemi-
rens, ibidem tamen non nisi suspirando pro chara patria
sua morabatur, et semper tristis visus est oculis Principis
Domini sui, donec obtinisset licentiam eundi in Iudaeam,
atque muros Ierosalem demum excitandi.

Talis semper et omni tempore fuit dispositio animarum jus-
tarum. Ipsarum timor et tristitia majores fuere, quando
se ad mundum profanum accommodare debuerunt, quam
cunque fuit illum debellandi et contemnendi: atque in-
de facile colligitur, qualem sit peccatum illorum, qui vir-
tutis partes deserunt, ut mundi hujus cavillationes et cen-
suras deritent.

XVII.

144.

Ino dei potest, quod hic ita deo injuriosus agendi mo-
dus sano sensu sit contrarius, et quod timor mundo displi-
cendi, ubi agitur de operanda salute sua atque Christiani
muneribus obaundis, sit timor iniquus et rationi contra-
rius, sive in se ipso consideretur, sive respectu circumstan-
tiarum, quae illum comitantur.

Dico, cum in se ipso consideratur. Quid enim mali ho-
minum judicia facere possunt ei, qui Deum suum in partes
suas trahere novit? Si parimus, an homo nos salvabit?
Si reos nos efficiamus, an homo nos culpa liberabit? Quid ho-
minum fastimatio aut contemtus commune habet cum
aeterna nostra felicitate, aut infelicitate.

An arbitramur, quod tot nostrae agendi rationis ap-
probatores nobis comparaturi simus quot sunt
homines qui nos cognoscunt? putamus ne, quod omnes
nobis sint applausuri ratione. Statuis, quam amplexi
suerimus? Hic dicitur, quod non nisi commodi gratia
amici simus, et sapientes non nisi quam ut tempori servia-
mus: Ibi in suspicionem veniamus malae, fidei, rapinae,
Inter primi ordinis viros arguemur vilitatis et hypocrisis,
vulgi homines colloquia mirebunt de nostra imbecilli-
tate aut arrogantia: eas quas voluerimus partes amplec-

tamur, nunquam omnes omnino homines nos diligant, ut
timabunt, nobisque applaudent. Adeoque timor ini-
quus et rectae rationi contrarius, quando in se ipso con-
sideratur.

145.

XVIII.

Nec minus iniquus et rationi contrarius est respec-
tu circumstantiarum quae illum comitantur. Enimvero is,
qui in conversione quam meditantur, iudicia et censuras
hominum adeo vehementer timet, sicut possit: tam diu
fructus estis aestimatione et vanis applausibus mundi,
antequam converteremini, an ergo equum non est, ut du-
rante poenitentia vestra hac aestimatione et ineptis lau-
dibus illis, quas tandem forte immerito recepistis, priva-
mini?

Præterea cur timeretis in vobis justitia quod in vobis ini-
quitas non timebatis? Pro nihilo habebatis publicas
dissolutionum vestrarum censuras, et illos timetis, qui
vestram poenitentiam vident. Minimi putabatis aesti-
mationem et approbationem mundi, quando agebatur de
vestris voluptatibus: et eadem vobis consiliare cuperetis,
quando agitur de vestra salute? Dicebatis, curandum non
esse, quid mundus loqueretur, ut ab alienis censuris et con-
scientia vestra stimulis quietos vos redderetis: cur ergo
idem non dicitis occasione conversionis vestrae. An mundi
iudicia terribiliora evasura, vel an illum suspicetis tan-
quam iudicem equiorem circa opera gratia quam poenitentia?
An respectu solius Dei vos morari oportet potest? citius
an servus virtuti suae habetur honor; porta Regum jus-
torum merito aperiuntur, dum Magnatum sollicitatio-
nibus clausa manent. Vidimus maximum saeculi sui
Principem S. Ambrosio venerationem adhibentem, quia
accepta de manu huius Sancti viri aqua benedicta gutta
aqua salicam se arbitrabatur, ac si vastum Imperium
subegisset.

146.

XIX.

Evadendo nos super humanos respectus, nullum sub-
imus periculum, is succumbendo autem omnia in discri-
men adducimus. Ridentes ea, quae dicunt homines con-
tra pietatem christianam, agimus ex rationis, honoris,
et conscientiae principis: si vero illorum iudiciorum
et censurarum mancipia nos efficiamus, tunc finis rei
coacitatis et ignavia, imò saepe impietatis.

Quot reperiantur, qui bono animo sunt affecti, et pro
quibus via Dei proorsus complenda videntur? Sibi omnino

persuasum habent, quod ea omnia quae sunt super terram, non sint nisi vanitas, quod veri Sapientes sint ii, qui durante vita ex virtute ea deserunt, quae ipsis in morte per vim auferrentur. poenitentia vultus non tam horribilis ipsis videtur, ac olim videbatur, se ipsos probant, ut paulatim ei assuescant; et valut impossibile censabant, illud respiciunt, si non facile, saltam tanquam possibile.

Non obstantibus hisce piis animi affectibus et Sapientibus considerationibus tamen haerent in vestigiis. Cur hoc? quia mundum timant. Ubi quis, inquirunt, ad officium redire vult, illius cavillationes evitare non potest, omnia carpit, omnia in malam partem detorquet. Quid de me dicatur, si de repente luxu renuncium remittam? Si consortia illa fugiam, si serio devotus esse velim? modo traditur ut hypocrita, modo ut imbecillis, levitatis, inconstantiae, Stultitiae arguar. mille falsa rationes mutationis meae in medium adducuntur, digito demonstrabor, ubique mala audiam, et forte ne quidam unus invenitur, qui apologiam meam edere et de me bene praedicare velit

XX.

147.

Cui hi respectus humani majorem molestiam creare poterant ac Magdalena? Erat juvenis et formosa, Divas et eleganti specie: poterat quicquid suae voluptatibus, quas ipsi aetas, facultates, vanitas offerebant. De repente vitam mutare, generoso sacrificio charissima quaeque devovere, se aperta conversione ab insanis cultoribus suis separare, quid aliud erat quam acerbis cavillationibus in se conitari? Attamen nullam rationem habuit sive mundi Spectatoris, qui loquebatur, sive mundi maligni, qui censurabat. supra iniquos sermones, et injustos contentus amplae civitatis, has frivolas observantias derisit, fortiterque secuta est motum gratiae, qui eam Pharisaei coenaculum ingredi fecit, inquit S. Gregorius Papa.

Omnes vanos hominum de novitate mutationis suae sermones contempsit, quam prudentia humana temperare ultro voluisset ei sensim mundum assuefaciendo potius quam subito erumpente fauore cum percellendo. Has frivolas decentias non cognovit; et hoc primo agit anima, quae se Deo sincerè dare cupit, publice profitando partes, quas vult amplecti adversas, ^{illas,} quas deserere parata est.

Et sane cur valemus decipere mundum per dissimula-

tionem tanta arte gestam, ut nullam mutationem ad-
vertere possit? cur illum vellemus fallere. ipsi animi
sensus occultando, quos suffocare sermone amplius non va-
lemus? Quanta vim nobis non inferimus, quamvis
etiam nunquam exteriori nostro satis dominemur, ut continua
simulationes succedant? an in hac cogitationum et propo-
sitionum novitate nihil novi palam facere valeamus? cupi-
murne, ut sit semper idem stilus in conversationibus nos-
tris, eadem distractio in nostris gaudiis, idem ardor in nos-
tris voluptatibus, eadem affectatio in ornatu, eadem prodiga-
litas in sumptibus, eadem magnificentia in vestibus, eadem
superfluitas in suppellectili, eadem negligentia munerum
nostrorum, eadem vita inutilitas?

XXI.

148.

Quando cor bona fide se ad Deum convertit, novitatem
mutationis suae simulare nescit: elucet quidam pietatis
et sacrosus sapor, certinetis vivacitatis, exemplaris modes-
tia in latissimis etiamnum conventibus, voluptatum
et vanitatum saeculi indifferentia, superflua immunitio,
emendationis species, humilis agendi modus, scrupulo-
sum alienorum vitiorum silentium, in vultu etiamnum
depicta collectio.

XX

Hae mutationis signa velut ex se ipsis prodeunt, ni-
hilque ea occultare potest. Videretur, ut ita loquar, cor-
di novo auferri respiratio, si impadivatur foras emittere
tam pios motus, et quantum difficile est pseudo devoto emen-
tari pietatem, tantum difficile est probo illam non mani-
festare non obstantibus iniquis judiciis, quibus se exponit.

Nimis intima et arcta est corporis et anima conjunctio
ut non aqua celeriter motus mentis ad sensus deferat, ac
sensuum imagines ad mentem deferat. Sicuti sensuum
impressiones in cor per circulationis alienius speciem tran-
sunt, ita etiam cordis affectus usque in sensus transire
videntur. Interioris ordo sequitur regulam exterioris, et
ex novo cogitandi et sentiendi modo sequitur novus agen-
di et loquendi modus.

Hoc mundo occultare non valamus, atque vicia
illius ipsius sermones profere cogimur. Depravatus ergo
et vitiosus mundus iste, quantum voluerit, loquatur,
quid hoc illius interest, qui sermones ipsius contemnere
officii sui esse reputat? Cecus, et falsis suis regulis pra-
occupatus mundus iste secundum cupiditatum suarum
iudicium ratiocinetur, verus devotus ad ipsius censuras est
admodum indifferens. Sic egit Magdalena. Non modo va-

ram; ac si dixisset: Si Pharaonem times, multo magis me time. Mala tecum agere, tibi que vitam temporalem, quam citius aut serius amittere debes, adimere potest, at ego tibi aeternam auferre, teque in perpetuum damnare possum.

XXIV.

151.

Aliorum indoli se accommodare, illorum agendi modis, utut ridicula et inepta sint se conformare qui volunt, sunt Stupidi cum Stupidis, generosi cum magnanimis, furiosi cum brutis, tenaces cum avaris, tristes cum melancholicis, hilares cum lepidis, tantâ arte tot varios induunt caracteras, ut indoles eorum omnium aliorum indoles esse videatur. Sunt Prothaei, qui varios assumunt figuras, atque evadunt; est carae, quae sine obnoxiu quidquid sibi imprimitur recipit vultum Daemonis sicut vultum Angeli. Quanta Debilitas! Quanta insania!

Gradinus agrotum Summè debilem esse, quando nullum amplius habet motum proprium, atque in eo sita permanet, in quo collocatur. Talis est, quantum ad mores, homo semper ad illud: Quid dicatur? attentus, est omnium hominum debilissimus. Valetudines robusta se in omnibus climatibus sustinent, sed nimis delicata, quod in eis malum est, sibi assumunt, et continuus timor mundo displicendi, quo certi quidam homines tenentur, in causa est, quod in aëre contagioso primum feriantur.

XXV.

152.

Similes sunt Luna, quae continuo crescit et decrescit, et cum huius astri influxus in eos agant, modo magni modo parvi sunt, quia se ipsos non magis castimantes, quam se ab aliis castimari conant, gloriam suam ponunt in iudicio et ore aliorum, ait S. Bernardus*.

* De divinis.

Sunt palaea, inquit S. Augustinus, quas ventus jactat et rapit. Bonum granum permanet, sed palaea volat: varus Christianus semper in eodem statu permanet, sed qui nomen illius nomen habet nullam habet stabilitatem. Tromina haec verbum Dei audire, vel quendam charitatis conventum adire statuerat: amica eam ad ludendum, vel ad comœdiam eundem sollicitavit, illi displicens causa non est, primum illud propositum evanescit. Alius tempore jejunii illud in toto suo rigore servare dixerat, supervenit mensa socius, leges eulæia ludibris habitae fuerunt, usque ad scandalorum excessum ventum est. Est palaea quam ventus rapit. Sunt Magistratus, qui officio suo ritè fungi ultrò vellent, munera ipsos corrumpere non valent; sed timor displicendi Magnati, qui iniquam

causam tuandam suscipit, optima ipsorum consilia efficiunt inutilia, quamprimum ipsis dicitur, quod Iudaei Pilato dixerunt: Si dimittis hunc hominem non amplius eris amicus Caesaris, turpiter huic panico timori cadunt.

XXVI.

*Siquis ex nobilibus converti ad Deum coeperit, statim honorem nobilitatis amittit. Quantus in Christiano populo honor est Christi, ubi religio ignobilem facit? Statim enim ut quis melior esse tantaverit, deteriori abjectione calcatur, ac per hoc omnes quodammodo mali esse coguntur, ne viles habeantur, et ideo non sine causa Apostolus clamat: Saeculum totum in malo positum est. Merito enim totum in malo esse dicitur, ubi boni locum habere non possunt. Siquidam ita totum iniquitatibus plenum est, ut aut mali sint, qui sunt, aut qui boni sunt, malorum persecutione crucientur.

353.
*Sabrianus
de gubern.
lib. 14.

Si quis obit munera, quae ipsi Religio injungit, totum illius meritum evanescit, honor, dignitas, illustras natales, omnia delentur: hoc sufficit, ut injuriosos contemtus sibi accersat, rerum ordo est subversus, nec Evangelis nec etiam rationi aures amplius praebentur, vitis altaria eriguntur, et virtutes sunt tot victimae, quae in eo immolantur, prohi contemuntur ac si mali essent, et scelerati honorantur, ac si prohi essent.

Supplementum.

In aetate prima hujus Dictionarii verbo consuetudo dicta fuerunt, in multis rebus adaptari possunt concitanti et injustitiae eorum, quos humani respectus impediunt, ne vitam mutant et virtutem amplectantur.

Hae de re potest etiam legi Tertulianus contra Gnos. 154. titos, et libro de poenitentia; S. Cyprianus libro de lapsis.

S. Augustinus epistola ad Vincentium sic loquitur: Quid ad huc dubitas tenere quod sentis, nisi quia id, quod non sentis, vel aliquando sanxisse, vel aliud defendisse confunderis? et dum ambasis corrigere errorem, non ambasis permanere in errore; quod utique potius amboscendum fuit. Hoc est illud, quod Scriptura non tacuit: Est confusio adducens peccatum, et est confusio adducens gratiam et gloriam. Confusio adducens peccatum, cum erubescit quisque pravam mutare sententiam, et

ne aut inconstans putetur, aut sine errore se ipso iudice.
 » teneatur. Confusio autem adducens gratiam et glori-
 » am, cum conberit quisque de propria iniquitate, et
 » poenitendo in melius commutatur, quod la facere piget
 » illa perniciosâ confusione separatum, ne tibi ab homini-
 » bus quid loquantur, obiciatur illa apostolica senten-
 » tia p.

S. Ambrosius præclara etiam hæc de re eloquitur Ser-
 mone 8. in Psal. 118. ubi refert exempla Moysis et Davi-
 dis. Profunt etiam legi ea, quæ S. Hieronymus lib. 11
 contra Pelagianos, et in Caput 1. Proverborum: S. Chry-
 sostomus Hom. 6. ad populum Antiochenum, et Homilia
 de nequitia depulsa, affati sunt.

Apud Patrem Busæum Jenitam Germanum pul-
 cherrima sententia inveniantur verbis: Dudor noxius,
pusillanimitas, timor humanus.

155. Pater Giroua hunc prætextum Quid dicatur? refe-
 rans ostendit 1. Quod permittere se obsecari sine
 his decontis signum sit viri sine mente et corde.
 2. Quod intolerabile sit tormentum se permitti-
 re arbitrio aliorum, illorumque reformidare con-
 ras. 3. Quod præfere judicio mundi præcipuis Christia-
 nis muneribus sit se perdere et damnare.

156. In Quadragesimali S. Saigneri Societatis Jesu infe-
 riam quintam prima hebdomadis reperiantur plures præ-
 clari textus, quibus demonstrat, cum quanta fortitudi-
 ne oporteat se supra humanos respectus evahere, quanta
 eis succumbere sit ignavia, et in quanta infortunia
 hæc profana rationes animam conjiciant. Adducit præ-
 clarum hunc S. Cypriani locum de laude Martyr. Tunc
 omne fidei robur expanditur cum in sermones vulgi ac
 in opprobrium veneris, umque te contra idas popula-
 res insanias religiosa mente firmaveris, convinces
silitot et repugnans, quidquid de persona tua in
injuriam Christi prophanus sermo jactaverit, p.

Refert exemplum Abraham et mentem S. Zenonis
 Veronensis qui hujus Patriarchæ in immolatione filii
 sui meritum non solum ipsius obedientia et fidei tri-
 buit, sed etiam fortitudini quam habuit se evahendi
 supra omnia probra et censuras hominum, quibus quam-
 dam ansam dabat cum respiciendi vellet omnium genito-
 torum requissimum et divissimum.